ZARZĄDZENIE NR 210/18
BURMISTRZA MIASTA BRAŃSK
z dnia 15 maja 2018 r.

w sprawie przyjęcia projektu uchwały Rady Miasta Brańsk w sprawie zmiany Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk

Na podstawie art. 30 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875; zm.: z 2017 r. poz. 2232 oraz z 2018 r. poz. 130), zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się treść projektu uchwały w sprawie zmiany Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk, który wniesiony będzie pod obrady sesji po przeprowadzeniu konsultacji społecznych oraz zaopiniowaniu projektu zmiany gminnego programu rewitalizacji, o których mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1023 z późn. zm.)
§ 2. Upoważniam Kierownika Referatu Budownictwa Mienia Komunalnego Planowania Przestrzennego Ochrony Środowiska i Rolnictwa do przedstawienia w czasie obrad sesji projektu uchwały wymienionego w § 1 wraz z uzasadnieniem potrzeby jego przyjęcia.

§ 3. Wykonanie zarządzenia powierzam osobie wymienionej w § 2.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem powzięcia.

BURMISTRZ
mgr Czesław Sokołowski

Projekt

Uchwała Nr .../18
Rady Miasta Brańsk
z dnia ..... 2018 r.

w sprawie zmiany Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, poz. 2232 oraz z 2018 r. poz. 130) oraz art. 14 ust. 1 oraz art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1023, poz. 1529, poz. 1566 oraz z 2018 r. poz. 756) Rada Miasta Brańsk uchwala, co następuje:

§ 1

W uchwale nr XXVII/127/17 Rady Miasta Brańsk z dnia 30 sierpnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk załącznik otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Brańsk.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA BRAŃSK

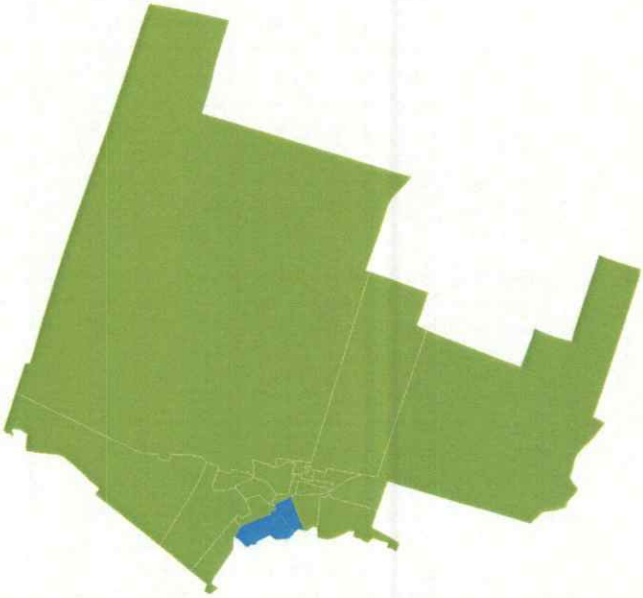

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita Polska

UNIA EUROPEJSKA

Projekt pn.: „Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk"
jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 – 2020

Wstęp ... 5
1. Podstawa prawna ... 7
2. Zgodność dokumentu ... 7
2.1 Spójność dokumentu w skali makro ... 7
2.2 Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi miasta ... 8
3. Charakterystyka miasta ... 14
3.1. Rys historyczny ... 16
4. Diagnoza sytuacji i czynników kryzysowych ... 18
4.1 Metodologia opracowywania dokumentu ... 18
4.1.1 Wyniki badania sondażowego ... 22
4.1.2 Wyróżnione jednostki statystyczne ... 25
4.1.3 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego ... 25
4.2. Sfera społeczna ... 29
4.3 Sfera gospodarcza ... 48
4.4 Sfera środowiskowa ... 52
4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna ... 57
4.6. Sfera techniczna ... 61
4.7. Podsumowanie – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ... 66
5. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji ... 71
5.1. Charakterystyka obszaru rewitalizacji ... 71
5.1.1 Sfera społeczna ... 72
5.1.2 Sfera gospodarcza ... 74
5.1.3 Sfera środowiskowa ... 75
5.1.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna ... 77
5.1.5 Sfera techniczna ... 80
5.2. Analiza SWOT ... 83
6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji ... 85
7. Cele rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne ... 86
7.1. Cele rewitalizacji – logika interwencji i kierunki działań ... 86
7.2. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ... 88
7.3. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych ... 105
8. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych ... 107
8.1 Komplementarność przestrzenna ... 107
8.2 Komplementarność problemowa ... 107
8.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna ... 108
8.4 Komplementarność międzyokresowa ... 108
8.5 Komplementarność źródeł finansowania ... 108
8.6 Podsumowanie komplementarności ... 109
8.7 Mechanizmy integracji ... 111
9. Indykatywne ramy finansowe ... 113

10. Opis struktury zarządzania ... 115
11. System monitoringu i ewaluacji ... 116
11.1 System monitoringu ... 116
11.2 Ewaluacja i aktualizacja Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk ... 117
11.3 Harmonogram realizacji ... 120
11.4 Koszty zarządzania ... 120
11.5 Wskaźniki realizacji ... 121
12. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej ... 122
12.1 Uspołecznienie opracowania programu rewitalizacji ... 122
12.2 Uspołecznienie wdrażania programu rewitalizacji ... 123
13. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko ... 125
14. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach ... 126
14.1 Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21. Ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu Cywilnego ... 126
14.2 Komitet ds. Rewitalizacji - określenie zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 ... 126
15. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego ... 127
15.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji ... 127
15.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego ... 127
15.2.1 Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ... 127
15.2.2 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ... 127
16. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji ... 128
16.1 Obszar rewitalizacji w mieście Brańsk ... 128
Zestawienie rysunków, tabel i wykresów ... 129

Wstęp

Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), stanowi Gminny Program Rewitalizacji na lata 2018 - 2025. Jest odpowiedzią na potrzebę podjęcia na terenie miasta Brańsk działań rewitalizacyjnych, zarówno w zakresie społecznym, jak i gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Występowanie negatywnych zjawisk, m.in. takich jak: ubóstwo, bezrobocie, niski poziom kapitału społecznego, stygmatyzacja osób z niepełnosprawnością, w tym koncentracja tych zjawisk kryzysowych na niektórych obszarach miasta, dały podstawy do podjęcia prac nad przedmiotowym dokumentem.

Celem programu rewitalizacji jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałania zjawiskom wykluczenia społecznego na zagrożonych patologiami obszarach. Realizacja programu rewitalizacji ma umożliwić tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej. W działaniach tych brane pod uwagę są zagadnienia ochrony stanu środowiska naturalnego i zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny.

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Przystępując do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych, zgodnie z zapisami ustawy, miasto zobowiązane było do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na swoim terenie.

Na obszarze miasta może zostać wyznaczony obszar zdegradowany charakteryzujący się stanem kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziomu obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- technicznych (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Stan kryzysowy – jest spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w innych sferach.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

1. Podstawa prawna

2. Zgodność dokumentu

Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi o wymiarze regionalnym oraz lokalnym. Zakres analizy celowo ograniczono do poziomu regionalnego, ponieważ proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien on kreować rozwój na poziomie poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu.

Niniejsze opracowanie jest w pełni zgodne z założeniami, priorytetami oraz celami artykułowanymi w poniżej zestawionych dokumentach.

2.1 Spójność dokumentu w skali makro

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 jest kluczowym dokumentem programowym określającym zasady i kierunki długofalowej koncepcji rozwoju regionu. Polityka regionalna jest ukierunkowana na wzmacnianie i wykorzystanie potencjałów endogenicznych terytoriów dla osiągania celów rozwoju kraju – kreowania wzrostu, zatrudnienia i spójności. Wizja Strategii wyraża stan województwa podlaskiego w przyszłości, które ma być „zielone, otwarte, dostępne i przedsiębiorcze". Tak ambitnie sformułowana wizja regionu wymaga determinacji i konsekwencji w procesie realizacji wzajemnie powiązanych celów strategicznych oraz przenikających je celów horyzontalnych (warunkują i wspierają możliwości skutecznego osiągnięcia celów strategicznych). Przyjęte cele strategiczne zakładają równoległe prowadzenie działań w ramach trzech kierunków, które mają zapewnić:

1. Wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności gospodarki

Cel operacyjny 1.1: Rozwój przedsiębiorczości;

Cel operacyjny 1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu;

Cel operacyjny 1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych;

Cel operacyjny 1.6. Nowoczesna infrastruktura sieciowa.

2. Rozwój krajowych i międzynarodowych powiązań społeczno-gospodarczych regionu

Cel operacyjny 2.1. Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym;

Cel operacyjny 2.5. Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu.

3. Wzrost jakości życia mieszkańców

Cel operacyjny 3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych;

Cel operacyjny 3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego;

Cel operacyjny 3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program Rewitalizacji w swoich zaproponowanych przedsięwzięciach naprawczych wpisuje się w powyższe kierunki i cele Strategii.

2.2 Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi miasta

W wymiarze mikro Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk jest zgodny z następującymi dokumentami:

Planem odnowy Miasta Brańsk 2016 - 2020, w zakresie następujących priorytetów:

- Priorytet I Poprawa warunków życia oraz integracja mieszkańców, kultywowanie lokalnych tradycji oraz rozwój turystyki,

- Priorytet II Zrównoważony rozwój rolnictwa oraz wspieranie pozarolniczych działalności mieszkańców.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Brańsk na lata 2011 – 2018

W wyniku prac warsztatowych, analizy SWOT, oraz analizy występujących problemów społecznych w mieście sformułowano następujące obszary problemowe polityki społecznej miasta:

I. Wsparcie osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej

II. Działania na rzecz dzieci i młodzieży

III. Wzrost aktywności społecznej

IV. Bezpieczeństwo publiczne

Obszar I. Wsparcie osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej

Cel 1: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych, samotnych i ubogich

1.1 Likwidacja barier architektonicznych (podjazdy: Zespół Szkół w Brańsku, Miejski Ośrodek Kultury), obniżanie krawężników

1.2 Remonty mieszkań komunalnych

1.3 Ułatwiony kontakt ze światem, zwiększony dostęp do Internetu

1.4 Zaangażowanie młodzieży szkolnej do wolontariatu

1.5 Zapewnienie usług opiekuńczych na odpowiednim poziomie

1.6 Kontynuacja stałych form pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej

Cel 2: Poprawa sytuacji osób bezrobotnych rodzin ubogich rodzin z problemem alkoholowym

2.1 Organizowanie szkoleń i kursów doradztwa zawodowego

2.2 Prace interwencyjne, staże zawodowe, prace sezonowe, prace społecznie – użyteczne

2.3 Kontynuacja stałych form pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej

2.4 Wsparcie psychologiczne poprzez kontynuację grupy wsparcia dla osób współuzależnionych

2.5 Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych

2.6 Promocja zdrowego stylu życia

2.7 Organizowanie wakacji dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym

2.8 Utrzymanie grupy wsparcia

2.9 Uruchomienie punktu konsultacyjnego

Obszar II. Działania na rzecz dzieci i młodzieży

Cel 1: Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci

1.1 Kontynuacja zajęć dla dzieci mających trudności w nauce

1.2 Pomoc w zakupie artykułów szkolnych i pomocy dydaktycznych

1.3 Organizowanie pomocy koleżeńskiej

1.4 Dożywianie dzieci i młodzieży

1. 5 Rozwijanie zainteresowań poprzez istniejące koła

Cel 2: Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży

2.1 Organizacja wyjazdów do kina, teatru, muzeum, basen

2.2 Organizacja wycieczek i rajdów

2.3 Kontynuacja udostępnienia obiektów sportowych

2.4 Organizacja placu zabaw dla dzieci i młodzieży

2. 5 Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży szkolnej

Cel 3: Promocja młodzieży uzdolnionej

3.1 Kontynuacja systemu stypendialnego

3.2 Prezentacja młodzieży uzdolnionej i udział uczniów w olimpiadach

Cel 4: Działania na rzecz dzieci najmłodszych

4.1 Organizacja alternatywnych form przedszkola w okresie wakacyjnym

4.2 Zwiększenie udziału przedszkolaków na imprezach lokalnych

4.3 Uczestnictwo rodziców w życiu przedszkola

4.4 Pozyskanie logopedy

4.5 Rozbudowa placu zabaw dla dzieci

Obszar III Wzrost aktywności społecznej

Cel 1: Zwiększenie zainteresowania lokalnymi imprezami

1.1 Prace nad rozwijaniem różnorodności form Brańskich Dni Kultury i innych imprez.

1.2 Zaangażowanie mieszkańców w organizację tych imprez

Cel 2: Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańcom miasta

2.1 Edukacja społeczeństwa

2.2 Kontynuacja zajęć na hali sportowej i w Miejskim Ośrodku Kultury

2.3 Wspieranie Klubu Młodszego Seniora

Obszar IV Bezpieczeństwo publiczne

Cel 1: Rozszerzenie monitoringu

1.1 Zainstalowanie większej ilości i lepszej jakości kamer na terenie miasta

Cel 2 : Poprawa organizacji ruchu drogowego

2.2 Dodatkowe oznakowanie miejskich dróg, zainstalowanie progów zwalniających

Cel 3: Zapobieganie podtopieniom

3.1 Budowa zbiornika małej retencji

Cel 4: Sprawne działania OSP

4.1 Doposażenie jednostki OSP w dodatkowy sprzęt ratowniczy

Cel 5: Funkcjonowanie LZI

5.1 Efektywna praca Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego

5.2 Edukacja w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży

Program Rewitalizacji w swoich zaproponowanych przedsięwzięciach naprawczych wpisuje się w powyższe kierunki i cele Strategii.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Brańsk

Cele i kierunki polityki przestrzennej dla miasta Brańsk:

a) Ochrona i kształtowanie środowiska poprzez:

- Zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego województwa.

- Zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych.
- Ochrona środowiska oraz warunków życia i zdrowia ludzi.

b) Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego poprzez:

- Zapewnienie użytkowania obiektów zabytkowych gwarantującego ich utrzymanie w dobrym stanie technicznym.
- Przekształcenie i uzupełnienie zabudowy w strefie ochrony konserwatorskiej zgodnie z wymogami konserwatorskimi.

c) Polityka rozwoju rolnictwa.

Miasto Brańsk należy i należeć będzie do III rejonu agrarnego o najwyższej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, charakteryzującego się głównie uprawą zbóż, roślin przemysłowych oraz warzyw i owoców, hodowlą bydła i trzody chlewnej.

d) Doskonalenie funkcjonowania i poprawa warunków komunikacyjnych poprzez:

- Dostosowanie stanu technicznego dróg do zmieniających się potrzeb transportowych i komunikacyjnych.
- Dostosowanie komunikacji zbiorowej do wzrastającego standardu usług i ochrony środowiska.
- Zapewnienie w pierwszej kolejności połączeń komunikacyjnych między sąsiednimi gminami drogami o nawierzchni twardej ulepszonej.

f) W zakresie energetyki i telekomunikacji:

- Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z rozwoju miasta oraz dostarczenie energii w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły.
- Działanie na rzecz zapewnienia dostaw gazu dla mieszkańców miasta Brańska.
- Utrzymanie istniejących urządzeń ciepłowniczych oraz modernizację urządzeń w kierunku poprawy efektywności funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska.
- Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do standardów obecnie obowiązujących.
- Zwiększenie mocy zasilania miasta w energię elektryczną.

e) Polityka przestrzenna województwa w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami zakłada:

- Uporządkowanie gospodarki ściekowej w mieście, w którym zakłada się rozbudowę sieci wodociągowej z umożliwieniem korzystania z niej ok.100% mieszkańców, poprzez budowę sieci kanalizacji sanitarnej z objęciem całej zabudowy w mieście.
- Rozwiązanie problemu gospodarki odpadami w mieście.

<u>Zadania służące realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych wynikających z polityki przestrzennej.</u>

- Zabezpieczenie w planach miejscowych warunków funkcjonowania elementów systemu przyrodniczego województwa doliny rzeki Nurzec i innych mniejszych cieków oraz kompleksów leśnych.
- Utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych rzeki Nurzec i innych cieków.
- Odprowadzanie do wód powierzchniowych i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych oczyszczonych w stopniu zapewniającym utrzymanie obowiązującej klasy czystości wód.
- Zwiększenie udziału proekologicznych paliw w ciepłownictwie scentralizowanym i indywidualnym.
- Określenie zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do ulic o znacznej uciążliwości akustycznej w planie zagospodarowania przestrzennego.
- Opracowanie studium wartości kulturowych miasta Brańsk. Zapewnienie użytkowania obiektów zabytkowych gwarantującego ich utrzymanie w dobrym stanie technicznym.
- Racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej, zwłaszcza o najwyższych walorach, a taka jest w Brańsku w przewadze.
- Ochrona przestrzeni produkcyjnej przed nieuzasadnionym przeznaczaniem gruntów rolnych klas III na cele nierolnicze.
- Wspieranie tworzenia się firm.
- Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w mieście z objęciem całej zwartej zabudowy.
- Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów stałych pozwalającej na pozyskiwanie surowców wtórnych.
- Wprowadzenie obowiązku oddzielnego gromadzenia odpadów sanitarnych i toksycznych w miejscu ich wytwarzania do odbioru przez specjalistyczne przedsiębiorstwa zajmujące się ich utylizacją.
- Przygotowanie miejsca do organizacji imprez plenerowych, ciągów spacerowych i rowerowych.
- Rozwój na terenie miasta agroturystyki, głównie w rejonie doliny Nurca.
- Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy umożliwiających zagospodarowanie nadwyżek siły roboczej.

Program Rewitalizacji w swoich zaproponowanych przedsięwzięciach naprawczych wpisuje się w powyższe kierunki, cele i zadania ujęte w Studium.

3. Charakterystyka miasta

Miasto Brańsk położone jest w zachodniej części powiatu bielskiego w województwie podlaskim. Miasto sąsiaduje bezpośrednio z następującymi gminami – gminą wiejską Brańsk, która otacza prawie całe miasto oraz gminą wiejską Rudka (od strony zachodniej). Brańsk wraz z Bielskiem Podlaskim są jedynymi miastami powiatu bielskiego.

Rysunek 1. Granice administracyjne miasta Brańsk

Źródło: www.google.pl/maps

Położenie miasta Brańsk na tle powiatu bielskiego przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 2. Położenie miasta Brańsk na tle podziału administracyjnego powiatu bielskiego

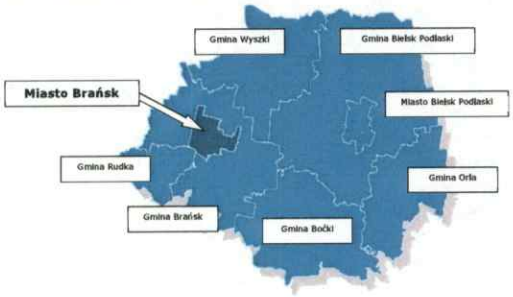

Źródło: zasób Miasta Brańsk

Usytuowanie miasta Brańsk na tle województwa podlaskiego przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 3. Usytuowanie miasta Brańsk na tle województwa podlaskiego.

Źródło: zasób Miasta Brańsk

Brańsk mimo faktu, że jest gminą miejską posiada cechy gminy wiejskiej – ponad 65% powierzchni miasta stanowią grunty rolne, które użytkowane są wyłącznie przez gospodarstwa indywidualne, aż 28,8% powierzchni jest zajmowanych przez lasy i grunty leśne.

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów na terenie miasta Brańsk

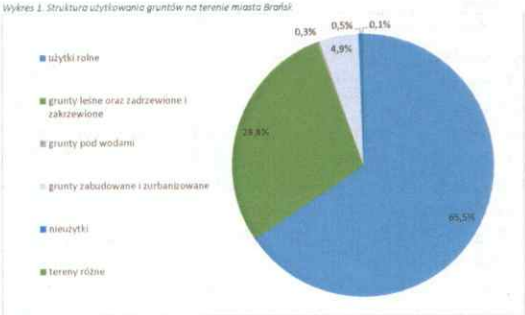

Źródło: Bank danych lokalnych.

3.1. Rys historyczny

„Brańsk leży przy ujściu rzeki Bronki do Nurca, w odległości 60 km na południowy zachód od Białegostoku i 25 km od Bielska Podlaskiego.

Miejscowe grodzisko zwane Zamczyskiem datowane jest na X – XV w. Jeszcze w XV w. Brańsk nazywany był grodem książęcym. Nazwa pochodzi od rzeki Bronki. Brańsk był jednym z głównych miast ziemi bielskiej, siedzibą sądów ziemskich i grodzkiego. Zbiór ksiąg tych sądów, który stanowił główną podstawę źródłową do dziejów Podlasia, został zniszczony w Archiwum Głównym w Warszawie w roku 1944. W roku 1446 Brańsk występuje jako siedziba parafii. Miasto powstało na szlaku handlowym z Rusi i Litwy do Polski. W roku 1493 w. ks. Aleksander nadał mu prawo miejskie. W roku 1520 Brańsk został włączony do nowego województwa podlaskiego, a w roku 1569 wraz z całym województwem został przyłączony do Korony.

Brańsk był ośrodkiem gospodarczym starostwa obejmującego w XVI-XVIII wieku 15 wsi. W 1563 roku miasto składało się z rynku i 10 ulic. Osiedlała się w nim licznie szlachta z okolicznych zaścianków, której król Stefan Batory nakazał w 1556 roku odprawiać wszystkie powinności na równi z mieszczanami. W 1580 roku Brańsk liczył 291 domów i 1746 mieszkańców trudniących

się rolnictwem, rzemiosłem (15 szewców, 10 zdunów, 3 rzeźników) i handlem solą (11 prasołów).

W 1560 roku uposażenie Brańska wynosiło 150 włók ziemi, a następnie zmniejszyło się do 122 włók. W Brańsku znajdował się szpital ufundowany przez królową Bonę, kościół parafialny i cerkiew. W XVI – XVIII w. istniał powiat brański.

Poważnie zniszczony w czasie wojen szwedzkich liczył w 1662 roku 600 mieszkańców (7 rzemieślników i 7 prasołów). W 1768 roku przeniesiony sądy ziemskie do Bielska Podlaskiego, ale sejmik ziemi bielskiej miał nadal obradować w farze brańskiej.

W końcu XVIII w. miasto zaczęło chylić się ku upadkowi. Po trzecim rozbiorze władze pruskie włączyły miasto do powiatu suraskiego w departamencie białostockim, umieszczając w Brańsku jeden

z sądów powiatu suraskiego. W 1799 roku miasto liczyło 114 domów i 1026 mieszkańców. Z dziejami Brańska w tym okresie związany jest zasłużony na dla ratowania archiwaliów Ignacy Kapica-Milewski (zm. 1817 r.), po którym pozostały tzw. *Kapciana* – wiele tysięcy odpisów akt i cenny *Herbarz* (wyd. Kraków 1870 r.) Po pokoju tylżyckim Brańsk znalazł się w obwodzie białostockim, włączonym do Rosji. W 1860 roku miasto liczyło 260 domów i 1845 mieszkańców z 4695 morgami ziemi, a w 1897 roku – 4087 mieszkańców. Pod koniec XIX w. mimo uruchomienia garbarni oraz fabryki wyrobów lnianych rola miasta ograniczała się do usług dla rolniczego zaplecza. W 1921 roku liczył Brańsk 493 domy i 3739 mieszkańców, w 1931 roku 4204 mieszkańców. Czynne były olejarnie, młyny i grępiarnia.

W czasie II wojny światowej miasto zostało zniszczone w 35%. W publicznej egzekucji (16 XI 1942 r.) rozstrzelanych zostało 70 mieszkańców Brańska, a ludność żydowską wywieziono do obozu zagłady w Treblince."

4. Diagnoza sytuacji i czynników kryzysowych

4.1 Metodologia opracowywania dokumentu

Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk jest dokumentem zarówno strategicznym, jak i operacyjnym, o charakterze lokalnym (tj. dedykowanym jednej jednostce samorządu terytorialnego). Przyjęta w tym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji objętego programem rewitalizacji w mieście Brańsk polegała na analizie wielokryterialnej i zakładała w głównej mierze oparcie się na szczegółowych (w większości mierzalnych) wskaźnikach dotyczących sytuacji społecznej, przestrzennej i gospodarczej na danym obszarze. Nie pominięto również metody badań jakościowych, wykorzystania narzędzi wywiadu bezpośredniego, spotkań warsztatowych i szkoleniowych. Podstawowym celem sporządzenia programu rewitalizacji w mieście Brańsk jest zidentyfikowanie obszaru zdegradowanego, przeznaczonego do rewitalizacji na terenie miasta Brańsk, a następnie wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego i utworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju. W ramach prowadzonych prac zdecydowano się na wyróżnienie w mieście Brańsk 15 jednostek analitycznych. Dla skutecznego przeprowadzenia tego procesu wykorzystano podział miasta na okręgi wyborcze. Następnie dokonano wyboru kryteriów (zmiennych) delimitacji, w następstwie czego przeprowadzono analizę wskaźnikową (zgodnie z zasadami normalizacji) w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych jednostkach analitycznych. Analiza ta umożliwiła wskazanie jednostek znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na odnotowywane negatywne zjawiska społeczne i pozaspołeczne. W dalszej kolejności wyodrębniono obszar zdegradowany, a następnie obszar rewitalizacji. Poniższa grafika prezentuje podział miasta na 15 obszarów poddanych analizie.

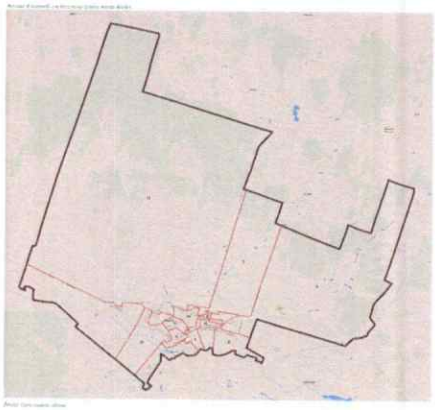

Granice wraz z powierzchnią i liczbą ludności poszczególnych jednostek analitycznych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1 Zestawienie jednostek porównawczych w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk

Numer okręgu wyborczego	Granice okręgu wyborczego (ulice)	Powierzchnia [ha]	Liczba ludności
1	m. Brańsk, ul. Jagiellońska z włączeniem numerów 11, 13, 17	3,4	243
2	m. Brańsk, ul. Armii Krajowej nr 27 i 29, ul. Jagiellońska nr 11, 13, 17	2,1	265
3	m. Brańsk, ul. Armii Krajowej od nr 2 do nr 7, 21, 29A, 31, 33, 33A, ul. Kościuszki nr 16, 16A, 18, 22, 24, 26 i od nr 30 do końca	263,0	258
4	m. Brańsk, ul. Jana Pawła II od nr 1 do nr 22, ul. Kościuszki z wyłączeniem nr 16, 16A, 18, 22, 24, 26 i od nr 30 do końca	3,9	223
5	m. Brańsk, ul. Kościelna ul. Rynek nr 3, 5, 6, 7, 9, 11; ul. Sienkiewicza od nr 5 do nr 26	14,5	232
6	m. Brańsk, ul. Binduga nr 3; ul. Jana Pawła II od nr 23 do końca; ul. Sienkiewicza od nr 27 do końca	13,2	257
7	m. Brańsk, ul. Kapicy – Milewskiego; ul. Rynek z wyłączeniem nr 3, 5, 6, 7, 9, 11; ul. Senatorska	40,9	208
8	m. Brańsk, ul. Bočkowska	39,5	276
9	m. Brańsk, ul. Bielska, ul. Konopnickiej, ul. Józefa Piłsudskiego	672,0	266
10	m. Brańsk, ul. Binduga od nr 4 do nr 70; ul. Sportowa; ul. Sielska	76,2	292
11	m. Brańsk, ul. Binduga od nr 71 do końca; ul. kilińskiego; ul. Poniatowskiego; ul. Polna	100,0	229
12	m. Brańsk, ul. Krótka; ul. Mickiewicza; ul. Ogrodowa	11,0	246
13	m. Brańsk, ul. Armii Krajowej nr 8, 10, 12, 12A, 16, 16A, 18, 18/1, 20, 28, 30, 43B, 45A, 83, 101; ul. Błonie nr parzyste od 34 do końca i nr nieparzyste od 59 do końca; ul. Jaśminowa; ul. Jarzębinowa; ul. Klonowa; ul. Kasztanowa; ul. Kopernika do nr 7 włącznie; ul. Witosa	1963,0	355
14	m. Brańsk, ul. Aleksandra Jagiellończyka, ul. Błonie nr parzyste do nr 32 włącznie oraz nr nieparzyste do nr 67; ul. Kopernika od nr 9 do końca; ul. Szkolna	26,0	357
15	m. Brańsk, ul. Królowej Bony; ul. Marii Skłodowskiej – Curie; ul. Słowackiego; ul. Księdza Ściegiennego; ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego; ul. Kolonia	14,2	219
	Miasto Brańsk	3 243,0	3243,0

Źródło: Dane przekazane przez Urząd Miasta Brańsk

Co istotne, metodologia zastosowana w trakcie opracowywania Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk, uwzględniła kluczową dla zapewnienia trafności i rzetelności prowadzonych

działań badawczych zasadę triangulacji, rozumianą, jako różnorodność technik analizy i gromadzenia informacji. Pozwoliło to lepiej poznać i zrozumieć badane problemy oraz stworzyło możliwość dokonania odniesień i porównań. Powstał w ten sposób szerszy materiał badawczy do oceny i wnioskowania, a to pozwoliło na sporządzenie analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej punkty widzenia wielu różnych grup interesariuszy. Przy obliczeniu wskaźnika podstawą wyliczeń była standaryzacja. Wskaźniki (zmienne) uzyskane w trakcie pierwszej fazy tworzenia diagnozy poddane zostały standaryzacji, która jest jednym z rodzajów normalizacji. Zabieg ten pozwala na osiągnięcie optymalnego uporządkowania oraz zmniejszenia zróżnicowania w danym obszarze. W procesie standaryzacji danych użyto następujących wzorów:

Standaryzacja dla stymulant – wskaźniki, dla których wyższa wartość oznacza obszar zdegradowany:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - min_{i_{xij}}}{max_{i_{xij}} - min_{i_{xij}}}$$

Standaryzacja dla destymulant – wskaźniki, dla których niższa wartość oznacza obszar zdegradowany:

$$z_{ij} = \frac{min_{i_{xij}} - x_{ij}}{max_{i_{xij}} - min_{i_{xij}}}$$

zij – wartość zestandaryzowana cechy j dla jednostki analitycznej i,

xij – wartość cechy j w badanej jednostce przestrzennej i

Standaryzacja umożliwiła obiektywne porównanie obszarów przestrzennych (jednostek analitycznych) i sfer problemowych podlegających diagnozie, a tym samym precyzyjne i jednoznaczne wskazanie obszarów wymagających interwencji.

Wyższa wartość wskaźnika obrazuje stan kryzysowy w jednostce analitycznej.

Kolejnym etapem procesu była analiza kartograficzna, która jest metodą umożliwiającą analizę przestrzenną, dzięki wykorzystaniu zobrazowań kartograficznych w postaci map. Ponadto metoda kartograficzna pozwala na prezentowanie zjawisk w przestrzeni za pomocą diagramów,

których rozmiary są odmienne dla poszczególnych wielkości zjawiska. W niniejszym opracowaniu analiza kartograficzna przeprowadzona została na poziomie jednostek analitycznych miasta Brańsk, co umożliwiło na precyzyjne i jednoznaczne wskazanie obszarów, które należy poddać interwencji.

Prowadzone badania miały także charakter sondażowy. W trakcie badania wykorzystano technikę CAWI, w której pytania kwestionariuszowe pobierane są ze strony internetowej organizatora badania i przekazywane za pośrednictwem sieci do dowolnego punktu, w którym znajduje się respondent wraz z komputerem podłączonym do Internetu. Celem prowadzonych badań było zaangażowanie mieszkańców miasta w proces rewitalizacji, a także poznanie opinii na temat obszarów, które wymagają szczególnej interwencji. Ponadto w trakcie badań określono kluczowe działania/projekty, które powinny znaleźć się w Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk. Łącznie przebadano 198 interesariuszy procesu rewitalizacji, należących do wszystkich jednostek analitycznych obszaru miasta Brańsk.

4.1.1 Wyniki badania sondażowego

Celem badania sondażowego było uzyskanie informacji od mieszkańców, które umożliwiły opracowanie programu rewitalizacji i pozwoliły na podjęcie działań zmierzających do pobudzenia mechanizmów rozwojowych, które sprawią, że nawet po zakończeniu interwencji, obszar będzie się nadal rozwijał. Niezbędnym elementem procesów rewitalizacyjnych jest prowadzenie działań o charakterze społecznym ukierunkowanym bezpośrednio na mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią uzupełnienie wcześniej przeprowadzonej diagnozy, opracowanej na podstawie danych zastanych.

Ogólna charakterystyka respondentów

Badaniem objętych zostało łącznie 198 respondentów. Ponad połowę ankietowanych (tj. 53%) stanowili mężczyźni.

Wykres 2 Płeć badanych

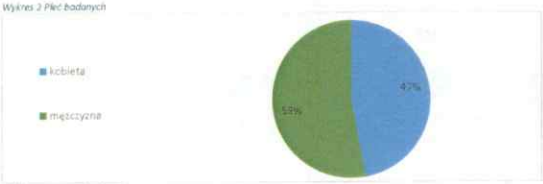

Źródło: opracowanie własne

Dokonując analizy wieku respondentów dostrzega się, iż grupy badanych były reprezentowane przez osoby w wieku od 21 do 35 lat (50%) oraz osoby w wieku od 36 do 60 lat (42%).

Wykres 3 Wiek badanych

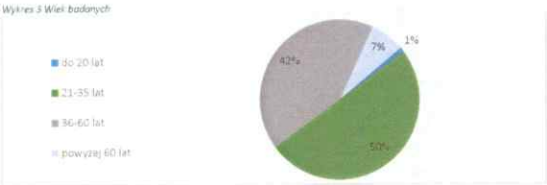

Źródło: opracowanie własne

Na pytanie *„Jakie największe problemy dotyczą miasta Brańsk?"* ankietowani wskazali:

- Brak zaangażowania mieszkańców miasta w życie publiczne.
- Ograniczone możliwości odpoczynku i rekreacji (ciągów spacerowych, ścieżek rowerowych).
- Niewykorzystane walory naturalne miejscowości, a w szczególnie rzeki Nurzec.
- Niewystarczająca infrastruktura publiczna (zły stan części dróg i ciągów pieszych).

Na pytanie *„Jakie problemy społeczne należy rozwiązać w pierwszej kolejności?"* ankietowani wskazali:

- Potrzebę urozmaicenia oferty kulturalnej.
- Emigracja z miasta młodych i dobrze wykształconych mieszkańców.

Na pytanie *„Jakie problemy techniczne, przestrzenno – funkcjonalne należy rozwiązać w pierwszej kolejności?"* ankietowani wskazali:

- Brak szerokiej oferty miejsc pracy.
- Brak dużych zakładów pracy.

Opinie ankietowanych mieszkańców

„Od lat Brańsk jest miastem przez które jedynie się przejeżdża, a do którego się nie przyjeżdża"

„Stan nawierzchni niektórych dróg od lat jest zły"

„Rewitalizacji wymaga teren w pobliżu rzeki Nurzec"

„W mieście zauważalne są przejawy patologii takiej jak alkoholizm, a nawet i narkomania"

Na pytanie jaki jest stosunek mieszkańców do miasta, połowa ankietowanych stwierdziła, iż mimo pewnych braków lubią swoje miasto.

Wykres 4 Opinie badanych nt. Brańska

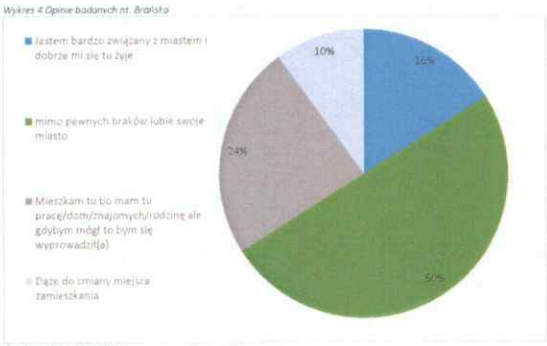

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

W toku badania zidentyfikowane zostały najważniejsze problemy, które w opinii badanych występują na wskazanych przez nich obszarach. Do najczęściej wskazywanych problemów zaliczono:

- Problemy społeczne, takie jak: niewystarczająca oferta sportowo-rekreacyjna, niewystarczająca oferta kulturalna, migracja mieszkańców, część budynków komunalnych wymaga pilnych remontów.

- Problemy gospodarcze, takie jak: brak lub niewystarczająca promocja regionu, brak nowych inwestycji,
- Problemy przestrzenno-funkcjonalne, takie jak: niezagospodarowane tereny nadrzeczne, niewystarczająca ilość miejsc parkingowych, niedobór ciągów pieszych i ścieżek rowerowych,
- Problemy techniczne, takie jak: niewystarczający stan infrastruktury drogowej, niewystarczający stan obiektów użyteczności publicznej.

Ponadto respondenci wskazali także propozycje działań inwestycyjnych, jakie ich zdaniem należałoby podjąć podczas rewitalizacji, aby zniwelować występowanie negatywnych zjawisk. Najczęściej wskazywane odpowiedzi to: rozwój/promocja turystyki, remont dróg, zagospodarowanie rzeki Nurzec. Dla respondentów największy potencjał rozwoju stanowi turystyka.

4.1.2 Wyróżnione jednostki statystyczne

4.1.3 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które w sposób istotny statystycznie różnicują dany obszar na tle całego miasta. Ze względu na charakter miasta i występujące w nim zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych, które zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Kategoria	Zmienna	Stymulanta/ destymulanta	Opis	Uzasadnienie wyboru
SFERA SPOŁECZNA	Liczba świadczeń przyznanych ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik pozwala ocenić poziom ubóstwa, które obok bezrobocia stanowi podstawowe źródło problemów o charakterze społecznym.

Kategoria	Zmienna	Stymulanta/ destymulanta	Opis	Uzasadnienie wyboru
	Liczba świadczeń przyznanych ze względu na długotrwałą chorobę i niepełnosprawność na 100 mieszkańców	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc osobom długotrwale chorym i niepełnosprawnym. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Osoby dotknięte długotrwałą chorobą czy też osoby niepełnosprawne borykają się z wieloma problemami, a przede wszystkim brakiem środków finansowych na leczenie oraz rehabilitację, ograniczeniem możliwości poruszania się i w konsekwencji wykluczeniem społecznym.
	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik pozwala ocenić poziom bezrobocia, które stanowi podstawowe źródło problemów o charakterze społecznym.
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy uwzględniający grupę trwale wykluczonych z rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik pozwala ocenić poziom bezrobocia długotrwałego (powyżej 2 lat), które stanowi podstawowe źródło problemów o charakterze społecznym
	Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik ujawnia poziom odczuwanego bezpieczeństwa na danym terenie, co wpływa na jego wizerunek i potencjał społeczny terenu.
	Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze z punktu widzenia popełnionych wykroczeń. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik ujawnia poziom odczuwanego bezpieczeństwa na danym terenie, co wpływa na jego wizerunek i potencjał społeczny terenu.
	Liczba zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących zdarzeń na drogach. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik ujawnia poziom odczuwanego bezpieczeństwa na danym terenie, co wpływa na jego wizerunek i potencjał społeczny terenu
	Liczba wyjazdów OSP na 100 mieszkańców	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących liczby interwencji OSP. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik dowodzi o skali miejscowych zagrożeń związanych z podpaleniami, usuwaniem skutków klęsk żywiołowych, zagrożeń związanych z niezachowaniem zasad bezpieczeństwa.

Kategoria	Zmienna	Stymulanta/ destymulanta	Opis	Uzasadnienie wyboru
	Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców	destymulanta	Znormalizowany wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik pozwala ocenić poziom kapitału społecznego, który silnie wpływa na potencjał społeczny gminy.
	Frekwencja wyborcza (%)	destymulanta	Znormalizowany wskaźnik opisujący aktywność obywatelską na danym obszarze. Prezentuje dane dotyczące poziomu uczestnictwa mieszkańców w wyborach samorządowych w 2014 r., liczony jako udział głosujących w grupie pełnoletnich mieszkańców poszczególnych jednostek.	Wskaźnik prezentujący frekwencję wyborczą mieszkańców poszczególnych obszarów odnotowaną w wyborach samorządowych w 2014 r. dowodzi o poziomie kapitału społecznego, daje najlepszy obraz aktywności obywatelskiej danego obszaru.
SFERA GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	destymulanta	Znormalizowany wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik pozwala ocenić stopień przedsiębiorczości mieszkańców gminy.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik skupiający się na kondycji lokalnej gospodarki. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik pozwala ocenić kondycję lokalnej gospodarki.
SFERA ŚRODOWISKOWA	Udział budynków pokrytych azbestem	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi. Zmienna prezentująca udział budynków pokrytych azbestem.	Wskaźnik pozwala ocenić skalę zagrożenia odpadami azbestowymi. Wskazuje na obszary, gdzie wymagana jest niezwłoczna interwencja.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Dostęp do placówek sportowych, oświatowych i kulturalnych na 100 mieszkańców	destymulanta	Znormalizowany wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności do najważniejszych usług publicznych w mieście. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców.	Wskaźnik pozwala ocenić dostępność do podstawowych usług społecznych.
SFERA TECHNICZNA	Udział mieszkań komunalnych w złym stanie technicznym	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik obrazujący liczbę mieszkań komunalnych oraz ich zapotrzebowania na prace remontowe. Zmienna prezentująca udział	Wskaźnik pozwala ocenić poziom degradacji tkanki mieszkaniowej, a tym samym określa skalę potrzeb modernizacyjnych w mieście.
	Udział zabytków w złym stanie technicznym	stymulanta	Znormalizowany wskaźnik opisujący nasycenie przestrzeni zabytkami materialnymi dziedzictwa kulturowego będącymi w złym stanie technicznym.	Wskaźnik wskazujący na stopień degradacji dziedzictwa kulturowego, określa skalę potrzeb związanych z konserwacją zabytków.

Źródło: opracowanie własne

Powyżej wymienione zmienne zostały zaprezentowane w kolejnych rozdziałach. Podkreślić należy, iż w trakcie prowadzonych prac rozważano użycie większej liczby wskaźników, jednakże ich niewielka zmienność powodowała niski poziom istotności, który z punktu widzenia delimitacji obszarów czynił je nieprzydatnymi. Dlatego skupiono się jedynie na tych, które w sposób istotny przyczynią się do wyodrębnienia obszarów zdegradowanych, wymagających pilnej interwencji.

4.2. Sfera społeczna

Kluczowa z punktu widzenia rewitalizacji sfera społeczna została poddana analizie, dzięki której wyprowadzono wskaźniki pokazujące kondycję poszczególnych jednostek analitycznych. Wartość wskaźników wyprowadzono z liczby bezwzględnej osób w poszczególnych kategoriach, którą przeliczono na 100 mieszkańców obszaru, a następnie znormalizowano poprzez standaryzację. Umożliwia to porównanie wartości wskaźnika pomiędzy obszarami oraz w stosunku do wartości dla całego miasta. Takie kwestie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom kapitału społecznego lub uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym stanowią podstawę dla weryfikacji form kryzysu występujących w mieście, w tej właśnie sferze.

Zmiennymi diagnozy obszarów problemowych w sferze społecznej są:

- Liczba świadczeń przyznanych ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców
- Liczba świadczeń przyznanych ze względu na długotrwałą chorobę i niepełnosprawność na 100 mieszkańców
- Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców
- Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców
- Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców
- Liczba zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców
- Liczba wyjazdów OSP na 100 mieszkańców
- Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców
- Frekwencja wyborcza [%]

Niniejsze opracowanie do weryfikacji zjawisk społecznych, przypisuje także zagadnienia z zakresu demografii. Kapitał ludzki stanowi jeden z podstawowych elementów rozwoju społecznego. W jego skład wchodzi ogół predyspozycji, wiedzy, umiejętności oraz kompetencji, które umożliwiają ich spożytkowanie w konkretnych zadaniach. Jednym z czynników, który opisuje zasoby kapitału ludzkiego jest sytuacja demograficzna. Potencjał demograficzny oraz zmiany struktury demograficznej wywierają istotny wpływ na przebieg procesów społeczno-gospodarczych danej jednostki administracyjnej. Determinują między innymi

rozmiary potrzeb w zakresie infrastruktury społecznej, stopień aktywności zawodowej, a także współdecydują o przebiegu przyszłego rozwoju.

Miasto Brańsk w roku 2015 zamieszkiwało 3926 osób, co stanowi 6,9% ludności powiatu bielskiego. Na przestrzeni lat 2010-2015 odnotowano nieznaczny spadek liczby ludności miasta (31 osób, co daje spadek na poziomie 0,8%).

Wykres 5 Liczba mieszkańców miasta Brańsk w latach 2010 – 2015

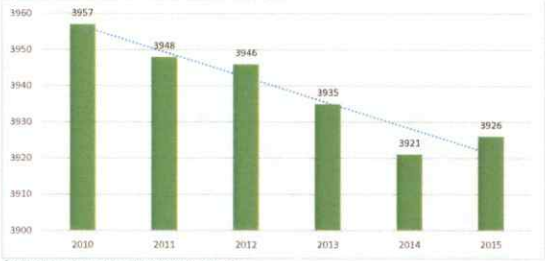

Źródło: Dane przekazane przez Urząd Miasta w Brańsku

Poniżej w tabeli przedstawiono strukturę ludności miasta Brańsk z uwzględnieniem tzw. ekonomicznych grup wiekowych. Przyjęto następujący podział:

- Wiek przedprodukcyjny - w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat;
- Wiek produkcyjny - wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18- 59 lat;
- Wiek poprodukcyjny - w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej.

Według stanu na koniec 2014 roku liczba ludności w Mieście Brańsk w wieku przedprodukcyjnym wzniosła 763 (co stanowi 19,5% ogółu mieszkańców), w wieku produkcyjnym 2 506 (co stanowi 63,9% ogółu mieszkańców) oraz w wieku poprodukcyjnym 652 (co stanowi 16,6% ogółu mieszkańców).

W mieście Brańsk widoczna jest duża różnica w liczbie i odsetku osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym biorąc pod uwagę podział na płeć. W grupie osób w wieku produkcyjnym odsetek kobiet wynosi 46,80%, a mężczyzn 53,19%; natomiast w wieku poprodukcyjnym

odsetek kobiet wynosi 67,33%, a mężczyzn 32,7%. Zdecydowana przewaga kobiet w grupie osób w wieku poprodukcyjnym jest wskazówką dla konieczności podjęcia działań aktywizujących dla kobiet w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3 Liczba mieszkańców miasta z podziałem na grupy wiekowe w latach 2010 – 2015

Rok		Liczba mieszkańców z podziałem na grupy wiekowe			SUMA
		Przedprodukcyjny	Produkcyjny	Poprodukcyjny	
2010	Kobiety	406	1173	427	2006
	Mężczyźni	432	1309	210	1951
	Razem	**838**	**2482**	**637**	**3957**
2011	Kobiety	392	1179	427	1998
	Mężczyźni	422	1322	206	1950
	Razem	**814**	**2501**	**633**	**3948**
2012	Kobiety	378	1195	424	1997
	Mężczyźni	410	1326	213	1949
	Razem	**788**	**2521**	**637**	**3946**
2013	Kobiety	368	1189	432	1989
	Mężczyźni	405	1326	215	1946
	Razem	**773**	**2515**	**647**	**3935**
2014	Kobiety	360	1173	439	1972
	Mężczyźni	403	1333	213	1949
	Razem	**763**	**2506**	**652**	**3921**

Źródło: Dane przekazane przez Urząd Miasta w Brańsku

Problem starzenia się społeczeństwa dotyka całego kraju, jednak porównując miasto Brańsk do powiatu bielskiego i województwa podlaskiego, należy zauważyć, że w przypadku miasta Brańsk problem ten ma nieco korzystniejszą skalę.

Tabela 4 Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym w ujęciu porównawczym

Obszar	Wartość
Miasto Brańsk	16,6
Powiat Bielski	23,9
Województwo Podlaskie	19,4

Źródło: Opracowanie własne

Gęstość zaludnienia w poszczególnych obszarach jest zróżnicowana. Największą gęstość zaludnienia odnotowuje się w okręgu wyborczym nr 2, zaś najniższą w okręgu wyborczym nr 13.

Tabela 5 Gęstość zaludnienia miasta Brańsk

Jednostka	Liczba ludności	Powierzchnia [km²]	Gęstość zaludnienia
1	243	0,03	6 075
2	265	0,02	13 250
3	258	2,63	98
4	223	0,04	5 575
5	232	0,15	2 578

Jednostka	Liczba ludności	Powierzchnia [km²]	Gęstość zaludnienia
6	257	0,13	2 570
7	208	0,41	495
8	276	0,40	708
9	266	6,72	40
10	292	0,76	379
11	229	1,00	229
12	246	0,11	2 236
13	355	19,63	18
14	357	0,26	1 373
15	219	0,14	1 564
Miasto Brańsk	3 926	32,43	121

Źródło: Opracowanie własne

Gęstość zaludnienia dla całego terenu miasta Brańsk wynosi 121 osób/km² i jest znacznie wyższa w porównaniu do wartości dla powiatu bielskiego i województwa podlaskiego.

Tabela 6 Gęstość zaludnienia w ujęciu porównawczym

Obszar	Wartość
Miasto Brańsk	121
Powiat bielski	41
Województwo podlaskie	59

Źródło: Opracowanie własne

Polityka społeczna miasta Brańsk koncentruje się na koordynacji działań, które służą rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu zjawisku wykluczenia społecznego. Tego rodzaju problemy wymagają podejmowania wszechstronnych działań, mających na celu przeciwdziałanie sytuacjom krytycznym w życiu tych jednostek oraz zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównywania różnic socjalnych w podstawowych obszarach aktywności społecznej. Na terenie miasta Brańsk działa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, którego zakres działań obejmuje nie tylko zadania wyłącznie wynikające z ustawy o pomocy społecznej. Dotyczą one osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Są to zadania z szerokiej sfery zabezpieczenia społecznego i świadczeń. Ponadto obok działalności utożsamianej wyłącznie z pieniężnymi formami wsparcia, działalność MOPS to usługi społeczne na rzecz mieszkańców miasta takie jak usługi opiekuńcze, poradnictwo specjalistyczne, a przede wszystkim praca socjalna obejmująca pomoc doraźną w sytuacjach kryzysowych oraz pomoc wspierającą indywidualnie jak i środowiskowo. W 2015 roku w mieście Brańsk przydzielono 145 świadczeń pomocy społecznej. Wartości poszczególnych danych dotyczących pomocy społecznej, wpisujące się w zakres określający

wielkość problemów społecznych w tej sferze na terenie miasta Brańsk prezentuje poniższy wykres. Największą liczbę wniosków przyznano ze względu na niepełnosprawność – 58 wniosków. Znaczną część przyznanych świadczeń pomocy społecznej stanowiły zasiłki przyznane ze względu na poziom ubóstwa, będące jednym z elementów wspierania rodzin będących w trudnej sytuacji materialnej. W roku 2015 nie przyznano świadczeń ze względu na bezdomność, alkoholizm oraz ofiary przemocy w rodzinie.

Wykres 6. Powody przyznawania pomocy społecznej przez MOPS w Brańsku w roku 2015

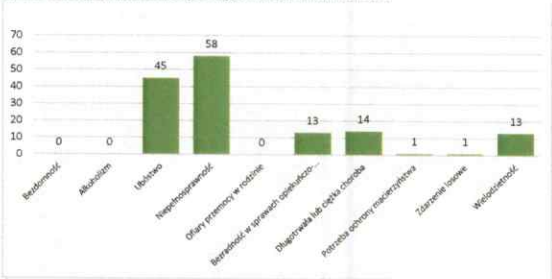

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku

Zasadniczą przyczyną w związku, z którą mieszkańcy wnioskują o pomoc z systemu pomocy społecznej, jest ubóstwo. Biorąc pod uwagę liczbę świadczeń przyznanych ze względu na ubóstwo, do obszarów kryzysowych zaliczyć należy jednostki nr 4, 5 i 7. Natomiast kolejny wskaźnik dotyczący liczby świadczeń przyznanych ze względu na długotrwałą chorobę i niepełnosprawność dowodzi o dużej skali tego problemu. Osoby z niepełnosprawnością często mają trudności z readaptacją społeczną, brakuje im pozytywnej identyfikacji społecznej, mają trudności ze znalezieniem pracy, czy wsparcia edukacyjnego oraz społecznego. Pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby niepełnosprawne, nie potrafią zaufać ich umiejętnościom, obawiają się, że będą wykorzystywać swoją niepełnosprawność w pracy i tym samym nie podołają obowiązkom. Ze szczególnymi problemami borykają się niepełnosprawne dzieci oraz ich rodzice. Dzieci niepełnosprawne dotyka problem niższego wykształcenia w porównaniu z dziećmi niepełnosprawnymi w większych miastach, gdzie dostęp do szkół integracyjnych jest stosunkowo wyższy. Taki stan rzeczy prowadzi do izolacji i stygmatyzacji przez otoczenie i rówieśników dzieci niepełnosprawnych. Diagnozuje się bardzo słaby dostęp do specjalistów:

psychologów, rehabilitantów itp. W mieście brakuje inicjatyw skierowanych do mieszkańców, szczególnie tych, którzy z racji niepełnosprawności, niskiego statusu społecznego i problemów finansowych mają ograniczone możliwości dostępu do różnego rodzaju wydarzeń, co przekłada się na ich bierność społeczną i zawodową.

Tabela 7 Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej

Jednostka	Liczba świadczeń przyznanych ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Liczba świadczeń przyznanych ze względu na długotrwałą chorobę i niepełnosprawność na 100 mieszkańców
1	0,14	0,46
2	0,25	0,17
3	0,39	0,35
4	0,89	1,00
5	1,00	0,87
6	0,26	0,17
7	0,96	0,64
8	0,12	0,24
9	0,75	0,42
10	0,00	0,61
11	0,00	0,58
12	0,27	0,82
13	0,37	0,19
14	0,28	0,00
15	0,30	0,00
Miasto Brańsk	**0,40**	**0,43**

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 5. Liczba świadczeń przyznanych przez MOPS ze względu na ubóstwo.

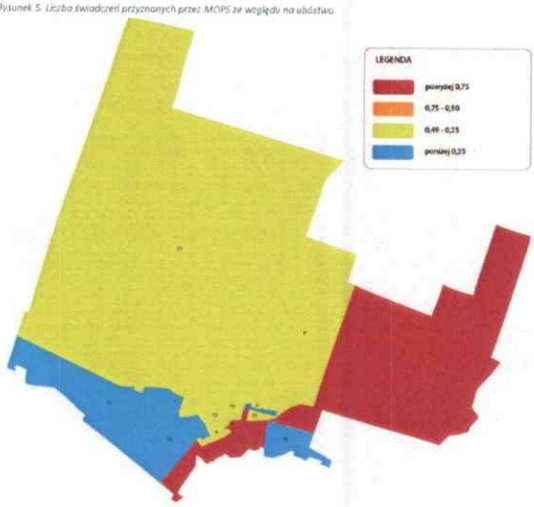

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Rysunek 6. Liczba świadczeń przyznanych przez MOPS ze względu na niepełnosprawność oraz długotrwałą lub ciężką chorobę.

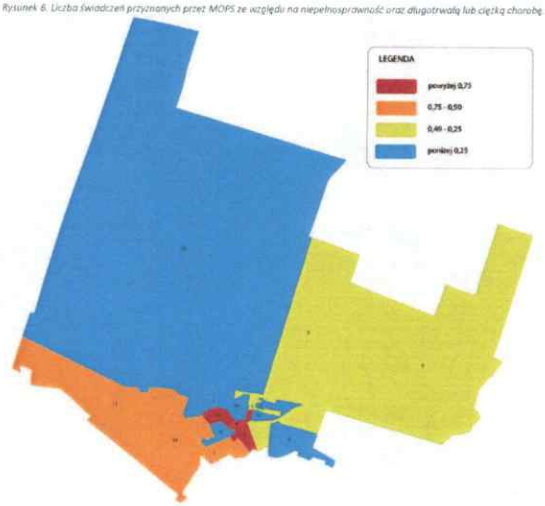

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Kondycję społeczną danego obszaru określa się również w kontekście poziomu odczuwanego bezpieczeństwa, co ma znaczenie dla planowanych działań rewitalizacyjnych. Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Stanowi ono ważny czynnik wpływający na jakość życia mieszkańców. Analizy poziomu bezpieczeństwa na terenie miasta Brańsk dokonano w oparciu o dane Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Podlaskim o liczbie pożarów, miejscowych zagrożeń i fałszywych alarmów oraz w oparciu o dane Posterunku Policji w Brańsku dotyczących przestępstw, wykroczeń i zdarzeń drogowych na terenie miasta. Analiza porównawcza danych wykazała przekroczenia wartości wskaźników związanych

z odnotowanymi zgłoszeniami przestępstw i wykroczeń w stosunku do wartości dla całego miasta. Łącznie w roku 2015 na terenie miasta popełniono 35 przestępstw i 29 wykroczeń. Wartość wskaźnika dotyczącego przestępstw na terenie całego miasta kształtuje się na poziomie 0,40. Najmniej korzysta sytuacja w tym zakresie ma miejsce w jednostce 3 (1,00) i 7 (0,83). Z kolei jednostkami, w których odnotowano bardzo wysokie natężenie problemu dotyczącego popełnianych wykroczeń (wskaźnik powyżej 0,75), są jednostki 2 (1,00) i 5 (0,80). Dla porównania wartość tego wskaźnika dla miasta wyniosła 0,21. Poza zmiennymi dotyczącymi przestępstw i wykroczeń, specyficznym czynnikiem dla miasta jest istotne zagrożenie powodowane w ruchu drogowym ze szczególnym uwzględnieniem nietrzeźwych kierowców. Wskazany element z jednej strony wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, szczególnie tych mieszkających w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych, z drugiej natomiast ma charakter bezpośrednio związany z łamaniem prawa. W przypadku liczby zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców najmniej korzystna sytuacja w tym zakresie występuje w jednostkach: 7,5,9,3,6. Wartość wskaźnika dla miasta w tym przypadku wyniosła 0,38. Ostatnią zmienną analizowaną w ramach poziomu bezpieczeństwa w mieście jest liczba wyjazdów OSP na 100 mieszkańców. W roku 2015 odnotowano 16 wyjazdów Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym 8 dotyczyło miejscowych zagrożeń i 8 dotyczyło pożarów. Nie odnotowano wyjazdów OSP w wyniku fałszywych alarmów. Do obszarów problemowych w zakresie tego wskaźnika wyznaczono jednostki nr 7 (1,00) i 3 (0,81). Wartość wskaźnika dla całego miasta osiągnęła wynik 0,30.

Tabela 8 Wskaźniki w zakresie poziomu bezpieczeństwa

Jednostka	Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców	Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	Liczba wyjazdów OSP na 100 mieszkańców
1	0,35	0,00	0,00	0,00
2	0,16	1,00	0,00	0,26
3	1,00	0,00	0,81	0,81
4	0,58	0,36	0,00	0,31
5	0,56	0,80	0,90	0,60
6	0,17	0,00	0,81	0,54
7	0,83	0,51	1,00	1,00
8	0,00	0,00	0,00	0,25
9	0,48	0,10	0,84	0,00
10	0,15	0,00	0,71	0,00
11	0,38	0,00	0,00	0,00
12	0,52	0,43	0,00	0,28
13	0,48	0,00	0,59	0,00
14	0,12	0,00	0,00	0,39
15	0,20	0,00	0,00	0,00
Miasto Brańsk	**0,40**	**0,21**	**0,38**	**0,30**

Źródło: Opracowanie własne

Poczucie bezpieczeństwa w skali całego miasta należy ocenić jako relatywnie dobre, liczba przestępstw nie jest istotnie wysoka. Uznaje się, że wzmocnienie bezpieczeństwa może zostać osiągnięte głównie poprzez wzmacnianie kapitału społecznego oraz podejmowanie działań integracyjnych. Poniżej zaprezentowano mapy obrazujące rozkład przestrzenny omówionych wskaźników.

Rysunek 7. Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców

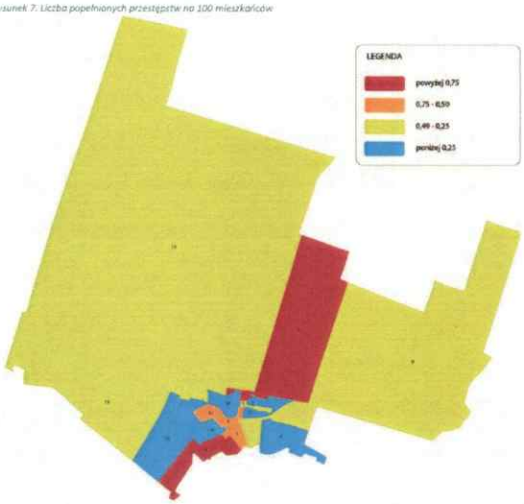

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Rysunek 8. Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców

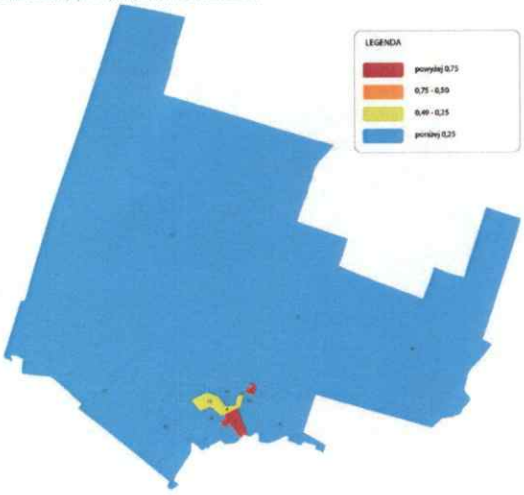

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Rysunek 9. Liczba zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców

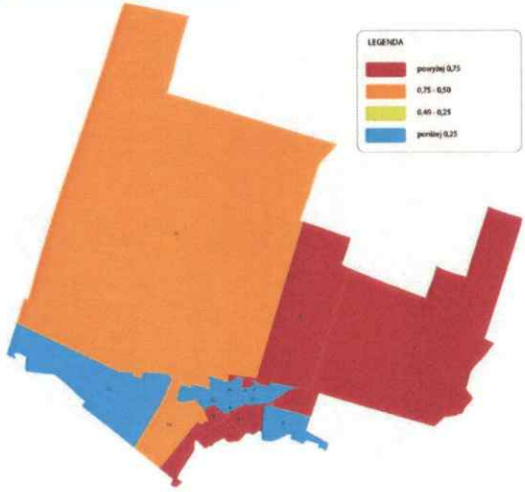

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Rysunek 10. Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców

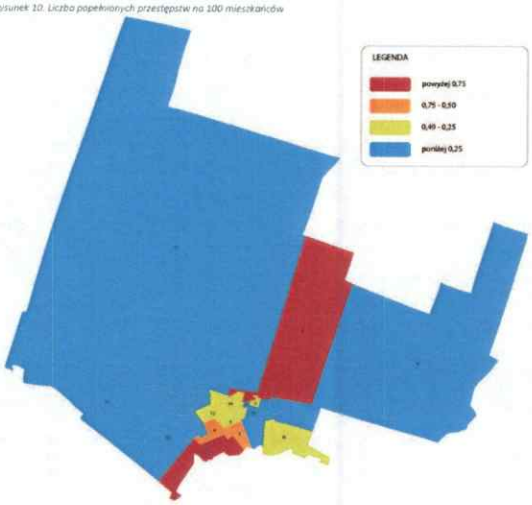

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Mając na uwadze fakt, że czynnikiem istotnie determinującym pogłębianie się problemów społecznych jest bezrobocie, w dalszej kolejności analizie poddano kształtowanie się wskaźników rynku pracy. Zjawisko bezrobocia to, poza zagadnieniami bezpieczeństwa i ubóstwa, podstawowy mierzalny miernik poziomu degradacji społecznej danego obszaru. Na koniec 2015 roku na terenie miasta Brańsk 157 osób posiadało status osoby bezrobotnej (bez pracy pozostawało 83 mężczyzn i 74 kobiety). Wskaźnik liczby bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców miasta kształtuje się na poziomie 0,45. Najgorsza sytuacja w tym zakresie występuje w jednostkach: 5 (1,00), 15 (1,00), 7 (0,98). Dane zastane w 2015 roku potwierdzają prawidłowość polegającą na tym, że im dłuższy jest czas pozostawania bez pracy, tym trudniej jest ją zdobyć. Wiąże się to ze zjawiskiem wyuczonej bezradności. Osoby bezrobotne powyżej 24 miesięcy stanowiły ponad 34% mieszkańców nieświadczących pracy. Najmniej korzystnie

jeśli chodzi o bezrobocie długotrwałe, sytuacja przedstawia się w jednostkach 7 (1,00), 3 (0,92) oraz 5 (0,90).

Tabela 9 Wskaźniki w zakresie poziomu bezrobocia

Jednostka	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców
1	0,32	0,37
2	0,58	0,67
3	0,41	0,92
4	0,39	0,13
5	1,00	0,90
6	0,00	0,69
7	0,98	1,00
8	0,25	0,32
9	0,33	0,34
10	0,30	0,20
11	0,38	0,13
12	0,28	0,00
13	0,25	0,17
14	0,22	0,17
15	1,00	0,41
Miasto Brańsk	**0,45**	**0,43**

Źródło: Opracowanie własne

Wnioskuje się, iż głównymi czynnikami determinującymi bezrobocie w mieście Brańsk są: nieumiejętność planowania alternatywnej kariery zawodowej oraz mała mobilność zawodowa mieszkańców. Ponadto, podejrzewa się, że mieszkańcy miasta mają problemy w poruszaniu się po lokalnym rynku pracy, jak również niewystarczająco orientują się w formach pomocy udzielanej przez urząd pracy.

Rysunek 11 Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców

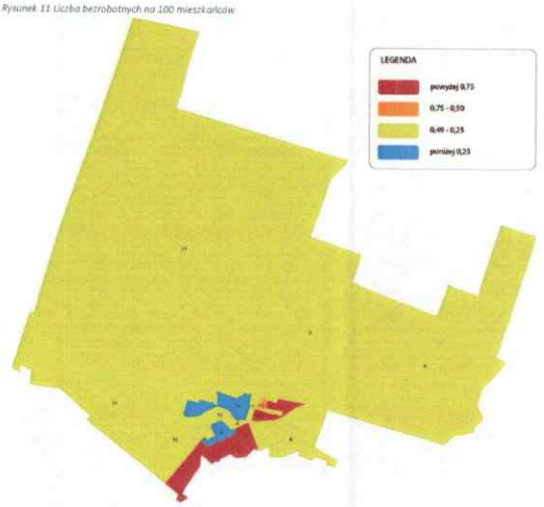

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Rysunek 12 Liczba długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców

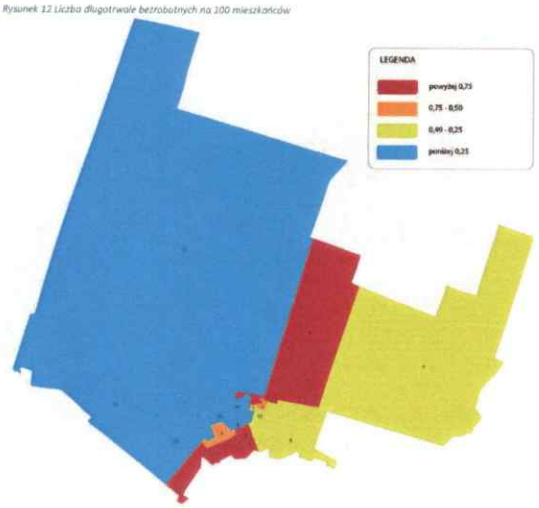

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Kolejną zmienną określającą stopień zdegradowania społecznego jest poziom kapitału społecznego, który decyduje o spójności społecznej danego obszaru. Kapitał społeczny w głównej mierze jest zjawiskiem kulturowym, które obejmuje obywatelskie nastawienie członków społeczeństwa, normy społeczne wspierające działania wspólne oraz zaufanie interpersonalne. Oceniając rozwój kapitału społecznego w Brańsku, posłużono się stanem trzeciego sektora w społeczeństwie, który jest silnie powiązany z poziomem społeczeństwa obywatelskiego. Wskaźnik wyprowadzono w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wartość wskaźnika dla miasta wyniosła 0,73. Omawiany wskaźnik, najbardziej niekorzystne wartości, powyżej 0,75, osiągał niemalże w większości jednostek: 2, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Zauważa się, że organizacje pozarządowe wpływają na poziom aktywności obywatelskiej,

samoorganizację społeczną oraz jakość i progres w tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego i posiadają znaczący udział w procesie rewitalizacji. Relatywnie niski poziom kapitału społecznego jest przyczyną powstawania wielu dysfunkcji społecznych w mieście Brańsk. Co istotne, większość organizacji pozarządowych skoncentrowana jest w centrum miasta, w związku z tym, obszary te zostały zaliczone do najmniej problemowych w zakresie poziomu kapitału społecznego.

Poniżej zamieszczono wykaz organizacji pozarządowych w mieście Brańsk:

1. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Drohiczyńskiej - Oddział w Brańsku

Swoją działalność rozpoczęło w 2003 roku. Stowarzyszenie wpiera wszystkie akcje recyklingowe, uczestniczy w akcjach tj.: „Flaga w Twoim oknie", „Pocztówka". Działacze stowarzyszenia chętnie udzielają się jako wolontariusze podczas: Świąt Młodych Tej Ziemi, eventów Kajakowego Patrolu św. Franciszka oraz Elektro odpowiedzialnych, wakacji czy też innych wydarzeń.

2. Stowarzyszenie Artystyczne "Skowronki"

Ludowy Zespół Pieśni i Tańca „Skowronki" powstał 02.02.1986 roku w Koninie na zimowisku artystycznym z inicjatywy Mirosława Szymańskiego. Skowronki działają przy Zespole Szkół im. Armii Krajowej w Brańsku. Członkami zespołu są uczniowie szkół podstawowych, szkół średnich, studenci wyższych uczelni i osoby pracujące. Skowronki tworzą dwie grupy taneczno-wokalne i grupa „Małe Skowronki". Zespół posiada własną kapelę.

3. Podlaskie Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych "Pestka"

Misja Stowarzyszenia jest m.in.: dążenie do wyrównywania szans kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach życia, diagnozowanie i niwelowanie problemów kobiet, ochrona praw kobiet, działania na rzecz poprawy jakości edukacji w Polsce, prowadzenie edukacji kulturalnej, ekologicznej, obywatelskiej, rodzinnej, seksualnej i prawnej, pomoc ludziom w zdobywaniu wiedzy i kwalifikacji, umożliwiających pełnienie funkcji społecznych i zawodowych, oddziaływanie na rozwój kultury, edukacji, nauki, techniki, gospodarki i ochrony środowiska.

4. Towarzystwo Przyjaciół Brańska

Misją organizacji jest kontynuowanie i tworzenie lokalnej tradycji oraz aktywizowanie społeczeństwa do podejmowania inicjatyw społecznych i gospodarczych. Do prowadzonych działań należą m.in.: wydawanie rocznika „Ziemia Brańska" oraz biuletynu informacyjnego „Życie Brańska" i innych publikacji na temat regionu m.in. monografii miasta Brańsk, opieka nad

lokalnymi cmentarzami (katolickim, prawosławnym, żydowskim) i konserwacja niektórych zabytkowych nagrobków.

5. Zrzeszenie Przedsiębiorców Ziemi Brańskiej

Do prowadzonych działań przez zrzeszenie należą m.in.: reprezentacja interesów członków i środowiska przedsiębiorców wobec władzy publicznej oraz innych podmiotów i organizacji, oddziaływanie na władze publiczne ziemi brańskiej, województwa podlaskiego i kraju w zakresie kształtowania polityki gospodarczej, wspierania przedsiębiorczości i wolności gospodarczej, występowanie z inicjatywami wobec władz lokalnych w sprawie tworzenia warunków rozwoju przedsiębiorczości, współpraca z administracją państwową i innymi podmiotami organizacyjno–instytucjonalnego otoczenia przedsiębiorstw dla tworzenia lepszych warunków rozwoju działalności gospodarczej.

6. Uczniowski Klub Sportowy "Pionier"
7. Stowarzyszenie Przewoźników Podlasia - Oddział Terenowy.

Tabela 10 Wskaźniki w zakresie poziomu kapitału społecznego

Jednostka	Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców	Jednostka	Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców
1	0,57	9	1,00
2	1,00	10	1,00
3	0,19	11	1,00
4	0,07	12	1,00
5	0,10	13	1,00
6	1,00	14	1,00
7	0,00	15	1,00
8	1,00	**Miasto Brańsk**	**0,73**

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 13 Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców

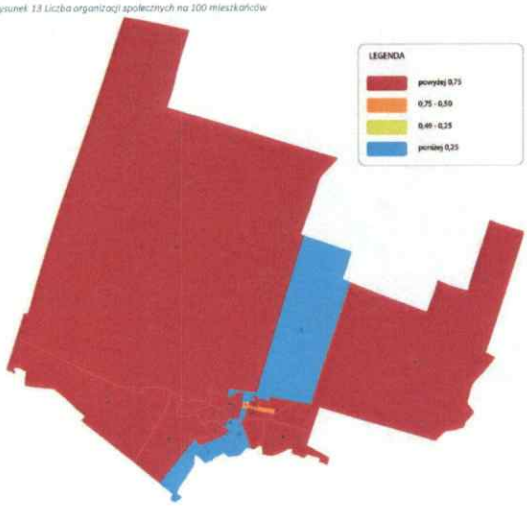

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Dane dotyczące frekwencji wyborczej przedstawiają poziom aktywności mieszkańców. Pozwalają również ocenić potencjał umożliwiający aktywizację społeczno-kulturalną mieszkańców. Wskaźnik dotyczący frekwencji w wyborach samorządowych w 2014 roku został opracowany na podstawie danych pochodzących PKW. Średnia frekwencja wyborcza w mieście kształtowała się na poziomie 59,13%. W porównaniu do frekwencji województwa podlaskiego (48,01), czy powiatu bielskiego (52,27), miasto Brańsk osiągnęło lepszy wynik. Najniższa frekwencja na terenie miasta została odnotowana w jednostkach nr 4, 8 i 10 i te obszary zostały zakwalifikowane jako kryzysowe w zakresie omawianego wskaźnika.

Tabela 11 Wskaźniki w zakresie aktywności obywatelskiej

Jednostka	Frekwencja wyborcza [%]	Jednostka	Frekwencja wyborcza [%]
1	0,50	9	0,28
2	0,56	10	0,94
3	0,49	11	0,12
4	0,84	12	0,18
5	0,58	13	0,67
6	0,29	14	0,00
7	0,51	15	0,37
8	1,00	**Miasto Brańsk**	**0,49**

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 14 Liczba długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców

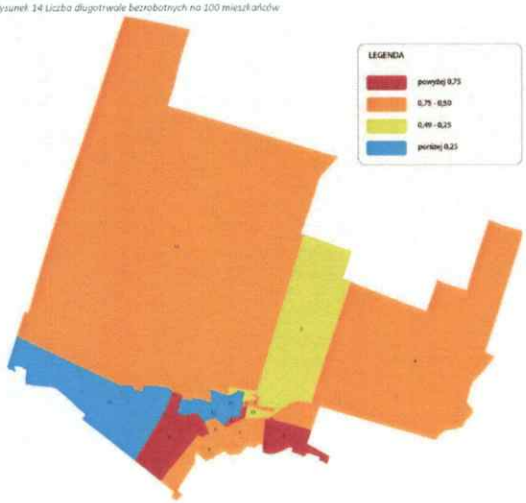

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

4.3 Sfera gospodarcza

Ustawa o rewitalizacji jednoznacznie wskazuje na konieczność identyfikowania kryzysu w dodatkowych pozaspołecznych sferach życia. W związku z tym w dalszej części opracowania

poddano analizie czynniki gospodarcze, techniczne, środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne, które ostatecznie umożliwiają wskazanie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, co zostało przeprowadzone w podsumowaniu opracowania.

Duży wpływ na potencjał społeczno-ekonomiczny miasta Brańsk ma właściwe kreowanie sfery gospodarczej. Niewielkie zmiany ekonomiczne determinują miejscowy rynek pracy oraz mają istotny wpływ na kierunek i dynamikę procesów zachodzących w różnych sferach życia miasta. W kontekście analizy sfery gospodarczej opierano się na dostępnych źródłach informacji publicznej (GUS), z której wynika, iż liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie miasta Brańsk w analizowanych latach wykazuje niewielkie wahania wartości, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7 Liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta Brańsk w latach 2010 – 2015

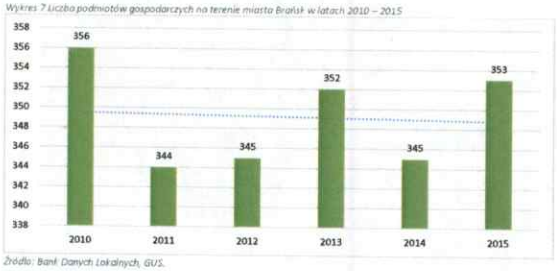

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W ramach sfery gospodarczej analizie poddano dwie zmienne. Pierwszą z nich jest liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. Wartość wskaźnika dla miasta Brańsk kształtuje się na poziomie 0,55. Poziom przedsiębiorczości w pewnym stopniu determinuje wiejski charakter miasta. Zmiana tego stanu rzeczy wiąże się z tworzeniem instrumentów wsparcia oraz konsekwentną poprawą jakości infrastruktury społecznej oraz technicznej. Najmniej korzystne wartości wskaźnika w tym zakresie, powyżej 0,75 zostały osiągnięte przez jednostki: 2 (1,00), 3 (0,99), 10 (0,99), 11 (0,87). Kolejną zmienną jest liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. Obrazuje ona kondycję lokalnej gospodarki oraz tendencje dotyczące rezygnacji ze ścieżki przedsiębiorczej. Rozkład zmiennej pomiędzy poszczególnymi jednostkami terytorialnymi przedstawiony w poniższej

tabeli jest efektem dysproporcji w tym zakresie mających miejsce w mieście Brańsk. Najgorzej sytuacja w tym zakresie przedstawia się w jednostkach: 6 (1,00), 8 (0,92), 15 (0,87).

Tabela 12 Wskaźniki w zakresie sfery gospodarczej

Jednostka	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
1	0,54	0,47
2	1,00	0,29
3	0,99	0,55
4	0,00	0,49
5	0,31	0,00
6	0,25	1,00
7	0,46	0,43
8	0,75	0,92
9	0,62	0,53
10	0,99	0,15
11	0,87	0,00
12	0,31	0,44
13	0,00	0,49
14	0,42	0,49
15	0,71	0,87
Miasto Brańsk	**0,55**	**0,47**

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 15 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców

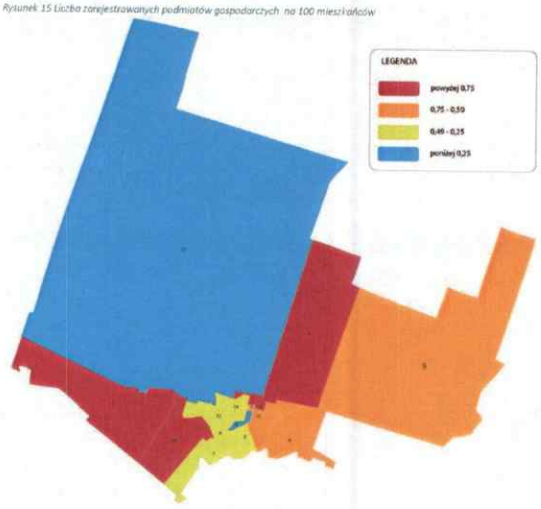

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Rysunek 16 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców

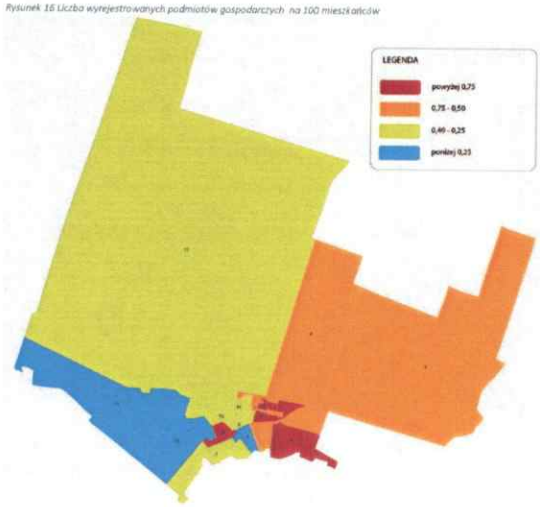

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

4.4 Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej istotnym problemem w mieście Brańsk jest ogrzewanie budynków wpływające na jakość powietrza. Budynki stanowiące własność miasta są ogrzewane za pomocą węgla, miału węglowego oraz w mniejszym stopniu energii elektrycznej. Odbiorcy indywidualni swoje potrzeby grzewcze pokrywają głównie poprzez wykorzystanie energii chemicznej paliwa stałego (węgla kamiennego), spalając go we własnych kotłach węglowych lub piecach kaflowych. Ten rodzaj ogrzewania jest głównym emitorem tlenku węgla, ze względu na to, że w warunkach pracy pieców domowych, czy też niewielkich kotłów węglowych, niemożliwe jest przeprowadzenie pełnego spalania (dopalania paliw). Ogrzewania takie są głównym źródłem

zanieczyszczenia powietrza. Mniejszą grupę stanowią mieszkańcy zużywający jako paliwo na potrzeby grzewcze olej opałowy lub energię elektryczną. Są to „paliwa" droższe od węgla, a o ich wykorzystaniu decyduje świadomość ekologiczna i zamożność użytkownika. Częstą praktyką jest wykorzystywanie w węglowych ogrzewaniach budynków jednorodzinnych drewna lub jego odpadów jako dodatkowego, a jednocześnie tańszego paliwa. Niskoemisyjne spalanie wiąże się z wykorzystaniem do celów grzewczych gazu lub oleju. Obecny stan jakości powietrza wymaga podejmowania przez władze lokalne zdecydowanych i szybkich działań naprawczych, aby poprawić komfort życia i chronić zdrowie mieszkańców. W związku ze spalaniem odpadów w piecach i kotłach domowych co roku w okresie jesiennozimowym znacznie pogarsza się jakość powietrza. W procesach spalania ważną rolę odgrywa temperatura spalania – gdy jest zbyt niska, w emitowanych spalinach powstają zanieczyszczenia, takie jak benzo(a)piren. Spalanie odpadów w paleniskach domowych odbywa się w temperaturach (200-500°C). Ich szkodliwość dla zdrowia jest szczególnie duża, ponieważ są one emitowane z tzw. źródeł emisji niskiej, czyli niskich kominów domostw lub małych lokalnych kotłowni, co uniemożliwia wyniesienie zanieczyszczeń na duże odległości i ich rozproszenie przez wiatr, czego efektem z kolei jest lokalny wzrost ilości substancji zanieczyszczających w powietrzu atmosferycznym. Stan jakości powietrza na terenie miasta Brańsk przeanalizowano na podstawie danych publikowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, w ramach monitoringu powietrza oraz „Raportu o stanie środowiska w województwie podlaskim w 2015 r." Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono przekroczenia średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu na terenie całego miasta Brańsk, co przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 17 Stężenie średnioroczne B(a)P na terenie woj. podlaskiego z uwzględnieniem miasta Brańsk

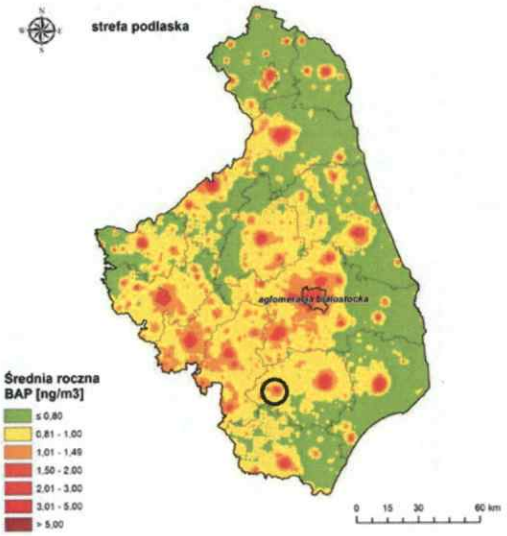

Źródło: WIOŚ, Białystok

W ramach analizy strefy środowiskowej skupiono się przede wszystkim na kluczowym czynniku, jakim jest udział budynków posiadających azbest. Z analizy wynika, że wyroby zawierające azbest to głównie faliste i płaskie płyty azbestowo – cementowe, służące jako pokrycie dachowe oraz elewacja w budynkach mieszkalnych i budynkach zabudowy gospodarczej. Obiekty zawierające azbest stanowią poważny problem środowiskowy w skali miasta. Jak wynika z danych bazy azbestowej, największa koncentracja wyrobów azbestowych znajduje się w centrum miasta na terenie jednostki nr 4, 5 i 7 – co potwierdza poniższy rysunek.

Rysunek 18 Lokalizacja wyrobów azbestowych na terenie miasta Brańsk

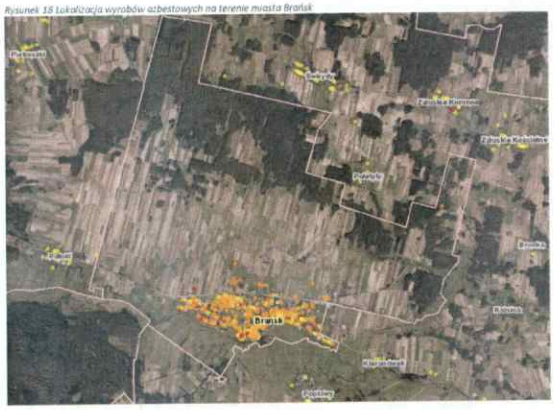

Źródło: http://esip.bazaazbestowa.gov.pl/

Problem azbestu na terenie miasta Brańsk jest bardzo duży, gdyż w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono iż 43 % posesji w granicach miasta to obiekty na terenie których znajdują się wyroby azbestowe. Przy określaniu obszarów kryzysowych w związku z występowaniem wyrobów azbestowych na terenie miasta, wzięto pod uwagę udział budynków pokrytych azbestem na terenie miasta Brańsk. Poniższa tabela przedstawia zestawienie budynków użyteczności publicznej na których znajdują się wyroby azbestowe.

Tabela 13. Zestawienie budynków użyteczności publicznej na których znajdują się wyroby azbestowe.

L.p.	Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ilość [m²]	Masa [Mg]	Nr działki
1	Urząd Miasta Brańsk – garaż	przy bloku A.K. 31	179,2	2,18	1450
2	Urząd Miasta Brańsk – targowisko	ul. Mickiewicza	184,8	2,24	353/15
3	Urząd Miasta Brańsk	ul. Sienkiewicza 62	334,6	4,06	1857, 1868, 1856
4	Urząd Miasta Brańsk	ul. Sienkiewicza 13A	176,4	2,14	1997, 1999, 2000
5	Urząd Miasta Brańsk	ul. Rynek 7	378	4,59	1990
6	Urząd Miasta Brańsk	ul. Rynek 6	313,6	3,80	1991
7	Urząd Miasta Brańsk	ul. Senatorska 24	688,8	8,36	2035/3
8	Urząd Miasta Brańsk	ul. Kościuszki 18	201,6	2,45	1458

L.p.	Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ilość [m²]	Masa [Mg]	Nr działki
9	Urząd Miasta Brańsk	ul. Jana Pawła II 7	217	2,63	1919
Razem			2 674,00	32,45	

Źródło: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Brańsk na lata 2011-2032.

Łącznie na budynkach użyteczności publicznej znajduje się 32,45 Mg wyrobów azbestowych. Przy określaniu wskaźnika degradacji pod uwagę wzięto liczbę budynków użyteczności publicznej pokrytych azbestem w relacji do pozostałych budynków. Do obszarów najbardziej problemowych w tym zakresie należą jednostki nr 5 (1,00), 7 (1,00), 4 (0,78). Z kolei wartość wskaźnika dla całego miasta kształtuje się na poziomie 0,33.

Tabela 14 Wskaźnik w zakresie sfery środowiskowej

Jednostka	Udział budynków pokrytych azbestem
1	0,00
2	0,00
3	0,12
4	0,78
5	1,00
6	0,23
7	1,00
8	0,00
9	0,00
10	0,00
11	0,00
12	0,12
13	0,00
14	0,00
15	0,00
Miasto Brańsk	**0,33**

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 19 Udział budynków pokrytych azbestem

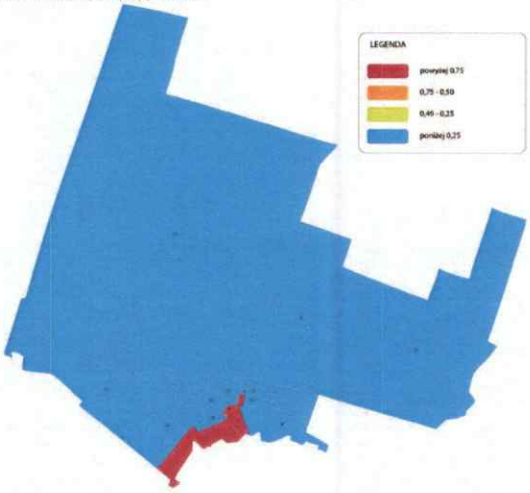

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej analizie poddano dostępność do podstawowych usług publicznych. Zmienna ta tworzy jakość życia w mieście, a jej ograniczone zaspakajanie ma wpływ na powstawanie sytuacji kryzysowych, przekładających się na stopniową degradację miasta.

Na terenie miasta Brańsk działają następujące placówki oświatowe:

1. Zespół Szkół i. Armii Krajowej im. Armii Krajowej w Brańsku, 17 – 120 Brańsk, ul. Armii Krajowej 7. W skład placówki wchodzą:

- Szkoła Podstawowa – 13 oddziałów (250 uczniów),
- Gimnazjum – 6 oddziałów (124 uczniów),

- Liceum Ogólnokształcące – 3 oddziały (44 uczniów),
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa – 2 oddziały (32 uczniów).

Rysunek 20 Zespół Szkół w Brańsku

Źródło: Zasób miasta Brańsk

2. Przedszkole im. Sióstr Sercanek w Brańsku, 17 – 120 Brańsk, ul. Rynek 4.

Rysunek 21 2. Przedszkole im. Sióstr Sercanek w Brańsku, 17 – 120 Brańsk, ul. Rynek 4.

źródło: Zasób miasta Brańsk

Do obiektów kulturalnych na terenie miasta należą:

- Miejski Ośrodek Kultury w Brańsku, ul. Rynek 19.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Brańsku, ul. Rynek 27.

Zaplecze sportowe na terenie miasta znajduje się przy Zespole Szkół im. Armii Krajowej w Brańsku, 17 – 120 Brańsk, ul. Armii Krajowej 7, w skład którego wchodzi hala sportowa oraz boisko sportowe.

Rysunek 22 Zaplecze sportowe w ZS w Brańsku

Źródło: Zasób miasta Brańsk

Do ośrodków zdrowia działających na terenie miasta Brańsk można zaliczyć:

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDIRENA Filia w Brańsku, ul. Jagiellońska 34.
2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MIDMED w Brańsku, ul. Kościelna 9.
3. TOR – MED w Holonkach S.C. DJIS Torczyńscy Przychodnia w Brańsku, ul. Jana Pawła II 19.
4. SPZOZ w Bielsku Podlaskim, punkt podstawowej opieki zdrowotnej w Brańsku, ul. Jana Pawła II 10.

Łącznie na terenie miasta Brańsk znajduje się 9 placówek świadczących usługi z zakresu kultury, edukacji, i zdrowia. Najwięcej z nich zlokalizowanych jest w jednostkach 3 i 7. Najgorszą dostępnością do usług publicznych odznaczają się jednostki nr: 2, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 15. Wartość wskaźnika dla tych jednostek wynosi 1,00. Wartość wskaźnika dla miasta wynosi 0,82.

Tabela 15 Wskaźnik w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Jednostka	Dostęp do placówek sportowych, oświatowych i kulturalnych na 100 mieszkańców
1	0,71

Jednostka	Dostęp do placówek sportowych, oświatowych i kulturalnych na 100 mieszkańców
2	1,00
3	0,19
4	0,69
5	0,70
6	1,00
7	0,00
8	1,00
9	1,00
10	1,00
11	1,00
12	1,00
13	1,00
14	1,00
15	1,00
Miasto Brańsk	**0,82**

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 23 Dostęp do placówek sportowych, oświatowych i kulturalnych na 100 mieszkańców

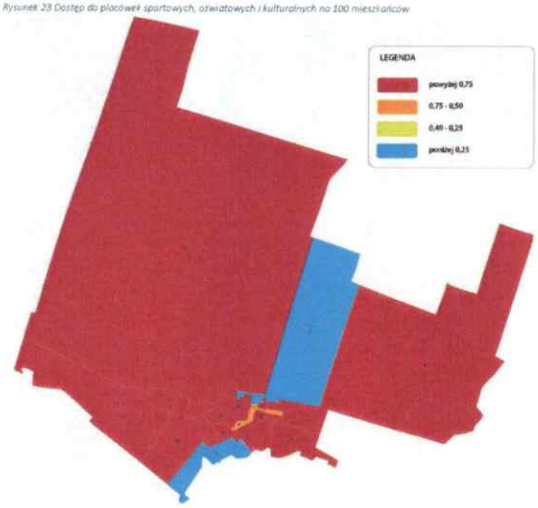

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

W zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej wspomnieć należy o jakości przestrzeni publicznych. Przestrzenie publiczne to ważny element struktury społeczno-gospodarczej miasta. Dla obszaru centrum miasta Brańsk istotną przestrzenią o dużym potencjale jest bulwar. Wskazany teren stanowi centralną część miasta, znajduje się tuż nad rzeką. Z uwagi na swoje usytuowanie wymaga zagospodarowania i zaprowadzenia ładu. Obecnie teren jest zaniedbany, porośnięty dziko rosnącą roślinnością i przez to nie spełnia swoich funkcji, dlatego też planowane są działania nastawione na nadanie mu funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej, integracyjnej i reprezentacyjnej, które będą sprzyjały rozwiązywaniu problemów społecznych występujących na tym terenie (akty wandalizmu, zjawisko siedzących lub wałęsających się, agresywnych użytkowników pod wpływem alkoholu, lub innych środków odurzających). Poprzez realizację działania nastąpi wzrost bezpieczeństwa na tym terenie. Obszar ten powinien stać się wizytówką miasta, gdyż teren ten posiada ogromny potencjał, który w dużej mierze jest niewykorzystany.

4.6. Sfera techniczna

Sfera techniczna to kluczowa sfera potrzeb w mieście, istotnie wpływa na kreowanie wizerunku miasta oraz jakość życia mieszkańców. Dostęp do infrastruktury technicznej w dużym stopniu stanowi o jakości życia mieszkańców danego terenu. Infrastruktura wspiera działalność produkcyjną, służy zapewnieniu odpowiedniego standardu życia obywateli, służy rozwojowi produkcji, kształtuje więzi społeczne, ekonomiczne i informacyjne na określonym terenie i świadczy o poziomie jego atrakcyjności. Pod względem przyłączy, miasto Brańsk jest dobrze uzbrojone zarówno w sieć wodociągową, jak i kanalizacyjną. Z sieci wodociągowej korzysta 96,5% ludności miejskiej, natomiast z sieci kanalizacyjnej niespełna 90%, co jest bardzo dobrym wynikiem. Jednak, mimo wysokiego poziomu uzbrojenia miasta Brańsk w przyłącza wodno-kanalizacyjne, obserwuje się problemy w zakresie sfery technicznej. Niektóre części miasta pozostają niedoinwestowane, co determinuje zły stan części budynków publicznych i mieszkalnych oraz przestrzeni wokół nich. Powyższe wskazania wpłynęły na określenie wskaźnika pozwalającego na ocenę sytuacji w sferze technicznej, którym jest udział mieszkań komunalnych w złym stanie technicznym. Na terenie miasta Brańsk znajduje się łącznie 78 lokali komunalnych. To, co je wyróżnia, to fakt, że obejmują one najatrakcyjniejsze rejony miasta, posiadające walory historyczne i krajobrazowe. Przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych tych zasobów wpłynie pozytywnie nie tylko na ich jakość, wygląd, stan techniczny, ale i zwiększenie rangi obszaru, w którym są zlokalizowane w skali całego miasta, a przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców. Największa liczba budynków komunalnych znajduje się na terenie

okręgu wyborczego nr 5. Większość z tych lokali posiada niski standard oraz wymaga interwencji remontowych i modernizacyjnych, bowiem ich stan świadczy o dużej degradacji technicznej. Remontów wymagają elewacje budynków komunalnych, lokale mieszkalne jak również części wspólne lokali. Dalsza dekapitalizacja, niszczenie komunalnych zasobów mieszkaniowych przyczyni się do wzrostu przestępczości i aktów wandalizmu, spadku poziomu bezpieczeństwa, wycofania ich z użytku i przeprowadzenia koniecznych rozbiórek. Z kolei modernizacja zasobów mieszkaniowych przyczyni się do poprawy warunków mieszkaniowych, tworzenia lepszego klimatu społecznego, będzie sprzyjała rozwiązywaniu problemów społecznych poprzez dostosowanie wartości użytkowych zabudowy do potrzeb użytkowników.

Tabela 16 Wskaźnik w zakresie sfery technicznej - degradacja techniczna lokali komunalnych

Jednostka	Udział mieszkań komunalnych w złym stanie technicznym
1	0,00
2	0,00
3	0,12
4	0,39
5	1,00
6	0,02
7	0,19
8	0,00
9	0,00
10	0,00
11	0,00
12	0,06
13	0,00
14	0,28
15	0,00
Miasto Brańsk	**0,24**

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 24 Udział mieszkań komunalnych w złym stanie technicznym

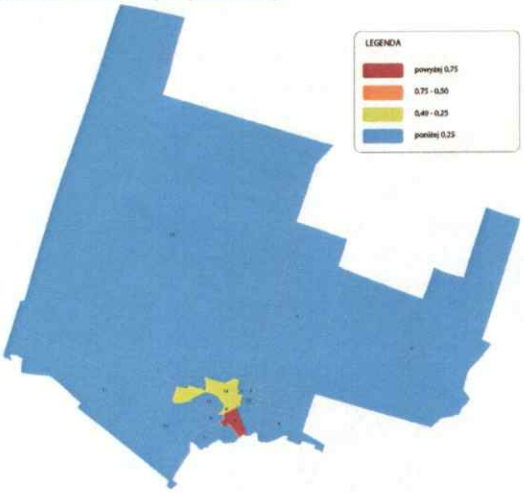

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Łączna liczba zabytków na terenie miasta Brańsk wynosi 12. Udział zabytków w złym stanie technicznym kształtuje się na poziomie 0,35. Największe nasycenie zabytkami w złym stanie technicznym jest identyfikowane na terenie jednostki nr 5 (1,00). Dostrzega się zależność wskazującą na fakt, że wraz ze wzrostem liczby zabytków zwiększa się poziom ich degradacji oraz wzrastają potrzeby modernizacyjne. Z punktu widzenia analizy ta kwestia oceniana jest jako problemowa (wraz ze wzrostem liczby zabytków zwiększa się presja związana z ich renowacją, rewitalizacją et cetera), niemniej w dłuższej perspektywie ich funkcjonowanie może stać się potencjałem oraz istotnym impulsem rozwojowym.

Do zabytków na terenie miasta Brańsk należą:

- układ przestrzenny, 1493–XVIII w.

- kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP, 1859–1862
- dzwonnica z 2 poł. XIX w.
- cerkiew prawosławna
- kapliczka z figurą św. Piotra, ul. Binduga/Kilińskiego, poł. XIX wieku
- kapliczka ul. Bielska/Boćkowska, 1865 r.
- cmentarz rzymskokatolicki, 1852 r.
- cmentarz prawosławny, 1803 r.
- cmentarz żydowski, 1820 r.
- drewniany dom, ul. Piłsudskiego 3, 1900 r.
- zagroda, ul. Piłsudskiego 15, poł. XIX w. (drewniany dom mieszkalny, stodoła, obora)
- grodzisko z XV wieku

W poniższej tabeli przedstawiono zróżnicowanie wskaźnika w poszczególnych jednostkach.

Tabela 17 Wskaźniki w zakresie sfery technicznej - zabytki

Jednostka	Udział zabytków w złym stanie technicznym
1	0,00
2	0,00
3	0,00
4	0,62
5	1,00
6	0,00
7	0,00
8	0,00
9	0,60
10	0,00
11	0,48
12	0,00
13	0,00
14	0,00
15	0,00
Miasto Brańsk	**0,35**

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 25 Udział zabytków w złym stanie technicznym

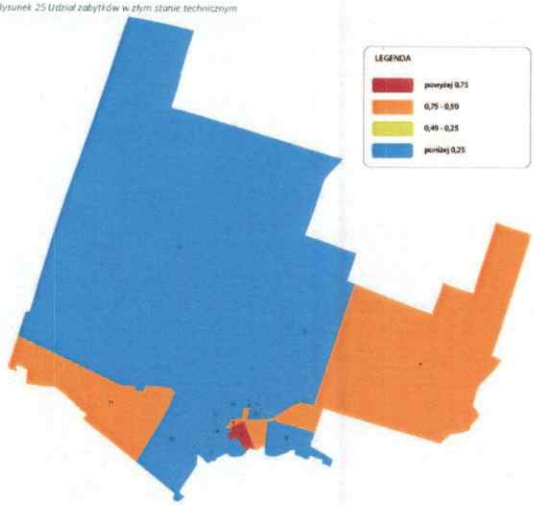

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

4.7. Podsumowanie – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Powyżej zaprezentowane obszary zostały podsumowane w formie zbiorczych tabel obrazujących poziom natężenia negatywnych zjawisk w mieście Brańsk. Każda analizowana zmienna została poddana standaryzacji zgodnie z określonymi zasadami. W efekcie wskaźniki osiągnęły wartości od 0 do 1, gdzie 0 oznacza brak zjawisk kryzysowych, a 1 wysokie natężenie zjawisk kryzysowych. Skala zamieszczona na mapach przedstawiających analizowane wskaźniki w układzie przestrzennym ma rozkład równomierny. Kolor czerwony odpowiada przedziałowi obejmującemu wartości najmniej korzystne z punktu widzenia rewitalizacji (na skali punktowej to wartości powyżej 0,75, czyli bardzo wysokie natężenie zjawiska kryzysowego i analogicznie kolor zielony odpowiada wartości poniżej 0,25 – bardzo niskie natężenie zjawiska kryzysowego, wartości pomiędzy zgodnie ze wskazana regułą). Przyjęta forma prezentacji danych umożliwia ich łatwe porównanie i analizę bazującą na wartościach znormalizowanych. Tabela 18 obrazuje natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej. W związku z obowiązującą definicją rewitalizacji wskazaną w ustawie, kryteria te traktuje się jako kluczowe z punktu widzenia delimitacji obszaru zdegradowanego. W ramach analizy skupiono się łącznie na 10 kryteriach obrazujących czynniki związane z kapitałem społecznym, pomocą społeczną, naruszeniami prawa, poziomem bezpieczeństwa, sytuacją na rynku pracy (bezrobocie) oraz aktywnością obywatelską. Wyniki przedstawiono poprzez liczbę obszarów, na których niekorzystne zjawisko występuje w stopniu wysokim. Analiza czynników społecznych determinujących konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych pokazuje, że terenami szczególnie problemowymi, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska społeczne i występuje tam zagrożenie ich nasilania się i rozprzestrzeniania, są jednostki nr 5 i 7 – liczba problemów o wysokim natężeniu w tych jednostkach wynosi 6/10 i jest najwyższa w skali całego miasta. Ponadto wartości wskaźników w tych jednostkach znacząco przekraczają wartości wskaźników dla całego miasta. Wyjątek stanowi zmienna *Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców*, gdzie wartości wskaźników dla tych jednostek wypadają korzystniej na tle całego miasta.

Tabela 18 Zestawienie wskaźników sytuacji pozaspołecznej

Obręb ewidencyjny	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Udział budynków pokrytych azbestem	Dostępność placówek sportowych, oświatowych i kulturalnych na 100 mieszkańców	Udział mieszkań komunalnych w złym stanie technicznym	Udział zabytków w złym stanie technicznym	Liczba problemów o wysokim natężeniu
1	0,14	0,46	0,15	0,00	0,00	0,00	0,32	0,37	0,57	0,50	0/10
2	0,25	0,17	0,16	1,00	0,00	0,26	0,58	0,67	1,00	0,56	2/10
3	0,39	0,35	1,00	0,00	0,81	0,81	0,41	0,02	0,39	0,49	4/10
4	0,84	1,00	0,58	0,36	0,00	0,31	0,39	0,13	0,07	0,84	1/10
5	1,00	0,67	0,56	0,00	0,90	0,60	1,00	0,90	0,30	0,58	6/10
6	0,26	0,17	0,17	0,00	0,81	0,54	0,00	0,69	1,00	0,29	2/10
7	0,90	0,64	0,83	0,51	1,00	1,00	0,98	1,00	0,00	0,51	6/10
8	0,12	0,24	0,00	0,00	0,00	0,25	0,25	0,32	1,00	1,00	2/10
9	0,75	0,42	0,48	0,10	0,84	0,00	0,33	0,34	1,00	0,28	2/10
10	0,00	0,61	0,15	0,00	0,71	0,00	0,30	0,20	1,00	0,94	2/10
11	0,00	0,58	0,38	0,00	0,00	0,00	0,38	0,13	1,00	0,12	1/10
12	0,27	0,82	0,52	0,43	0,00	0,28	0,28	0,00	1,00	0,18	2/10
13	0,37	0,19	0,48	0,00	0,59	0,00	0,25	0,17	1,00	0,67	1/10
14	0,28	0,00	0,12	0,00	0,00	0,39	0,22	0,17	1,00	0,00	1/10
15	0,30	0,00	0,20	0,00	0,00	0,00	1,00	0,41	1,00	0,37	2/10
Miasto Brańsk	0,40	0,43	0,40	0,21	0,38	0,30	0,45	0,43	0,73	0,49	

Źródło: opracowanie własne

Dodatkową przesłanką, która została wzięta pod uwagę w wytypowaniu obszaru zdegradowanego były wyniki w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Przeprowadzona analiza sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, z punktu widzenia rewitalizacji ujawnia zasadnicze problemy, jakimi dotknięte są poszczególne tereny miasta Brańsk. Poziom poszczególnych zmiennych jest zróżnicowany.

Tabela 19 Zestawienie wskaźników sytuacji pozaspołecznej

Obręb ewidencyjny	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Udział budynków pokrytych azbestem	Dostępność placówek sportowych, oświatowych i kulturalnych na 100 mieszkańców	Udział mieszkań komunalnych w złym stanie technicznym	Udział zabytków w złym stanie technicznym	Liczba problemów o wysokim natężeniu
1	0,54	0,47	0,00	0,71	0,00	0,00	0/6
2	1,00	0,29	0,00	1,00	0,00	0,00	2/6
3	0,99	0,55	0,12	0,19	0,12	0,00	1/6
4	0,00	0,49	0,68	0,69	0,39	0,62	1/6
5	0,31	0,00	1,00	0,70	1,00	1,00	3/6
6	0,25	1,00	0,23	1,00	0,02	0,00	2/6
7	0,46	0,43	1,00	0,00	0,19	0,00	1/6
8	0,75	0,92	0,00	1,00	0,00	0,00	2/6
9	0,62	0,53	0,00	1,00	0,00	0,60	1/6
10	0,99	0,15	0,00	1,00	0,00	0,00	2/6
11	0,87	0,00	0,00	1,00	0,00	0,50	2/6
12	0,31	0,44	0,12	1,00	0,06	0,00	1/6
13	0,00	0,49	0,00	1,00	0,00	0,00	1/6
14	0,42	0,49	0,00	1,00	0,28	0,00	1/6
15	0,71	0,87	0,00	1,00	0,00	0,00	2/6
Miasto Brańsk	0,55	0,47	0,33	0,82	0,24	0,35	

Źródło: opracowanie własne

Z przeprowadzonych analiz wynika, że z pośród wyróżnionych jednostek w mieście Brańsk, jednostki nr 5 i 7 cechuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz obecność negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych sfer (kryzys w sferze środowiskowej, technicznej).

W związku z przeprowadzoną analizą wyznacza się obszar zdegradowany składający się z dwóch jednostek o numerach 5 i 7. Obszar zdegradowany łącznie zajmuje powierzchnię 55,41 ha i zamieszkiwany jest przez 440 osób.

Tabela 20 Obszar zdegradowany miasta Brańsk

	Mieszkańcy		Powierzchnia [ha]	
Obszar nr 5	232	5,9%	14,50	0,4%
Obszar nr 7	208	5,3%	40,91	1,3%
Obszar zdegradowany	**440**	**11,2%**	**55,41**	**1,7%**
Miasto Brańsk	3 926	100%	3 243	100%

Źródło: Opracowanie własne

Wyżej omówione jednostki zdiagnozowano jako obszar zdegradowany w mieście Brańsk. Jednostki te spełniają kryterium wskazane w ustawie – występuję na nich kryzys społeczny przy równoczesnym kryzysie w przynajmniej 1 sferze pozaspołecznej. Obszar rewitalizacji został skorygowany w odniesieniu do wyznaczonego obszaru zdegradowanego poprzez ograniczenie zasięgu terytorialnego jednostki nr 7 ze względu na dużą powierzchnię użytków rolnych, nieistotnych z punktu widzenia planowanej rewitalizacji. Ostatecznie powierzchnia obszaru została ograniczona do 33,99 ha (1,05%) bez ingerencji w liczbę ludności. Tereny, o które obszar rewitalizacji został pomniejszony w stosunku do obszaru zdegradowanego nie są terenami zamieszkałymi.

Wyznaczony obszar rewitalizacji został wyodrębniony w oparciu o wnioski wynikające z:

- diagnozy zjawisk kryzysowych w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej,
- wizyt studyjnych, w trakcie których zidentyfikowano miejsca i obiekty, które ze względu na swój potencjał rozwojowy zasługują na objęcie działaniami rewitalizacyjnymi,
- analizy aktualnych miejskich dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych, w zakresie komplementarności rozstrzygnięć w nich zawartych z możliwymi do podjęcia działaniami rewitalizacyjnymi.

Zgodnie z art. 10 pkt. 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. zasięg terytorialny obszaru rewitalizacji może obejmować maksymalnie 20% powierzchni miasta i maksymalnie 30% jego mieszkańców. W związku ze spełnieniem obligatoryjnych uwarunkowań oraz wyników obiektywnej wielokryterialnej diagnozy społeczno-gospodarczej rekomenduje się wyznaczone podobszary do przeprowadzenia analizy pogłębionej na etapie tworzenia Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk.

Poniższa tabela ilustruje wskaźniki obligatoryjne dla obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk.

Tabela 21 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych dla obszaru rewitalizacji

	Mieszkańcy		Powierzchnia [ha]	
Obszar nr 5	232	5,9%	14,50	0,45%
Obszar nr 7	208	5,3%	19,49	0,60%
Obszar rewitalizacji	**440**	**11,2%**	**33,99**	**1,05%**
Miasto Brańsk	3 926	100%	3 243	100%

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 26 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

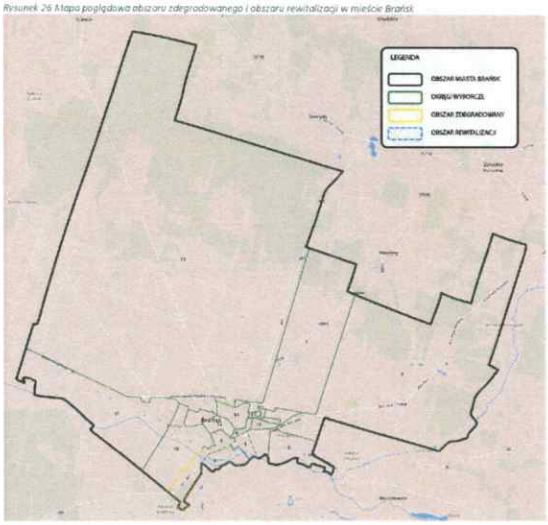

Źródło: opracowanie własne

5. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji

5.1. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w mieście Brańsk ulokowany jest w południowej części miasta, swym zasięgiem obejmuje jednostki 5 i 7, które odznaczają się największym kryzysem w zakresie sfery społecznej, a także środowiskowej i technicznej. Z uwagi na niewielką przestrzeń miasta, funkcjonalność oraz analogiczne funkcje (mieszkaniowo-usługowe) obu jednostek sąsiadujących ze sobą, zdecydowano o wyznaczeniu jednolitego obszaru rewitalizacji. Tym samym jednostki 5 i 7 stanowią łącznie obszar rewitalizacji w mieście Brańsk. Obszar ten zamieszkiwany jest przez 440 osób, co stanowi 11,21 % ludności miasta, natomiast powierzchnia zdelimitowanego terenu wynosi 33,99 (1,05 % całego miasta). Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w mieście Brańsk zlokalizowanych są następujące instytucje użytku publicznego: Urząd Miasta Brańsk, Urząd Gminy Brańsk, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Przedszkole im. Sióstr Sercanek.

Rysunek 27 Obszar rewitalizacji w mieście Brańsk

Źródło: opracowanie własne

Całość analizy pogłębionej odnosi się do obszaru rewitalizacji, którego granice i zasięg terytorialny został szczegółowo określony w uchwale Rady Miasta Brańsk. W diagnozie delimitacyjnej posłużone się katalogiem wskaźników głównie o charakterze ilościowym, który

w sposób maksymalnie zobiektywizowany umożliwił wyznaczenie części miasta najbardziej zdegradowanych – finalnie przewidzianych do rewitalizacji. Z punktu widzenia użyteczności analizy pogłębionej skupiono się w niej z jednej strony na sumarycznym przeliczeniu wartości wskaźników ilościowych ale przede wszystkim skupiono się na analizie jakościowej prezentującej kontekst i faktyczne potrzeby związane z rewitalizacją zdegradowanej części miasta. Tym samym treść analizy pogłębionej to deklaracja zaangażowanej w powstawanie dokumentu wspólnoty lokalnej korzystającej z narzędzi partycypacyjnych. Treściowo przedmiotowy rozdział bazuje na wynikach badań społecznych, działań partycypacyjnych oraz wnioskach płynących z diagnozy miasta.

5.1.1 Sfera społeczna

Kwestie społeczne w możliwie pełny sposób opisują wskaźniki przywołane w ramach analizy porównawczej. Poszczególne wskaźniki zostały obliczone dla wyłonionego obszaru rewitalizacji. Pierwszą grupą danych poddanych analizie są te pozyskane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku. Wartość znormalizowana wskaźnika *Liczba świadczeń przyznanych ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców* dla obszaru rewitalizacji wyniosła 0,98, dla porównania wartość ta w przypadku miasta wyniosła 0,40. Kolejna zmienna odzwierciedlająca poziom nakładów finansowych na opiekę społeczną wskazuje, że również w wymiarze kwotowym sytuacja na terenie obszaru rewitalizacji wymaga zaangażowania największych środków finansowych. Wartość znormalizowana wskaźnika dla obszaru rewitalizacji oscyluje na poziomie 0,76 i jest znacznie wyższa od wartości wyliczonej dla miasta. Ubóstwo to jeden z kluczowych obszarów problemowych wyznaczonego obszaru rewitalizacji, który mógłby być rozwiązywany przy wykorzystaniu m.in. instrumentów ekonomii społecznej.

Tabela 22 Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej dla obszaru rewitalizacji

Jednostka	Liczba świadczeń przyznanych ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Liczba świadczeń przyznanych ze względu na długotrwałą chorobę i niepełnosprawność na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	0,98	0,76
Miasto Brańsk	0,40	0,43

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym istotnym obszarem analizy jest bezpieczeństwo publiczne i związane z nim naruszenia prawa. Odpowiednie kategorie zaprezentowano w ujęciu tabelarycznym. Główną dominantą w odniesieniu do bezpieczeństwa na terenie obszaru rewitalizacji jest wskaźnik zdarzeń drogowych (0,95) i wyjazdów OSP na akcje (0,80). Równie wysoki poziom osiągają zmienne dotyczące liczby popełnionych przestępstw (0,70) i wykroczeń (0,66). Niski poziom

bezpieczeństwa tego obszaru jest ściśle powiązany z wcześniej zdiagnozowanym problemem ubóstwa.

Tabela 23 Wskaźniki w zakresie bezpieczeństwa dla obszaru rewitalizacji

Jednostka	Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców	Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	Liczba wypadków OSP na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	0,70	0,66	0,95	0,80
Miasto Brańsk	0,40	0,21	0,38	0,30

Źródło: Opracowanie własne

Analiza bezrobocia wskazuje na słabą kondycję społeczną wyznaczonego obszaru rewitalizacji w omawianym aspekcie. Tabela poniżej prezentuje wskaźniki w porównaniu z wartościami dla całego miasta. Wskaźnik znormalizowany bezrobocia obliczony na podstawie liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru wykazuje wartość 0,99, jest wyższy od wartości dla całego miasta (0,45). Kolejnym wskaźnikiem charakteryzującym problem bezrobocia jest liczba długotrwale bezrobotnych na 100 zarejestrowanych bezrobotnych. Wartość tego wskaźnika na wskazanym obszarze wynosi 0,95 i wypada gorzej od wskaźnika dla całego miasta (0,43). Uznaje się, iż głównymi czynnikami determinującymi bezrobocie na badanym obszarze są: nieumiejętne planowanie alternatywnej kariery zawodowej oraz mała mobilność zawodowa mieszkańców. Jednocześnie zauważa się, że problem bezrobocia implikuje apatię i bierność społeczną, która ogranicza poziom aktywności obywatelskiej i zaangażowania społecznego w mieście.

Tabela 24 Wskaźniki w zakresie poziomu bezrobocia dla obszaru rewitalizacji

Jednostka	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	0,99	0,95
Miasto Brańsk	0,45	0,43

Źródło: Opracowanie własne

Kolejną zmienną poddaną analizie jest poziom kapitału społecznego, oceniany na podstawie stanu trzeciego sektora w społeczeństwie. Miarą poziomu kapitału społecznego jest stopień zrzeszania się mieszkańców wyrażony w liczbie organizacji pozarządowych. Znormalizowany wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 100 osób w mieście Brańsk wynosi 0,73. Wskaźnik dla obszaru rewitalizacji zgodnie z obraną metodologią jest korzystniejszy od średniej dla całego miasta, co sprzyja procesowi rewitalizacji.

Tabela 25 Wskaźniki w zakresie kapitału społecznego dla obszaru rewitalizacji

Jednostka	Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	0,05
Miasto Brańsk	0,73

Źródło: Opracowanie własne

Frekwencja wyborcza na terenie miasta Brańsk w wyborach samorządowych w 2014 roku wyniosła 49% natomiast na obszarze rewitalizacji 55%. Należy zatem uznać ten wynik za pozytywny.

Tabela 26 Wskaźniki w zakresie aktywności obywatelskiej dla obszaru rewitalizacji

Jednostka	Frekwencja wyborcza [%]
Obszar rewitalizacji	0,55
Miasto Brańsk	0,49

Źródło: Opracowanie własne

Poza poddanymi analizie czynnikami warto zwrócić uwagę na kwestie spędzania czasu wolnego oraz aktywność społeczną. Ważnym aspektem planowanej rewitalizacji jest efektywne ożywienie centrum miasta. Włącznie społeczne mieszkańców i ich aktywizacja. Osiągniecie celów o charakterze społecznym jest bezpośrednio związane z działaniami infrastrukturalnymi. Innymi słowy aktywizacja społeczna i ożywienie społeczności lojalnej jest możliwe poprzez stworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej, która stanie się rzeczywistym centrum aktywności lokalnej, wypoczynku, rekreacji i spędzania szeroko rozumianego czasu wolnego. Podczas konsultacji bardzo silnie akcentowano konieczność dostosowania przestrzenno-funkcjonalnego.

5.1.2 Sfera gospodarcza

Przedstawiona wcześniej analiza sfery społecznej to podstawowa przesłanka wskazująca na konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych. W niniejszym podrozdziale zostanie dokonana analiza pogłębiona kwestii gospodarczych, które zostały zasygnalizowane w analizie porównawczej. Wskaźnik aktywności gospodarczej wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców wynosi 0,39 (wskaźnik dla miasta Brańsk 0,55), zgodnie z obraną metodologią jest to wartość korzystniejsza niż wartość dla całego miasta. Charakterystyczne dla centralnych części miast jest to, że wskaźniki z zakresu sfery gospodarczej są korzystniejsze niż w przypadku całego miasta. Oznacza to potencjał obszaru, którego nie można zaprzepaścić. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców pokazuje relatywnie stabilną sytuację lokalnych przedsiębiorstw.

Tabela 27 Wskaźniki w zakresie sfery gospodarczej dla obszaru rewitalizacji

Jednostka	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	0,39	0,22
Miasto Brańsk	0,55	0,47

Źródło: Opracowanie własne

Wskaźniki gospodarcze dla obszaru rewitalizacji kształtują się powyżej wartości średnich dla całego miasta, niemniej warto zwrócić uwagę na przyczyny tego stanu rzeczy. Relatywnie korzystny poziom przedsiębiorczości wynika z immanentnych cech centrum miasta wpływających na koncentracje sektora podstawowych usług dla mieszkańców (tych publicznych, jak również komercyjnych). Drugim aspektem, jest liczna grupa osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą, która nie ma miastotwórczego charakteru (ich ewidencjonowanie wynika li tylko z rejestracji działalności na danym terenie). Z punktu widzenia jakościowego (analizy jakościowej struktury przedsiębiorstw oraz wizji lokalnych) liczba podmiotów gospodarczych ukierunkowanych na rozrywkę, przemysły czasu wolnego, rekreację, gastronomię czy turystykę jest znikoma (w opiniach mieszkańców radykalnie niewystraczająca i uniemożliwiająca rozwój sektora turystycznego). Przeprowadzenie procesu rewitalizacji umożliwi ożywienie gospodarcze tej części miasta i da szansę, impuls rozwojowy do powstawania nowych firm. W tym kontekście rewitalizację uznaje się za szansę na rozwój gospodarczy, które z pewnością korzystnie wpłynie na ograniczenie aktualnego poziomu bezrobocia, jak również poprawi atrakcyjność obszaru rewitalizacji w wymiarze gospodarczym i społecznym.

5.1.3 Sfera środowiskowa

Głównym problemem sfery środowiskowej jest znaczna ilość wyrobów zawierających azbest. Azbest jest wyrobem twardym, nieuszkodzony nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z emisją włókien do powietrza. Problem szkodliwości takich wyrobów zaczyna istnieć z chwilą pojawienia się jakichkolwiek ich uszkodzeń. Wpływ azbestu na organizm człowieka związany jest bezpośrednio z wnikaniem włókien azbestowych do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy. Włókna azbestu gromadzą się i zalegają w płucach. Występuje także w niewielkim stopniu wchłanianie azbestu przez skórę. W wyniku przedostania się do organizmu ludzkiego pyłu azbestowego przez układ oddechowy mogą nastąpić takie zmiany chorobowe jak: pylica azbestowa – azbestoza, nowotwory złośliwe – rak płuc i opłucnej, zgrubienia opłucnej. Wartość znormalizowanego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji wyniosła 1,00, jest to wartość znacznie przekraczająca wartość dla całego miasta (0,33), co świadczy o bardzo dużej koncentracji tego tworzywa na badanym obszarze.

Tabela 28 Wskaźniki w zakresie sfery środowiskowej dla obszaru rewitalizacji

Jednostka	Udział budynków pokrytych azbestem
Obszar rewitalizacji	1,00
Miasto Brańsk	0,33

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej umieszczono fotografie przykładowych budynków miejskich pokrytych azbestem.

Rysunek 28 Budynek użyteczności publicznej w mieście Brańsk pokryty wyrobami azbestowymi

Źródło: Zasób miasta Brańsk

Rysunek 29 Budynek komunalny w mieście Brańsk pokryty wyrobami azbestowymi

Źródło: Zasób miasta Brańsk

5.1.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Wskazany do rewitalizacji obszar koncentruje funkcje mieszkaniowe, gospodarcze (drobna przedsiębiorczość) oraz usługowe. Układ przestrzenny tej części miasta w połączeniu z aspektami funkcjonalnymi ukazuje konieczność działań rewitalizacyjnych, które powinny objąć: porządkowanie układu przestrzennego poprzez odpowiednie zagospodarowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem; prace konserwatorskie budynków o wartości architektonicznej; remont lub przebudowę infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych; adaptację, przebudowę lub remont budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem; zagospodarowanie pustych przestrzeni publicznych (parkingi, place zabaw dla dzieci, mała architektura, miejsca rekreacji, tereny zielone); poprawę funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych. Rewitalizację należy przeprowadzić w celu podniesienia jakości życia mieszkańców, uatrakcyjnienia miasta oraz poprawienia stosunków społecznych. Jednocześnie należy wskazać główne zjawiska problemowe i zagrożenia, które dotyczą obszaru rewitalizacji. Istotnym elementem jest degradacja techniczna części tkanki miejskiej, która uniemożliwia efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru. Z zakresu sfery funkcjonalno-przestrzennej elementem pozytywnie wyróżniającym przedmiotowy obszar jest dostępność do instytucji użytku publicznego. Jak wynika z tabeli - wskaźnik dla obszaru rewitalizacji wypada korzystniej w stosunku do wartości dla całego miasta.

Tabela 29 Wskaźniki w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej dla obszaru rewitalizacji

Jednostka	Dostęp do placówek sportowych, oświatowych i kulturalnych na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	0,35
Miasto Brańsk	0,82

Źródło: Opracowanie własne

Na poniższych fotografiach ukazano przykładowe przestrzenie publiczne wymagające zagospodarowania.

Rysunek 30 Niezagospodarowane przestrzenie publiczne w mieście Brańsk

Źródło: Zasób miasta Brańsk

Rysunek 31 Niezagospodarowane przestrzenie publiczne w mieście Brańsk

Źródło: Zasób miasta Brańsk

Z punktu widzenia analizy pogłębionej wyznaczonego obszaru rewitalizacji (w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym) należy zwrócić na elementy nie mające wprost mierzalnego,

ilościowego charakteru umożliwiającego pełne opisanie aktualnego stanu i zakresu uwarunkowań związanych z rewitalizacją tego terenu. W ogólnym ujęciu wyznaczony i analizowany teren ma charakter przestrzeni centralnej miasta, które w dużej mierze cechuje się rolniczym charakterem oraz występowaniem ruralistycznych układów przestrzennych. Omawiana wcześniej dostępność do usług publicznych jest bez wątpienia pozytywna i korzystnie wyróżnia ten obszar natomiast problemy dostrzegane przez mieszkańców, artykułowane podczas prowadzenia konsultacji społecznych mają dwojaki charakter. Z jednej strony opierają się na poczuciu niewykorzystania istniejących potencjałów („odwrócenie się miasta od rzeki", braku trwałej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego czy też budowaniu potencjału turystycznego), z drugiej natomiast ograniczenia problemów związanych z bezpieczeństwem publicznym (zaniedbany teren nie stanowi wizytówki miasta i w jego obrębie koncentrują się zjawiska niepożądane takie jak np. zakłócenia porządku publicznego, jednocześnie braki infrastrukturalne to również źródło zagrożeń w ruchu drogowym).

Interwencja rewitalizacyjna w swoim zamierzeniu koncentruje się na kompleksowym zagospodarowaniu bulwaru w centrum miasta, co ma na celu pobudzenie kapitału społecznego, otwarcie się na rozwijanie funkcji turystycznych oraz stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, której brak silnie doskwiera mieszkańcom (w ramach badań i konsultacji ten aspekt był podnoszony wielokrotnie jako dominujący). Rewitalizacja zdelimitowanego obszaru pozwoli na ograniczenie części istniejących problemów społecznych, jak również wpłynie na wykorzystanie szans rozwojowych i potencjałów obszaru w kontekście rozwoju całego miasta.

Warto podkreślić, że z punktu widzenia stanu zagospodarowania przestrzennego oraz poziomu i jakości pełnienia funkcji centralnych dokonanie rewitalizacji centrum ma priorytetowy charakter, a realizacja procesu dopełni całościowo (infrastrukturalnie i funkcjonalnie) obszar rewitalizacji umożliwiając rozwijanie nowych funkcji (gospodarczych związanych z usługami gastronomicznymi czy też turystycznymi) i przywrócenie pierwotnych (m.in. rekreacja i wypoczynek).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna to obok sfery społecznej kluczowy obszar problemowy mający głównie wymiar jakościowy (braku adekwatnej funkcjonalności i dostosowania go do potrzeb m.in. osób niepełnosprawnych i o ograniczonej mobilności). W tym kontekście celem rewitalizacji jest stworzenie nowoczesnej przestrzeni miejskiej budującej miastotwórczy i centrotwórczy charakter obszaru rewitalizacji. Jednocześnie mieszkańcy w ramach procesów partycypacyjnych w swojej masie jednogłośnie wskazywali na wyzwanie związane z ożywienie

tej części miasta, która w powszechnym odczuciu również korzystnie wpłynie na stymulowanie kapitału ludzkiego i społecznego.

5.1.5 Sfera techniczna

Uwarunkowania sfery technicznej mają istotne znaczenie dla wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców. Poniżej zestawione wskaźniki z zakresu sfery technicznej pokazują skalę potrzeb rewitalizacji w ujęciu infrastrukturalnym. Większość mieszkań komunalnych jest zamieszkała przez rodziny o niskich dochodach, przez osoby bezrobotne. Stan techniczny tych budynków nie jest zadowalający, wymagają one modernizacji. Skala tego problemu jest duża, gdyż większość budynków komunalnych mieści się w centralnej części miasta włączonej w obszar rewitalizacji. Kolejnym czynnikiem ujętym w analizie wielokryterialnej jest udział zabytków w złym stanie technicznym, które z jednej strony stanowią duży potencjał kulturowy, świadczą o wyjątkowej tradycji, historii i wartości przestrzeni turystycznej miasta, z drugiej natomiast stanowią duże wyzwanie w ujęciu technicznym, infrastrukturalnym. Wiele z nich jest zaniedbanych, posiada zły stan techniczny, wymaga konserwacji, swoistej odnowy, przywrócenia walorów architektonicznych i użytkowych. Istotnym problem diagnozowanym na terenie obszaru rewitalizacji jest także zły stan techniczny dróg, występujące nierówności, niedostosowanie do obecnego natężenia ruchu i funkcji. Taki stan pogarsza warunki bezpieczeństwa, a wręcz stwarza zagrożenie dla ruchu kołowego i pieszego oraz powoduje gorszą dostępność do obiektów użyteczności publicznej. Zły stan dróg jest także czynnikiem negatywnie wpływającym na możliwości rozwoju gospodarczego miasta oraz wizerunek jako dobrego miejsca do życia i pracy.

Tabela 30 Wskaźniki w zakresie sfery technicznej dla obszaru rewitalizacji

Jednostka	Udział mieszkań komunalnych w złym stanie technicznym	Udział zabytków w złym stanie technicznym
Obszar rewitalizacji	0,41	0,50
Miasto Brańsk	0,24	0,35

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 32 Zasoby komunalne miasta Brańsk

Źródło: Zasób miasta Brańsk

Zły stan techniczny zasobu komunalnego oraz potrzeby związane z nakładami finansowymi na zabytki wskazują na dewaloryzację omawianej zabudowy kubaturowej na obszarze rewitalizacji, jak również informują o potrzebie interwencji w tą sferę. Jednocześnie warto zwrócić uwagę na stan dróg na obszarze wsparcia. Ten stan rzeczy potwierdza wysoka liczba zdarzeń drogowych na obszarze rewitalizacji, znacznie przekraczająca średnią miejską w tym zakresie. W tym kontekście problem techniczny wprost wynika ze wskaźników zaprezentowanych w sferze społecznej. Z punktu widzenia ogólnomiejskiego mieszkańcy zwracali uwagę na konieczność poprawy jakości skomunikowania bulwarów z pozostałą częścią miasta. Obok sfery przestrzenno-funkcjonalnej, problematyka techniczna to obszar wymagający istotnych nakładów w ramach działań rewitalizacyjnych.

5.1.6 Potencjały obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji zmaga się z wieloma zjawiskami o charakterze kryzysowym. Znaczna część problemów społecznych osadza się na problemach demograficznych. Wyróżniony obszar w dużej mierze wspomagany jest przez Miejski Ośrodek Pomocy w Brańsku. Ważnym czynnikiem w tym kontekście wydaje się także sytuacja na lokalnym rynku pracy. Mimo generalnej tendencji do obniżania się stopy bezrobocia, na wyróżnionym obszarze rewitalizacji odnotowano wyższą liczbę osób bezrobotnych przypadającą na 100 mieszkańców niż ma to miejsce w przypadku całego miasta. Wśród liczby osób bezrobotnych przeważają osoby

długotrwale bezrobotne, osobom takim jest najtrudniej dostosować się do zmieniającego rynku pracy. Trudna sytuacja osób pozostających bez zatrudnienia często prowadzi do ubóstwa i frustracji, które w negatywny sposób oddziałują na życie rodzin dotkniętych tym problemem. Pogłębianie się kryzysu determinowane jest niską jakością przestrzeni publicznej, która ulega stopniowej degradacji, problemami funkcjonalno-przestrzennymi, niewykorzystaniem potencjału centrotwórczego. Brak dostosowanych do potrzeb miejsc aktywnej integracji społecznej, przede wszystkim związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym uniemożliwia budowanie tak istotnego z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych – kapitału społecznego.

1. Najważniejszym potencjałem, wokół którego warto budować koncepcję rewitalizacji dla wyznaczonego obszaru są niezagospodarowane przestrzenie. Umożliwiają one bowiem stworzenie wielowymiarowych projektów łączących podnoszenie atrakcyjności turystycznej z aktywną integracją społeczności lokalnej.
2. Następnym atutem (i jednocześnie deficytem) jest jego lokalizacja niemalże w centrum miasta. Z jednej strony mamy do czynienia z miejscem o dobrej dostępności pod względem podstawowych usług publicznych oraz prowadzenia działalności gospodarczej, natomiast z drugiej strony, duża koncentracja ciągów komunikacyjnych, natężenie ruchu kołowego, hałas z tym związany, znacznie utrudniają rewitalizację ważnej z punktu widzenia miasta przestrzeni publicznej.
3. Potencjałem obszaru zdegradowanego (zarazem obszaru rewitalizacji) jest pełnienie zróżnicowanych funkcji, szczególnie w kontekście zróżnicowanej działalności mieszkaniowo-handlowo-usługowej. Centrum pomimo degradacji stanowi rdzeń całego miasta i posiadają adekwatny potencjał niezbędny do ożywienia terenu.
4. Elementem dodatkowo pozytywnie wpływającym na możliwość wyjścia obszaru z kryzysu jest znaczny potencjał turystyczny, umożliwiający rozwój drobnej przedsiębiorczości oraz usług turystycznych.
5. Centrum, obszar rewitalizacji to teren gęsto zaludniony, cechujący się potencjałem demograficznym, który umożliwia skuteczne prowadzenie działań rewitalizacyjnych. Wspólnota lokalna to grupa silnie zintegrowana, która poprzez silną kooperację oraz międzysektorową współpracę z pozostałymi podmiotami procesu rewitalizacji ma szansę na skuteczne przeobrażenie obszaru i wyjście ze stanu kryzysowego.

6. Niewykorzystanym potencjałem jest kapitał społeczny i energia mieszkańców obszaru rewitalizacji, która była silnie artykułowana podczas spotkań i przedsięwzięć partycypacyjnych.

5.2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój miasta szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia miasta,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

Przy wykorzystaniu narzędzia jakim jest analiza SWOT zostaną uwzględnione dane zaprezentowane w rozdziałach diagnostycznych.

Analiza SWOT została opracowana metodą partycypacyjno-ekspercką podczas moderowanych warsztatów rewitalizacyjnych, na których omawiano obszar rewitalizacji z punktu widzenia potencjałów oraz deficytów i słabych stron.

Tabela 31 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Silne strony	Słabe strony
– Korzystne lokalizacja w obrębie miasta – Dostępność komunikacyjna – Funkcja mieszkaniowa i usługowa – Rezerwy terenu – Obecność drobnej przedsiębiorczości – Dostępność do instytucji użytku publicznego – Przestrzeń z potencjałem do zagospodarowania – Kapitał społeczny – Determinacja społeczności lokalnej – Zorganizowana i działająca OSP – Silne tradycje lokalne	– Niska aktywność zawodowa mieszkańców – Słabo rozwinięta baza kulturalna – Niewykorzystany potencjał cenotwórczy – Zły stan techniczny dróg – Zły stan techniczny zasobów komunalnych (mieszkania komunalne) – Brak inwestorów – Bariery architektoniczne – Słaby stan techniczny mieszkań komunalnych – Brak ofert spędzania czasu wolnego dla osób starszych – Niezagospodarowane przestrzenie – Zdegradowana zabudowa mieszkaniowa – Degradacja obszaru
Szanse	**Zagrożenia**
– Możliwość rozwoju bazy turystycznej – Możliwość skorzystania z zewnętrznego wsparcia - fundusze unijne – Odnowa zabytków – Modernizacja dróg – Wytworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej – Zagospodarowanie terenów zielonych	– Roszczeniowa postawa osób objętych pomocą – Dziedziczenie ubóstwa i niezaradności życiowej – Starzenie się społeczeństwa – Niewystarczające środki na inwestycje infrastrukturalne – Oferta turystyczna i kulturalna pobliskich ośrodków miejskich – Stopniowa pauperyzacja

Źródło: Opracowanie własne

6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych została wskazana poprzez opis ich planowanych i pożądanych efektów (rezultatów). Głównym efektem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w „Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk" będzie ograniczenie negatywnych zjawisk kryzysowych w różnych sferach, społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz wzmocnienie potencjału wewnętrznego obszaru rewitalizacji w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju całego miasta. W rezultacie przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych na terenie obszaru rewitalizacji, zapewnione zostaną dogodne warunki życia dla mieszkańców oraz prowadzenia działalności gospodarczej, jak również poszerzona zostanie oferta dla turystów odwiedzających Brańsk.

W związku z powyższym wykorzystując przeprowadzoną analizę wewnętrznych potencjałów obszaru rewitalizacji, zewnętrznych uwarunkowań oraz wyzwań i potrzeb rozwojowych zidentyfikowanych na podstawie diagnozy sytuacji w mieście i obszarze rewitalizacji sformułowano wizję obszaru rewitalizacji Miasta Brańsk. Zdefiniowana poniżej wizja zmiany odnosi się to wyznaczonego obszaru rewitalizacji znajdującego się w stanie kryzysu.

> Obszar rewitalizacji po przeprowadzeniu kompleksowego procesu rewitalizacji staje się terenem przyjaznym mieszkańcom, gwarantującym bezpieczną i przyjazną przestrzeń publiczną oraz wysokiej jakości ofertę społeczną, kulturalną oraz związaną ze spędzaniem czasu wolnego. Zrewitalizowany obszar wyróżnia się dobrym stanem środowiska naturalnego oraz nowoczesnym zagospodarowaniem odpowiadającym potrzebom mieszkańców.

Powyżej zdefiniowana wizja określa zakładany zakres przeobrażeń oraz planowany efekt rewitalizacji w wymiarze idei i wartości ważnych z punktu widzenia prowadzenia rewitalizacji. Zawartość treściowa wizji ma charakter wypracowanego konsensusu. Wizja stanu obszaru rewitalizacji w Brańsku jest wizją korzystnej zmiany, której osiągnięcie wymaga podjęcia przez samorząd i społeczność lokalną konkretnych działań, które są przedstawione w kolejnej części dokumentu.

7. Cele rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

7.1. Cele rewitalizacji – logika interwencji i kierunki działań

W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostały dwa podstawowe cele rewitalizacji w Brańsku o charakterze kierunkowym, które w istocie określają obszary szczególnego zainteresowania samorządu lokalnego oraz wszystkich interesariuszy z punktu widzenia potrzeb wynikających ze szczegółowej diagnozy obszarów wsparcia. Biorąc pod uwagę operacyjny (programowy) charakter opracowania, niniejsza część ma charakter porządkowy, syntetyzujący z jednej strony treści wyartykułowane w docelowej wizji obszaru wsparcia po przeprowadzeniu rewitalizacji, natomiast z drugiej stanowiący wprowadzenie do części projektowej zaprezentowanej w kolejnym rozdziale. W związku z przyjętą logiką podrozdziału cele opracowane w sposób możliwie szeroki, uwzględniający kontekst lokalny. Opracowano dla nich zestaw dedykowanych kierunków działań. Na poniższej grafice zaprezentowano dwa niniejszego programu rewitalizacji.

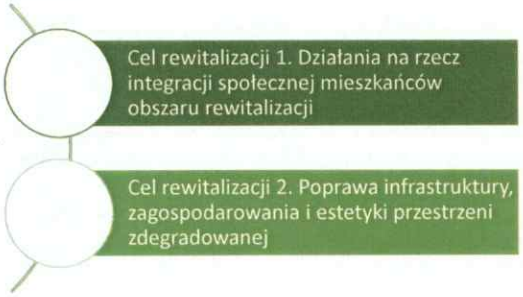

Każdy z powyższych celów rewitalizacji odpowiada na zidentyfikowane deficyty obszarów kryzysowych przewidzianych do rewitalizacji. W istocie oba cele są względem siebie komplementarne i w możliwie pełny sposób prezentują zakres interwencji rewitalizacyjnej.

Nawiązując do wizji rewitalizacji, poniżej przedstawiono układ celów strategicznych oraz kierunków działań dla obszaru wsparcia. Konieczność podjęcia interwencji rewitalizacyjnej

wynika ze zidentyfikowania istotnych problemów. Poniżej wskazuje się kluczowe przesłanki wpływające na ostateczny kształt układu celów strategicznych i kierunków działań. Są nimi:

- Ubóstwo i bezrobocie jako kluczowe determinanty wpływające na powstanie kryzysu w sferze społecznej,
- Brak zagospodarowanych przestrzeni publicznych umożliwiających budowanie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej jako obszaru spędzania czasu wolnego, strefy działań profilaktycznych oraz społecznych,
- Brak wykorzystania efektywnych narzędzi wsparcia w zakresie rozwiązywania identyfikowanych problemów społecznych,
- Niedostateczny poziom bezpieczeństwa publicznego, szczególnie w kontekście komunikacyjnym i wynikającym z funkcjonowania dużych przestrzeni zdegradowanych na obszarze rewitalizacji,
- Niedostateczna oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dla osób starszych,
- Niedoinwestowanie urządzeń rekreacyjnych i infrastruktury,
- Niewykorzystanie potencjału obiektów i przestrzeni zdegradowanych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,
- Istotnie wysoki poziom niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru rewitalizacji oraz ponadprzeciętny poziom degradacji technicznej obszaru rewitalizacji,

Powyższe przesłanki wskazują na elementy determinujące istnienie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji (obszar wsparcia ma charakter jednorodny w związku z tym oba zdelimitowane podobszary wymagają podjęcia podobnych działań rewitalizacyjnych). Jednocześnie przedstawione czynniki zdeterminowały ostateczny kształt założeń operacyjnych przedstawionych poniżej.

Tabela 32 Układ celów strategicznych i kierunków działań dla obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Cel rewitalizacji 1. Działania na rzecz integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
Działanie 1.1 Integracja społeczna w oparciu o zasoby i potencjały obszaru rewitalizacji
Działanie 1.2 Rozwijanie funkcji społecznych
Działanie 1.3 Rozwijanie funkcji kulturalnych

Działanie 1.4 Rozwijanie funkcji edukacyjnych i oświatowych związanych z budową postaw proekologicznych oraz profilaktyki
Działanie 1.5 Organizacja cyklicznych imprez integrujących mieszkańców
Działanie 1.6 Ożywienie obszaru zdegradowanego poprzez wzmocnienie jego funkcji symbolicznych
Cel rewitalizacji 2. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni zdegradowanej
Działanie 2.1 Zbudowanie atrakcyjnych i przyjaznych przestrzeni publicznych
Działanie 2.2 Efektywne wykorzystanie zasobów środowiskowych i kulturowych
Działanie 2.3 Tworzenie miejsc wypoczynku i integracji mieszkańców
Działanie 2.4 Modernizacja budynków użyteczności publicznej
Działanie 2.5 Poprawa dostępności obszaru rewitalizacji
Działanie 2.6 Dostosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z Wytycznymi każdy z celów strategicznych jest dopełniany przez dedykowane kierunki działań.

7.2. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Rdzeniem i kluczowym elementem Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk są poszczególne przedsięwzięcia przewidziane do realizacji. Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zaprezentowane zostały poniżej w postaci listy planowanych przedsięwzięć przewidywanych do realizacji na obszarze rewitalizacji.

W rozdziale 9 przedstawiono plan finansowy prezentujący wartość szacowaną poszczególnych przedsięwzięć oraz łączne kwoty planowanych w ramach rewitalizacji działań. Od realizacji większości przedsięwzięć podstawowych uzależnia się skuteczność realizacji celów oraz urzeczywistnienie wizji. Rewitalizacja w obrębie skonstruowanej interwencji ma charakter kompleksowy, odwołujący się do definicji gdzie czytamy, że rewitalizacja to „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Tym samym katalog przedsięwzięć obejmuje zadania przewidziane do realizacji bezpośrednio definiowane jako rewitalizacyjne oraz umożliwiające

uzyskanie efektu synergii. Wybór przedsięwzięć był podyktowany koniecznością zbudowania interwencji ukierunkowanej na całościowe przeobrażenie i poprawę jakości życia społeczności lokalnej zamieszkującej obszar rewitalizacji.

Przedsięwzięcie 1. Pobudzenie przedsiębiorczości

Nazwa przedsięwzięcia
Pobudzenie przedsiębiorczości
Nazwa wnioskodawcy
Miasto Brańsk
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono relatywnie niski poziom aktywności gospodarczej obszaru rewitalizacji. Trudną sytuację w tym zakresie potęguje niewystarczające w stosunku do istniejących potrzeb wsparcie przedsiębiorstw. Głównymi czynnikami determinującymi problemy w sferze gospodarczej na wybranym obszarze są: brak zakładów przemysłowych, niewystarczający kapitał inwestycyjny, brak instrumentów wspierających przedsiębiorczość, niekompletne uzbrojenie terenów inwestycyjnych, brak nowych zakładów pracy oraz słaby standard sieci dróg lokalnych.
Cel przedsięwzięcia
Ograniczenie bezrobocia oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji
Powiązanie z celami rewitalizacji
Cel rewitalizacji 1. Działania na rzecz integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
Celem przedsięwzięcia jest rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru zdegradowanego. Uczestnicy przedsięwzięcia wezmą udział w szkoleniach, konsultacjach z profesjonalistami, w czasie których poznają warunki prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Będą zdobywali umiejętności postaw otwartych wobec wyzwań rynku pracy, zdobędą umiejętności pozwalające na założenie i utrzymanie działalności gospodarczej. Cykl szkoleń będzie obejmował wybrane aspekty prawne, fiskalne i organizacyjne prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach przedsięwzięcia odbędą się także szkolenia dla osób prowadzących działalność gospodarczą z zakresu usług turystycznych. Wśród tematów poruszanych w ramach cyklu szkoleniowego byłby: • Marketing turystyczny, czyli jak budować ofertę, jak promować m.in. Internecie. • Obsługa klientów - uświadomienie uczestnikom znaczenia profesjonalnej i wieloaspektowej obsługi turystów. • Kwestie formalno-prawne związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. • Szkolenia i pomoc w uzyskaniu dotacji i pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Przedsięwzięcie zakłada zwolnienie z podatku od nieruchomości na okres jednego roku dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy zdecydują się na rozpoczęcie własnej działalności.
Beneficjenci
Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk
Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia
Projekt realizowany na terenie całego obszaru rewitalizacji, ul. Rynek 8, 17-120 Brańsk
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15% wkład własny samorządu – 11 250,00 zł		85% EFS – 63 750,00 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia
75 000,00 zł

Termin realizacji
2018-2023
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru
Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 10 os./rok **Wskaźniki rezultatu:** Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 5 os./rok Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 5 os./rok Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 3 os./rok Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu – 5 os./rok

Przedsięwzięcie 2. Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Nazwa przedsięwzięcia
Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
Nazwa wnioskodawcy
Miasto Brańsk
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zdiagnozowano kryzys w zakresie sfery społecznej. Niniejsze przedsięwzięcie adresowane jest do osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z uwagi na swój status ekonomiczny, nieaktywnych zawodowo, w tym bezrobotnych będących w wieku aktywności zawodowej.
Cel przedsięwzięcia
Podnoszenie kompetencji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
Powiązanie z celami rewitalizacji
Cel rewitalizacji 1. Działania na rzecz integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
Przygotowanie i wdrożenie programu aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym obejmujące m.in. takie działania, jak: - inicjatywy przygotowujące do podjęcia zatrudnienia np. staże, praktyki zawodowe, wolontariat; - poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne; - trening kompetencji i umiejętności społecznych; - poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy; - usługi towarzyszące procesowi usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej; - oddziaływanie na uczestników oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wzmacniające lub odbudowujące naturalne systemy wsparcia, takie jak rodzina i lokalna społeczność, obejmujące np. wsparcie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, mediacje, terapie rodzinne, poradnictwo rodzinne.
Beneficjenci
Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk
Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia
Projekt realizowany na terenie całego obszaru rewitalizacji, ul. Rynek 8, 17-120 Brańsk
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15% wkład własny samorządu – 11 250,00 zł		85% EFS – 63 750,00 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia
75 000,00 zł
Termin realizacji
2018-2025
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki produktu:
Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie - 15 os./rok
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie - 8 os./rok
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie3 5 os./rok
Wskaźniki rezultatu:
Prognozowanym rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie zmniejszenie w obszarze rewitalizacji liczby osób zagrożonych wykluczeniem oraz ubóstwem. Dzięki temu zmniejszy się liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej.
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 15 os./rok
Liczba pracujących, łącznie z pracującymi na własny rachunek, po opuszczeniu programu25 os./rok

Przedsięwzięcie 3. Ekonomia społeczna efektywnym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych

Nazwa przedsięwzięcia

Ekonomia społeczna efektywnym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych

Nazwa wnioskodawcy

Miasto Brańsk

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Głównymi problemami społecznymi zdiagnozowanymi na obszarze rewitalizacji w Brańsku jest bezrobocie i wykluczenie społeczne. Analizując pomoc udzielaną przez MOPS można zauważyć zjawisko tzw. dziedziczenia ubóstwa, wykluczenia społecznego oraz korzystania z pomocy społecznej. W związku ze zdiagnozowanymi problemami, jednym z kluczowych elementów działania przedsięwzięcia będzie zawodowa i społeczna integracja osób wykluczonych.

Cel przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie ma na celu udzielenie kompleksowego wsparcia mieszkańcom zagrożonym wykluczeniem społecznym, dając im możliwość zatrudnienia w podmiocie ekonomii społecznej, której celem będzie m.in. umożliwienie osobom bezrobotnym aktywizacji zawodowej.

Powiązanie z celami rewitalizacji

Cel rewitalizacji 1. Działania na rzecz integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Zakres przedsięwzięcia obejmie przede wszystkim:
-Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej: wsparcie doradczo szkoleniowe, wsparcie pomostowe, mentoring w zakresie prowadzenia działalności,
-Stworzenie miejsc pracy.
Uznaje się, iż powstały podmiot ekonomii społecznej będzie odpowiedzialny m.in. za utrzymanie czystości i ładu na obszarze rewitalizacji oraz będzie w ramach partnerstwa włączany do działań na rzecz aktywizacji społeczno-kulturalnej obszaru wsparcia.

Beneficjenci

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia

Projekt realizowany na terenie całego obszaru rewitalizacji, ul. Rynek 8, 17-120 Brańsk

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15% wkład własny samorządu – 11 250,00 zł		85% EFS – 63 750,00 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia

75 000,00 zł

Termin realizacji

2018-2025

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki produktu:

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 10 os./rok
Liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie – 1 szt.
Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 1 szt.
Liczba wspólnych ofert – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu:
Liczba nowych usług na obszarze – 2 szt.
Liczba nowych miejsc z szeroką ofertą usługowo-rekreacyjną – 1 szt.
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 5 os./rok
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 5 szt.
Wskaźniki będą weryfikowane na podstawie sprawozdań Urzędu Miasta.
Prognozowanym rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie zmniejszenie w obszarze rewitalizacji liczby osób zagrożonych wykluczeniem oraz ubóstwem. Dzięki temu zmniejszy się liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej.

Przedsięwzięcie 4. Promocja zdrowia z ofertą aktywizacji przez sport i rekreację

Nazwa przedsięwzięcia

Promocja zdrowia z ofertą aktywizacji przez sport i rekreację

Nazwa wnioskodawcy

Miasto Brańsk

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie dedykowane mieszkańcom z obszaru rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych. Aktywizacja społeczności lokalnej poprzez rozwijanie funkcji edukacyjnej związanej z budową postaw proekologicznych, wpływem środowiska na zdrowie, jak również profilaktyki zdrowotnej, promocji zdrowia przez sport i rekreację. Realizacja przedsięwzięcia ma przyczynić się do wzrostu świadomości mieszkańców na temat ochrony środowiska jak również aktywizacji osób starszych.

Cel przedsięwzięcia

Promocja zdrowego trybu życia oraz postaw proekologicznych

Powiązanie z celami rewitalizacji

Cel rewitalizacji 1. Działania na rzecz integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej (pierwotnej i wtórnej), dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu. Rozwijanie funkcji edukacyjnych i oświatowych związanych z budową postaw proekologicznych oraz profilaktyki zdrowotnej.
W przypadku otrzymania dofinansowania przez powiat bielski na realizację 2 projektów, których realizatorem będzie szpital, Miasto Brańsk włączy się w realizację projektu skierowanego dla mieszkańców miasta, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Beneficjenci

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia

Projekt realizowany na terenie całego obszaru rewitalizacji, ul. Rynek 8, 17-120 Brańsk

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15% wkład własny samorządu – 11 250,00 zł		85% EFS – 63 750,00 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia

75 000,00 zł

Termin realizacji

2018-2023

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki produktu:
Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS – 20 os./rok
Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców - 3
Wskaźniki rezultatu:
Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne – 15 os./rok

Przedsięwzięcie 5. Zagospodarowanie bulwaru w centrum miasta wraz z drogą dojazdową do bulwaru od ul. Rynek

Nazwa przedsięwzięcia

Zagospodarowanie bulwaru w centrum miasta wraz z drogą dojazdową do bulwaru od ul. Rynek

Nazwa wnioskodawcy

Miasto Brańsk

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Wskazany teren stanowi centralną część miasta, znajduje się tuż nad rzeką. Z uwagi na swoje usytuowanie i potencjał, wymaga zagospodarowania i zaprowadzenia ładu. Zaplanowane działania w sposób bezpośredni przełożą się na zwiększenie dostępności i funkcjonalności tego terenu dla wszystkich użytkowników, w tym także osób z niepełnosprawnościami. Ponadto, poprzez zagospodarowanie tego terenu zostanie ograniczony problem wandalizmu, zjawiska siedzących lub wałęsających się, agresywnych użytkowników pod wpływem alkoholu, lub innych środków odurzających. Poprzez realizację działania niewątpliwie nastąpi wzrost bezpieczeństwa na tym terenie.

Cel przedsięwzięcia

Poprawa estetyki oraz nadanie walorów funkcjonalnych przestrzeni

Powiązanie z celami rewitalizacji

Cel rewitalizacji 2. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni zdegradowanej

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie zakłada zagospodarowanie centralnej części miasta przy uregulowanej rzece oraz ulepszenie estetyki oraz nadanie walorów funkcjonalnych przestrzeni łączącej dawny Rynek z rzeką Nurzec. Planowany zakres robót to:
- ułożenie kostki brukowej,
- budowa oświetlenia,
- montaż ławek i koszy na śmieci,
- zagospodarowanie terenu pod ścieżki rowerowe.

Ulepszenie estetyki oraz nadanie walorów funkcjonalnych przestrzeni łączącej dawny Rynek z rzeką Nurzec:
- rozbiórka fragmentu nawierzchni z płyt ażurowych,
- przełożenie nawierzchni z płyt ażurowych,
- wykonanie nowej nawierzchni z płyt ażurowych,
- wykonanie nowej nawierzchni z kostki betonowej (ciąg pieszo-jezdny, zjazd, plac rekreacyjny),
- wykonanie korytka ściekowego betonowego,
- elementy małej architektury (ławki i śmietniki),
- elementy zieleni,
- wykonanie instalacji elektrycznej oświetleniowej wykonanie wykopów.

W ramach inwestycji tereny bulwaru zostaną dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Beneficjenci

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia

Obszar rewitalizacji, działki ewidencyjne nr 2263, 2262, 2261, 2260, 2259,1950/1, 1949, 2033, 2032, 2043/1, 2043/3, 2045/2, 2044/1, 2044/3, 2266, 1950/5

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
10% budżet państwa - 200 000,00 zł		85% EFRR – 1 700 000,00 zł	

5% wkład własny samorządu - 100 000,00 zł			

Łączna wartość przedsięwzięcia

2 000 000,00 zł

Termin realizacji

2018-2023

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki produktu:
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów – 3 ha

Wskaźniki rezultatu:
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 3 ha
Inwestycja ma na celu zwiększenie atrakcyjności centrum miasta Brańsk. Odpowiednio zagospodarowane obszary miasta spowodują zwiększenie jego atrakcyjności, tym samym nastąpi wzrost liczby turystów, co będzie powiązane ze wzrostem przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji. Ponadto atrakcyjne tereny w centrum miasta będą stanowiły miejsce dla mieszkańców, gdzie możliwe będzie spędzanie wolnego czasu, także w sposób aktywny. Zrewitalizowany obszar będzie stanowił miejsce sprzyjające integracji społecznej mieszkańców. Zwiększy się także poziom bezpieczeństwa na tym terenie.

Przedsięwzięcie 6. Modernizacja budynku dawnego magistratu (obecnie w części przedszkole)

Nazwa przedsięwzięcia

Modernizacja budynku dawnego magistratu (obecnie w części przedszkole)

Nazwa wnioskodawcy

Miasto Brańsk

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Budynek pochodzi z XIX wieku, całość obiektu jest w bardzo słabym stanie technicznym i posiada azbestowy dach.

Cel przedsięwzięcia

Poprawa funkcjonalności budynku miejskiego poprzez kompleksową modernizację

Powiązanie z celami rewitalizacji

Cel rewitalizacji 2. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni zdegradowanej

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

W ramach inwestycji planowana jest modernizacja zabytkowego budynku przedszkola. Budynek powinien zostać dostosowany do potrzeb dzieci oraz służyć potrzebom lokalnej społeczności.

Beneficjenci

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia

Obszar rewitalizacji, działka ewidencyjna nr 2280, ul. Rynek 6

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15% wkład własny samorządu - 45 000,00 zł		85% EFRR - 255 000,00 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia

300 000,00 zł

Termin realizacji

2018-2023

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki produktu:
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1

Wskaźniki rezultatu:
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb lokalnej społeczności, posiadających nową funkcjonalność – 1
Liczba osób korzystających ze zmodernizowanego obiektu na rewitalizowanych obszarach - 35
W ramach przeprowadzonej inwestycji planowane jest podniesienie standardu budynku i zwiększenie bezpieczeństwa dzieci poprzez usunięcie wyrobów azbestowych.

Przedsięwzięcie 7. Modernizacja obiektów komunalnych, będących własnością miasta

Nazwa przedsięwzięcia

Modernizacja obiektów komunalnych, będących własnością miasta

Nazwa wnioskodawcy

Miasto Brańsk

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Obecny stan techniczny obiektów stwarza zagrożenie dla zdrowia mieszkańców. Większość obiektów komunalnych posiada zły stan technicznych, pokryta jest wyrobami azbestowymi, które wymagają usunięcia.

Cel przedsięwzięcia

Celem przedsięwzięcia jest modernizacja zdegradowanych budynków komunalnych na obszarze rewitalizacji.

Powiązanie z celami rewitalizacji

Cel rewitalizacji 2. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni zdegradowanej

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Zakres prac obejmuje poprawę zewnętrznej i wewnętrznej estetyki budynków.

Beneficjenci

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia

Obszar rewitalizacji, działki ewidencyjne nr 1990/1, 1999, 1997, 2030, 2031/2, 2043/1, ul. Rynek 9, Rynek 15, Rynek 21, Kościelna 15 AS, Sienkiewicza 13

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15% wkład własny samorządu - 150 000,00 zł		85% EFRR - 850 000,00 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia

1 000 000,00 zł

Termin realizacji

2018-2023

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki produktu:
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 5 szt.

Wskaźniki rezultatu:
Modernizacja budynków komunalnych wpłynie korzystnie na poprawę przestrzeni obszaru rewitalizacji oraz wpłynie pozytywnie na komfort osób zamieszkujących budynki, będących często w trudnej sytuacji życiowej.

Przedsięwzięcie 8. Termomodernizacja budynków będących w zarządzie Miasta wraz z montażem odnawialnych źródeł energii

Nazwa przedsięwzięcia

Termomodernizacja budynków będących w zarządzie Miasta wraz z montażem odnawialnych źródeł energii

Nazwa wnioskodawcy

Miasto Brańsk, zarządcy budynków

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Podczas wizyt studyjnych uwidoczniona została potrzeba termomodernizacji obiektów publicznych. Istnieje duże zapotrzebowanie na poprawę stanu technicznego lokali użytkowych. Zniszczona substancja komunalna powoduje trudne warunki bytowe oraz generuje wysokie koszty. Realizując przedmiotowe cele nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców i spełnione zostaną ich oczekiwania.

Cel przedsięwzięcia

Remont substancji mieszkaniowej i użytkowej

Powiązanie z celami rewitalizacji

Cel rewitalizacji 2. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni zdegradowanej

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie zakłada termomodernizację budynków znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Celem przedsięwzięcia jest poprawa cech technicznych budynków w celu zmniejszenia zużycia energii dla potrzeb ogrzewania, wentylacji i przygotowania ciepłej wody użytkowej. W ramach przedsięwzięcia będą realizowane działania mające na celu ocieplenie zewnętrznych przegród budowlanych (ścian, dachu, stropodachu, stropu nad piwnicą) wymiana okien na okna szczelne, o niższej wartości współczynnika przenikania oraz wprowadzenie automatyki pogodowej oraz urządzeń regulacyjnych. W ramach przedsięwzięcia zostaną uwzględnione odnawialne źródła energii. W ramach przedsięwzięcia budynki zostaną dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Beneficjenci

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia

Obszar rewitalizacji, działka nr 2280 (nowe przedszkole), działka nr 2281/3 (budynek Urzędu), działka nr 1947 (hydrofornia)

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15% wkład własny samorządu - 150 000,00 zł		85% EFRR - 850 000,00 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia

1 000 000,00 zł

Termin realizacji

2018-2023

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki produktu:
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 3 szt.
Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji – 1 000 m^2
Wskaźniki rezultatu:
Termomodernizacja budynków w obszarze rewitalizacji, przyczyni się do zmniejszenia ilości opału potrzebnego do ogrzania domów, a tym samym do zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza.

Przedsięwzięcie 9. Przebudowa dróg gminnych wraz budową chodników i oświetlenia ulicznego (odcinki do 1 km)

Nazwa przedsięwzięcia

Przebudowa dróg gminnych wraz budową chodników i oświetlenia ulicznego (odcinki do 1 km)

Nazwa wnioskodawcy

Miasto Brańsk

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Zły stan techniczny dróg gminnych, niebezpieczeństwo dla kierowców, pieszych i rowerzystów

Cel przedsięwzięcia

Poprawa dostępności szlaków drogowych oraz wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego

Powiązanie z celami rewitalizacji

Cel rewitalizacji 2. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni zdegradowanej

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie zakłada przebudowę ciągów jezdno-pieszych na obszarze rewitalizacji oraz budowę nowych odcinków chodników i oświetlenia ulicznego.

Beneficjenci

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia

Obszar rewitalizacji, ul. Kościelna – działki nr 2009/1, 2009/2, ul. Milewskiego – działka nr 1966, ul. Rynek – działka nr 1981, ul. Senatorska – działka nr 1951, zejście do rzeki działka nr 2021/2

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15% wkład własny samorządu - 225 000,00 zł		85% EFRR - 1 275 000,00 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia

1 500 000,00 zł

Termin realizacji

2018-2023

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki produktu:
Liczba dróg poddanych przebudowie - 5
Wskaźniki rezultatu:
Długość odcinków dróg poddanych przebudowie łącznie– ok 4 km
Przedsięwzięcie ma za zadanie zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawy dostępności obszaru rewitalizacji dla turystów i mieszkańców.

Przedsięwzięcie 10. Tak dla edukacji – wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej w Zespole Szkół im. Armii Krajowej w Brańsku

Nazwa przedsięwzięcia

Tak dla edukacji – wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej w Zespole Szkół im. Armii Krajowej w Brańsku

Nazwa wnioskodawcy

Fundacja OKNO NA WSCHÓD

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Celem przedsięwzięcia jest podniesienie jakości oferty edukacyjnej Zespołu Szkół im. Armii Krajowej w Brańsku (dalej ZS), ukierunkowanej na podniesienie kompetencji kluczowych (matematycznych, porozumiewania się w językach obcych, kompetencji naukowo-technicznych i informatycznych) i wzmocnienie właściwych postaw (umiejętność uczenia się, kreatywność, innowacyjność, inicjatywność, przedsiębiorczość, praca zespołowa) u 350 uczniów (162K, 188M) Szkoły Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół w Brańsku oraz podniesienie umiejętności i kompetencji (w zakresie stosowania metod i form organizacyjnych sprzyjających rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw) 28 nauczycieli (25K, 3M) w ZS w Brańsku. Głównym problemem jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia jest wykluczenie społeczne osób o niższych kompetencjach, którym w przyszłości zagraża problem bierności zawodowej, ubóstwa. Obecnie ZS w Brańsku posiada małą ofertę zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz rozwijających zainteresowania, zwłaszcza w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych w szkole, towarzyszy temu duża odległość od większych ośrodków kultury i nauki.

Cel przedsięwzięcia

Podstawowym celem przedsięwzięcia jest podniesienie kompetencji kluczowych i wzmocnienie właściwych postaw u 350 uczniów (162K, 188M) Szkoły Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół w Brańsku oraz podniesienie umiejętności i kompetencji 28 nauczycieli (25K, 3M) w ZS w Brańsku, poprzez kompleksowy program wsparcia, obejmujący m.in. dodatkowe zajęcia dla uczniów, szkolenia dla nauczycieli oraz wyposażenie pracowni i doposażenie TIK ZS w Brańsku.

Powiązanie z celami rewitalizacji

Cel rewitalizacji 1. Działania na rzecz integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Kompleksowy program wsparcia, obejmujący m.in.: zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla uczniów, zajęcia rozwijające zdolności uczniów, realizację projektów edukacyjnych, rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, zwłaszcza ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, uzupełnienie kompetencji kadry pedagogicznej w ZS w Brańsku (szkolenia i studia podyplomowe), utworzenie międzyszkolnej pracowni matematycznej w LO, doposażenie 2 pracowni przyrodniczych, informatycznej oraz specjalistycznej, uzupełnienie zapotrzebowania w pomoce dydaktyczne i TIK, wykorzystanie Podlaskiej Platformy Edukacyjnej.

Beneficjenci

Uczniowie obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk

Dokładny adres realizowanego przedsięwzięcia

Poza obszarem rewitalizacji, ul. Armii Krajowej 7, 17-120 Brańsk

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
5% wkład własny samorządu – 86 529,72zł		95% EFS – 1 644 064,58 zł	

Łączna wartość przedsięwzięcia

1 730 594,30 zł

Termin realizacji

2017-2019

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki produktu:
Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 3 szt.
Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 28 os.
Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 350 os.
Wskaźniki rezultatu:
Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu – 350 os.

Uzasadnienie:

Realizacja przedmiotowego projektu wpłynie pozytywnie na społeczność obszaru rewitalizacji. Poprzez ofertę podnoszącą kompetencje kluczowe młodzieży, poprawi się jakość życia na obszarze rewitalizacji. Realizacja projektu w dalszej perspektywie wpłynie pozytywnie na zmniejszenie negatywnych zjawisk występujących w społeczeństwie (bezrobocie, wykluczenie społeczne). Realizacja działania nastąpi poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji, co jest zasadne z punku widzenia dostępności zasobów służących do realizacji działania. Bezpośrednimi odbiorcami działania będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji (dzieci, młodzież, nauczyciele zamieszkujący obszar rewitalizacji). Projekt zlokalizowany jest poza obszarem rewitalizacji, jednak nie wpływa to negatywnie na osiąganie zaplanowanych efektów na obszarze rewitalizacji. Projekt służyć będzie realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji.

7.3. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poza szczegółowo opisanymi powyżej podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, na obszarze rewitalizacji, wskazana jest także realizacja innych przedsięwzięć, które będą wpisywać się w cele i kierunki działań Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk, a tym samym służyć eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk i procesów w różnych sferach (w tym przede wszystkim w sferze społecznej). Działania te mogą być podjęte zarówno przez instytucje publiczne jak i organizacje pozarządowe i przedsiębiorców. Powinny one uzupełniać lub podtrzymywać efekty przedsięwzięć prowadzonych na obszarze rewitalizacji. W związku z powyższym na obszarze mogą być wdrażane także przedsięwzięcia uzupełniające oraz komplementarne do podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ukierunkowane w szczególności na:

1. Programy na rzecz wzmacniania potencjału społecznego i zawodowego lokalnych społeczności uwzględniające specyfikę terytorium i zamieszkujących je społeczności z uwzględnieniem działań opartych o samopomoc i wolontariat, środowiskowych, prozatrudnieniowych, edukacyjnych uzupełniających kulturalnych.
2. Kompleksowe działania na rzecz integracji osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem aktywnej integracji.
3. Kompleksowe programy integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
4. Wzmacnianie kapitału społecznego poprzez inicjatywy rozwijające potencjał lokalnych społeczności, organizacja wydarzeń aktywizujących mieszkańców, promocja lokalnego dziedzictwa historycznego, przyrodniczego i kulturowego.
5. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych, w tym roboty budowlane w obiektach wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia w celu zaspokajania różnych potrzeb społeczności lokalnej.
6. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę lub modernizację indywidualnych źródeł ciepła oraz budowa instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach.
7. Budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (np. wiaty, parki, place zabaw, skwery, oświetlenie, boiska).
8. Działania na rzecz zachowania elementów lokalnego dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, w tym przebudowa niekomercyjnej infrastruktury społeczno-kulturalnej.
9. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej poprzez dofinansowanie zakładania i rozwoju firm, tworzących nowe miejsca pracy.
10. Podejmowanie lub rozwijanie działalności gospodarczych w zakresie wytwarzania produktów lokalnych bądź świadczenia usług lokalnych (w tym produkty spożywcze, kulinarne, drobne rzemiosło, rękodzieło, działalność artystyczna).

11. Akcje edukacyjne we współpracy z instytucjami rynku pracy i otoczenia przedsiębiorczości kształtujące postawy przedsiębiorcze.
12. Przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój przedsiębiorczości i aktywizację zawodową mieszkańców.
13. Przeciwdziałanie przestępczości oraz poprawę poziomu bezpieczeństwa publicznego.
14. Integrację i aktywizację mieszkańców oraz zwiększenie ich partycypacji w życiu publicznym.
15. Rozwój istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.
16. Poprawa poziomu dostępności oraz jakości różnego rodzaju usług publicznych.
17. Tworzenie odpowiednich warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej.
18. Tworzenie odpowiednich warunków dla funkcjonowania i działalności organizacji społecznych.

8. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Komplementarność, obok szczegółowej diagnozy oraz możliwie szerokiej partycypacji społecznej, stanowi istotny element budowy Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk. Tworzenie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami przełoży się bezpośrednio na efektywne wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Komplementarność rozpatrywana jest na poziomie pięciu aspektów: przestrzennego, problemowego, proceduralno-instytucjonalnego, międzyokresowego i źródeł finansowania.

8.1 Komplementarność przestrzenna

W Programie Rewitalizacji dla Miasta Brańsk komplementarność przestrzenna skupia się przede wszystkim na selekcji przedsięwzięć, które występują na zdelimitowanym obszarze rewitalizacji i, które wprost wpływają na poprawę sytuacji społecznej. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i na tej podstawie określenie obszaru rewitalizacji oparte zostało o analizę wskaźnikową oraz konsultacje społeczne. Wszystkie podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nimi ściśle powiązane, jednocześnie stanowiąc odpowiedź na główne problemy tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli głównie mieszkańcy obszaru, ale także całego miasta, jak i osoby odwiedzające Brańsk.

Przyjęta formuła stanie się narzędziem zapobiegania przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary miasta. Potencjalnie dotyczyć to może problemów społecznych oraz środowiskowych i technicznych. Szczególnie zwrócić tu należy uwagę na podejmowanie działań mających na celu ograniczenia wzrostu liczby odnotowywanych przestępstw lub wykroczeń, które są traktowane jako szczególnie negatywnie wpływające na jakość życia mieszkańców.

8.2 Komplementarność problemowa

Spójność, a co za tym im idzie komplementarność problemową w Programie Rewitalizacji dla Miasta Brańsk zapewniono poprzez konsekwentne wyprowadzenie przedsięwzięć wskazanych w ramach GPR ze zdiagnozowanych problemów. Dodatkowo zwrócono uwagę na wzajemne powiązanie przedsięwzięć, a także ich komplementarność. Zadania o charakterze inwestycyjnym – uzupełniają działania o charakterze społecznym (aktywizującym mieszkańców, integracyjnym, kulturalnym). Poszczególne zadania zostały tak zaplanowane, by wpływać na różne funkcje obszaru rewitalizacji. W szczególności działania inwestycyjne skupiają się

w zdecydowanej mierze na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć miękkich, jednocześnie porządkując przestrzeń miejską, zwiększają ład przestrzenny i, co najważniejsze, poprawiając jakość życia mieszkańców.

8.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Kluczową, z punktu widzenia komplementarności proceduralno-instytucjonalnej, rolę operatora rewitalizacji pełnić będzie Urząd Miasta Brańsk, w jego obrębie jako jednostkę koordynującą wskazano Referat Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa. Wykorzystanie istniejących struktur zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Operator rewitalizacji będzie pełnił rolę wykonawczą i zarządczą programu, jednak w celu zapewnienia jak największej efektywności działań realizacja zadań zlecana będzie odpowiednim jednostkom i podmiotom, które posiadają odpowiednie uprawnienia i kompetencje.

8.4 Komplementarność międzyokresowa

Przedmiotowy program jest wyrazem kontynuacji polityki rozwojowej prowadzonej w Mieście Brańsk. Miasto Brańsk nie prowadziło wcześniej działań o charakterze rewitalizacyjnym. Wartym jednak podkreślenia jest wdrażanie przedsięwzięć społecznych w minionej perspektywie, które wskazują na silne ukierunkowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, które determinują kształt i charakter zaplanowanej interwencji rewitalizacyjnej.

8.5 Komplementarność źródeł finansowania

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk będą finansowane z różnych źródeł: środków publicznych oraz prywatnych. Jednocześnie zaplanowano finansowanie poszczególnych przedsięwzięć zgodnie z zasadą dodatkowości przy wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych (RPO WP na lata 2014 – 2020, POIŚ itp.) oraz programów krajowych. Taki montaż finansowy uwzględniający różne metody pozyskiwania środków finansowych, wskazuje wprost na komplementarność przyjętych rozwiązań. Jako szczególnie ważne uznać należy zaangażowanie środków prywatnych: organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw, spółdzielni, wspólnot mieszkaniowych. Pozwolą one na

zwiększenie efektywności zaangażowanych środków publicznych, przekładając się na stopień osiągnięcia celów Programu Rewitalizacji.

8.6 Podsumowanie komplementarności

Podsumowanie komplementarności w obrębie PR zaprezentowano na poziomie poszczególnych przedsięwzięć, zgodnie z celami i działaniami wypracowanymi w części postulatywnej. Dla pełnej prezentacji komplementarności zdecydowano się na wykorzystanie matrycy pokazującej wzajemne zależności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami na poszczególnych wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. Poniższa matryca prezentuje poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne wraz z przypisanymi im kierunkami działań oraz celami rewitalizacji.

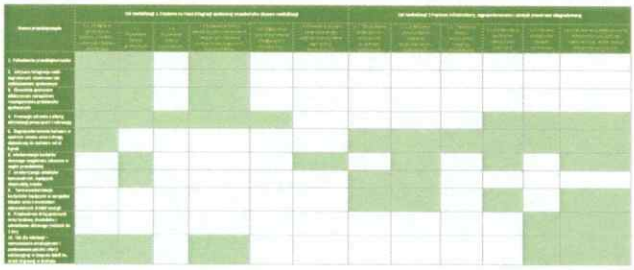

8.7 Mechanizmy integracji

Dla Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk konieczne jest przewidzenie mechanizmów zapewniających integracje poszczególnych jego elementów. Mechanizmy te tworzą logikę zaplanowanej interwencji prowadząc do uzyskania sprzężenia zwrotnego pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami. Integrowanie poszczególnych przedsięwzięć polega na połączeniu m.in. działań koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Przedmiotowy rozdział stanowi zatem uzupełnienie wykazanej komplementarności. Głównym źródłem zbudowania trzech autonomicznych poziomów integracji projektów/przedsięwzięć jest założenie, że każde z działań zwiększa swój własny potencjał czerpiąc z innych i zarazem zwiększa ich potencjał oddziałując na nie.

Mechanizmami integracji zaplanowanej w PR interwencji są następujące czynniki:

1. **Integracja na poziomie celów** – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględniał takie mechanizmy jak:
    a. konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy spółdzielni w tworzeniu PR;
    b. nabór przedsięwzięć do PR – otwarty nabór przedsięwzięć przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich oddziaływania na podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu – weryfikacji osiąganych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania PR.

2. **Integracja na poziomie partycypacji społecznej** w zarządzaniu wdrażaniem PR – mechanizm ten będzie realizowany poprzez:
    a. powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego – podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania PR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji;
    b. współpraca z lokalną społecznością pozwalająca na realne wdrożenie narzędzi partycypacji społecznej;

    c. dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu PR.
3. **Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem** – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania PR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluacje.

Monitoring oraz ewaluacja PR zostały opisane w rozdziale 11. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji PR

9. Indykatywne ramy finansowe

W rozdziale przedstawiono potencjalne źródła finansowania Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk oraz indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć głównych rewitalizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań określonych w Programie Rewitalizacji dla Miasta Brańsk są środki własne pochodzące z budżetu Miasta Brańsk oraz środki zewnętrzne.

Podstawowe źródła pozyskiwania środków zewnętrznych obejmują:

- środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie przedsięwzięć, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – na współfinansowanie przedsięwzięć lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe z NFOŚiGW / WFOŚiGW, PFRON
- środki prywatne – np. środki wspólnot mieszkaniowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych.

Ważnym, zewnętrznym źródłem finansowania większości ujętych w programie rewitalizacji działań rewitalizacyjnych będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, w ramach którego wskazano działania służące wsparciu rewitalizacji, na których sfinansowanie wyodrębniono odrębną pulę alokacji i zastosowano zróżnicowane mechanizmy preferencji.

„Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020" (RPO WP) jest dokumentem realizującym „Strategię Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020" oraz „Umowę Partnerstwa". Stanowi także program dwufunduszowy, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Obejmuje 33 priorytety inwestycyjne w ramach 9 celów tematycznych, które zostały ujęte w 10 osiach priorytetowych.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, uwzględnione w Programie Rewitalizacji dla Miasta Brańsk, obejmują zadania o charakterze głównym, których realizacja uzależniona została przede wszystkim od możliwości finansowych miasta oraz stopnia efektywności pozyskiwania środków na realizację poszczególnych przedsięwzięć. W tym kontekście przedmiotowy plan finansowy

ma charakter indykatywny i obejmuje wszystkie zidentyfikowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Z uwagi na brak szczegółowych informacji dotyczących wartości przedsięwzięć, niemożliwe jest precyzyjne określenie wkładu własnego, jak i źródła oraz poziomu dofinansowania zewnętrznego, stąd w tabeli pojawiają się jedynie szacowane wartości ogólne przedsięwzięć. Ostateczne kwoty kosztów całkowitych i kosztów kwalifikowalnych zostaną dookreślone we wnioskach aplikacyjnych na etapie naboru wniosków o dofinansowanie w ramach poszczególnych działań, funduszy lub programów, do których dane przedsięwzięcie zostanie skierowane. Szacunkowa wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w ramach programu rewitalizacji zamyka się kwotą 7 830 594,30 zł. Szczegółowe rozbicie interwencji z uwzględnieniem podziału na poszczególne przedsięwzięcia znajduje się w poniższej tabeli. Poza ramowym okresem realizacji, szacunkowymi kosztami obejmuje ona również potencjalne źródła finansowania.

Tabela 33 Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
1.	Pobudzenie przedsiębiorczości	2018-2023	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	75 000,00
2.	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	2018-2025	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	75 000,00
3.	Ekonomia społeczna efektywnym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych	2018-2025	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	75 000,00
4.	Promocja zdrowia z ofertą aktywizacji przez sport i rekreację	2018-2023	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	75 000,00
5.	Zagospodarowanie bulwaru w centrum miasta wraz z drogą dojazdową do bulwaru od ul. Rynek	2018-2023	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	2 000 000,00
6.	Modernizacja budynku dawnego magistratu (obecnie w części przedszkole)	2018-2023	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	300 000,00
7.	Modernizacja obiektów komunalnych, będących własnością miasta	2018-2023	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	1 000 000,00

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
8.	Termomodernizacja budynków będących w zarządzie Miasta wraz z montażem odnawialnych źródeł energii	2018-2023	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	1 000 000,00
9.	Przebudowa dróg gminnych wraz budową chodników i oświetlenia ulicznego (odcinki do 1 km)	2018-2023	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	1 500 000,00
10.	Tak dla edukacji – wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej w Zespole Szkół im. Armii Krajowej w Brańsku	2017-2019	RPO WP 2014-2020, wkład własny samorządu	1 730 594,30
Łącznie				**7 830 594,30**

Źródło: Opracowanie własne

10. Opis struktury zarządzania

Odpowiedzialność za realizację Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk spoczywa na Burmistrzu Miasta Brańsk, który wdraża go poprzez Urząd Miasta Brańsk, w szczególności – Referat Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa jako operatora procesu rewitalizacji.

Zarządzanie Programem zaplanowano w ramach istniejących struktur Urzędu Miasta, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie programem. Ponadto kluczowymi z punktu widzenia wdrażania przedsięwzięć wskazanych w Programie Rewitalizacji dla Miasta Brańsk będą jednostki organizacyjne miasta takie jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku, Miejski Ośrodek Kultury w Brańsku; Miejska Biblioteka Publiczna w Brańsku, jednostki oświatowe – przedszkola i zespół szkół.

Przedsięwzięcia miejskie, w tym realizowane przez jednostki miejskie będą finansowane w ramach uchwalonej przez Radę Miasta Brańska Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF) oraz planowanymi i uchwalanymi w kolejnych latach budżetami rocznymi. Spójność niniejszego programu z WPF zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w programie przedsięwzięć.

W zakresie przedsięwzięć, dla których planuje się pozyskanie współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej działania będą podejmowanie zgodnie z procedurą obowiązującą w UM Brańsk. Na podstawie dokumentów planistycznych oraz informacji od kierowników referatów oraz dyrektorów miejskich jednostek organizacyjnych Burmistrz Miasta

podejmuje decyzję o rozpoczęciu procedury aplikacyjnej. Opracowanie wniosku i niezbędnych załączników, jak również terminowe złożenie dokumentacji aplikacyjnej realizowane jest przez UM Brańsk. Realizacja inwestycji prowadzona jest przez właściwy Referat lub miejską jednostkę organizacyjną. Wykonanie musi uwzględniać niezbędne elementy, które określone są w procedurach, regulujących prowadzenie inwestycji. Informacje dot. budżetu, rachunkowości i finansów są opracowywane przez Referat Finansowo-Budżetowy. Za koordynację realizacji przedsięwzięć pod kątem wymogów programu, w ramach którego zadanie uzyskało dofinansowanie oraz za rozliczenie środków pomocowych odpowiedzialni będą kierownicy Referatów realizujących zadania lub kierownicy miejskich jednostek organizacyjnych.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi, Burmistrz Miasta może powoływać zespoły zadaniowe, w skład których będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania projektem. Ideą powołania zespołów jest właściwe przygotowanie przedsięwzięć od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dofinansowania, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

11. System monitoringu i ewaluacji

11.1 System monitoringu

System monitoringu pozwoli na ocenę stanu zaawansowania wdrażania Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk. Będzie on przeprowadzany w całym okresie wdrażania programu, swoim zakresem obejmie wszystkie zaangażowane podmioty, zarówno publiczne, jak i prywatne.

Prezentowane w przedmiotowym dokumencie ramy monitoringu przełożą się na jego realizację w sposób zgodny z regulacjami prawnymi, w szczególności Ustawą o rewitalizacji. Planując je, zwrócono uwagę na uniknięcie znaczącego obciążenia kosztami prowadzenia tych prac. Ważnym czynnikiem przemawiającym za przyjęciem prezentowanej metodologii monitoringu było ograniczanie obciążenia biurokratycznego dla podmiotów zewnętrznych względem Urzędu Miasta Brańsk.

Proces monitoringu skupi się na utrzymaniu stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne poprzez przeznaczony do tego celu adres poczty elektronicznej.

Służyć on będzie do prowadzenia korespondencji z zaangażowanymi podmiotami w zakresie przesyłania do operatora rewitalizacji – Referat Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa jako operatora procesu rewitalizacji o postępie realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Dla usystematyzowania uzyskiwanych informacji w cyklu rocznym, operator wyśle do wszystkich zaangażowanych podmiotów prośbę o przesłanie informacji o postępie realizowanych prac. Uzyskane informacje będą zbierane i przetwarzane przez operatora. Z jednej strony umożliwi to reagowanie na różne zdarzenia związane z wdrażaniem poszczególnych przedsięwzięć, z drugiej prezentację informacji podmiotom zaangażowanym w proces rewitalizacji, w szczególności Radzie Miasta oraz Komitetowi Rewitalizacyjnemu w zakresie postępu prowadzonych prac. Tak zaplanowany monitoring pozwoli na utrzymanie systematycznego kontaktu ze wszystkimi zaangażowanymi podmiotami, jednocześnie pozwalając na właściwe przygotowanie ewaluacji.

11.2 Ewaluacja i aktualizacja Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk

Ustawa o rewitalizacji wskazuje na konieczność prowadzenia ewaluacji okresowej Programów Rewitalizacji w cyklu trzyletnim. Proces oceny okresowej ma objąć całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach Programów. Umożliwia on dodatkowo pośrednią ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom. Poniżej zaprezentowano strukturę uprawnień i odpowiedzialności w ramach ewaluacji.

Tabela 34 Ewaluacja – organizacja procesu

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Burmistrz Miasta Brańsk	Wskazanie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu z ewaluacji okresowej	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany rok budżetowy, terminowe przekazanie raportu z ewaluacji okresowej Komitetowi Rewitalizacyjnemu i Radzie Miasta Brańsk
Komitet Rewitalizacyjny	Opiniowanie raportu z ewaluacji okresowej	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania Programu
Sekretarz Miasta Brańsk	Sprawdzenie raportu	Rzetelność raportu, terminowe przekazanie raportu do zatwierdzenia Burmistrzowi do opiniowania Komitetowi Rewitalizacyjnemu,
Pracownik Referatu Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa	1. Sprawdzenie poprawności wypełnienia kart, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji zadań ujętych w Programie Rewitalizacji 2. Przeprowadzenie ankietyzacji podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie) zaangażowanych we wdrażanie Programu	Skompletowanie kart zadań, skompletowanie ankiet, przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie informacji zawartych w kartach zadań, weryfikacja wskaźników realizacji Programu Rewitalizacji
Kierownik Referatu merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej	Realizacja zadań ujętych w Programie Rewitalizacji, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań i przygotowanie ankiety ewaluacyjnej	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie kart zadań i ankiety do Referatu Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa
Podmioty prywatne i publiczne (inne niż jednostki miejskie)	Realizacja zadań ujętych w Programie Rewitalizacji, wypełnienie ankiet dostarczonych przez Pracownika Referatu Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie ankiet do Referatu Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa

Źródło opracowanie własne

W ramach ewaluacji okresowej przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Kierownik referatu lub kierownik jednostki organizacyjnej, odpowiedzialny za realizację danego zadania zapisanego w Programie Rewitalizacji dla Miasta Brańsk, sporządza sprawozdanie z realizacji w formie karty zadań i ankiety ewaluacyjnej tego zadania, uwzględniające w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. Wypełnioną kartę zadania i ankietę ewaluacyjną za ubiegły rok kierownik referatu merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej przekazuje do Referatu Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa do dnia 30 czerwca w cyklu trzyletnim.

3. Pracownik Referatu Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa przeprowadza badanie przy pomocy ankiety ewaluacyjnej wśród podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie). Badanie służy ocenie poziomu osiągniecia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
4. Pracownik Referatu Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa sprawdza wypełnione karty zadań i ankiety ewaluacyjne pod względem kompletności informacji i w przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła ją do właściwego kierownika referatu lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek. Poprawnie wypełnione ankiety ewaluacyjne zostają skompletowane i poddane analizie.
5. Pracownik Referatu Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa na podstawie informacji zawartych w kartach zadań i ankietach ewaluacyjnych przygotowuje zbiorczy raport, który do dnia 31 sierpnia w cyklu trzyletnim przekazywany jest przez Kierownika Referatu Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa Burmistrzowi Miasta Brańsk.
6. Burmistrz Miasta Brańsk zatwierdza raport i przekazuje go Komitetowi Rewitalizacyjnemu do dnia 30 września w cyklu trzyletnim. Raport będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania Programu.
7. Komitet Rewitalizacyjny opiniuje raport i przekazuje swoje uwagi i zalecenia Burmistrzowi do 30 października.
8. Burmistrz Miasta Brańsk po uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacyjnego przekazuje go niezwłocznie Radzie Miasta Brańsk.

Zasady aktualizacji Programu Rewitalizacji

Wnioski z raportów ewaluacyjnych będą przesłanką do reakcji na zmienność otoczenia korekt na poziomie pojedynczych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Korekty takie będą w miarę potrzeby, a w przypadkach uzasadnionych – także śródrocznie (doraźnie).

W razie nagromadzenia w ramach któregoś z celów strategicznych rewitalizacji przedsięwzięć wymagających korekty w liczbie ponad 20% całkowitej liczby przedsięwzięć danego celu – zostanie rozważona korekta sformułowania tego celu i ewentualnie – skorygowania przypisanych mu wskaźników.

Równocześnie będzie przeprowadzany przegląd uzasadnień dla korekt celów strategicznych rewitalizacji w reakcji na zmienność otoczenia Programu, a w przypadku uznania konieczności korekty – zostanie przeanalizowana także ewentualność korekty takiego celu strategicznego. Zmiany wizji nie przewiduje się w całym horyzoncie Programu Rewitalizacji.

11.3 Harmonogram realizacji

W rozdziale zaprezentowano harmonogram wdrażania Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk. Terminy realizacji poszczególnych działań zostały zaprezentowane w rozdziale Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tabela 35 Ramowy harmonogram realizacji PR

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk	2018 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacyjny (w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia Programu Rewitalizacji)	2018 r.
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Brańsk	Niezwłocznie po uchwaleniu Programu Rewitalizacji
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacyjnego	Od 2018 do 2025 (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Programu Rewitalizacji	Od 2018 do 2025
Monitoring	Od 2018 r. do 2025 r. (realizowany systematycznie w okresie wdrażania PR)
Ewaluacja okresowa	Od 2018 r. do 2025 r. (realizowany w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna Programu Rewitalizacji	Od 2018 r. do 2025 r.

Źródło opracowanie własne

11.4 Koszty zarządzania

Funkcję operatora procesu rewitalizacji powierzono Urzędowi Miasta Brańsk, w szczególności Referatowi Budownictwa, Mienia Komunalnego, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa. Proces wdrażania, monitoringu i ewaluacji realizowany będzie przez pracowników Urzędu Miasta w ramach obowiązków służbowych, w związku z tym nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów w związku z obsługą procesu.

Komitet Rewitalizacyjny – funkcjonujący jako ciało doradcze Burmistrza, funkcjonować będzie w oparciu o przedstawicieli Urzędu Miasta i jego jednostek organizacyjnych, jak również wyłonionych przedstawicieli podmiotów publicznych i prywatnych. Praca w ramach Komitetu Rewitalizacyjnego będzie miała charakter społeczny, nieodpłatny.

11.5 Wskaźniki realizacji

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu realizacji Programu Rewitalizacji są wskaźniki monitorowania. Dostarczają one informacji dotyczących wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów Programu rewitalizacji, a nie produktów poszczególnych przedsięwzięć. Wynika to z postrzegania interwencji w ramach rewitalizacji, jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych przedsięwzięć, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji.

Wybór wskaźników skupia się przede wszystkim na zapewnieniu adekwatnych mierników poszczególnych celów strategicznych.

Poniżej zestawiono wskaźniki monitoringu realizacji Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk.

Tabela 36 Wskaźniki monitoringu

Cel / Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika
CEL REWITALIZACJI 1. DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI			
Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszańców	0,99	UM Brańsk	Spadek
Liczba inicjatyw społeczno-kulturalnych na obszarze rewitalizacji	0	UM Brańsk	Wzrost
Liczba zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	0,95	Dane Policji	Spadek
Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców	0,70	Dane Policji	Spadek
CEL REWITALIZACJI 2. POPRAWA INFRASTRUKTURY, ZAGOSPODAROWANIA I ESTETYKI PRZESTRZENI ZDEGRADOWANEJ			
Liczba instalacji architektonicznych likwidujących bariery dla osób niepełnosprawnych	0	UM Brańsk	Wzrost
Powierzchnia uporządkowanej przestrzeni publicznej w wyniku rewitalizacji	0	UM Brańsk	Wzrost
Powierzchnia azbestu na budynkach użyteczności publicznej na km2	0,95	UM Brańsk	Spadek

Źródło opracowanie własne

12. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

12.1 Uspołecznienie opracowania programu rewitalizacji

Założenia procesu realizacji partycypacji społecznej w ramach tworzenia GPR:

- Włączenie w proces rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy programu,
- Realizacje spacerów studyjnych, wizji lokalnych oraz spotkań warsztatowych,
- Udostępnianie informacji na temat planowanych konsultacji społecznych,
- Informowanie opinii publicznej na temat działań i etapów realizacji programu,
- Weryfikacja założeń programu po przeprowadzeniu konsultacji społecznych na każdym wyróżnionym etapie (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie oraz monitorowanie).

Konsultacje społeczne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji (w tym proces diagnozowania).

Diagnoza, która powstała na potrzeby opracowania GPR, udostępniona została interesariuszom procesu rewitalizacji w dniu 04.10.2016 r. na stronie BIP oraz w siedzibie Urzędu Miasta Brańsk. Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały w dniach 28.03.2017 roku do 28.04.2017 roku w następujących formach:

1. Zbieranie uwag w postaci elektronicznej oraz papierowej,
2. Spotkań informacyjnych,
3. Zbieranie uwag ustnych,
4. Wywiadów pogłębionych.

W konsultacjach społecznych wzięli udział przedstawiciele różnych grup, między innymi przedstawiciele Urzędu Miasta, przedstawiciele mieszkańców oraz lokalni liderzy opinii publicznej. Dzięki udziałowi osób/podmiotów procesu rewitalizacji możliwe było skonfrontowanie różnych punktów widzenia oraz wypracowanie wspólnej wizji.

Na skutek konieczności przekonstruowania dokumentu ponownie dokonano diagnoza sytuacji i czynników kryzysowych w mieście Brańsk. Ponowną diagnozę udostępniono interesariuszom procesu rewitalizacji w dniu 29.03.2018 r. na stronie BIP, na stronie internetowej Urzędu Miasta Brańsk oraz w siedzibie Urzędu Miasta Brańsk. Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały w dniach 29.03.2018 r. do 30.04.2018 r. w następujących formach:

1. Zbieranie uwag i/lub propozycji w formie papierowej lub elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego,
2. Spotkania z interesariuszami rewitalizacji,

3. Zbieranie uwag ustnych.

Dodatkowo przeprowadzono nabór pomysłów i koncepcji rewitalizacyjnych w formie elektronicznego kwestionariusza dostępnego pod adresem: www.ankiety.deltapartner.org.pl/projekty-bransk. W ramach działania zaproszono wszystkich mieszkańców Brańska do współtworzenia dokumentu. Zebrane pomysły i przedsięwzięcia posłużyły do określenia kierunków działań, których celem będzie eliminacja lub ograniczenie negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji. Na propozycje oczekiwano do 20 kwietnia 2018 r., do godziny 12:00. W ramach działania zebrano 6 fiszek, które wykorzystano w brzmieniu dokumentu.

Uspołecznienie opracowania niniejszego Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk zostało przeprowadzone w zgodzie z literą ustawy o rewitalizacji. Zakres działań i ich rezultaty zostały uwzględnione w opracowaniu, natomiast w wymiarze proceduralno-formalnym szczegóły zostały opisane w odpowiednich obwieszczanych, protokołach i raportach pokonsultacyjnych.

12.2 Uspołecznienie wdrażania programu rewitalizacji

Celem działań związanych z uspołecznieniem Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów i interesariuszy. Proces partycypacji społeczności lokalnej w realizacji PR odbywać się będzie:

1. Pośrednio – poprzez informowanie przy wykorzystaniu strony internetowej miasta, w publikacjach i broszurach promocyjnych i informacyjnych, lokalnej prasie;
2. Bezpośrednio – podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk, w tym spółdzielni mieszkaniowych, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami.

Interesariuszami, w stosunku do których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji będą: mieszkańcy miasta, mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym także poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby niepełnosprawne itp.), lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, wspólnoty mieszkaniowe. W ramach rozpowszechniania informacji o Programie Rewitalizacji dla Miasta Brańsk podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- umieszczenie na stronie internetowej Miasta Brańsk – Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk;
- publikowanie informacji na stronie internetowej Urzędu o nowo realizowanych zadaniach w ramach PR;

- współpraca z mediami: prasą lokalną, mediami internetowymi mają na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i wnioskach z monitorowania PR.
- Wykorzystanie i wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi poprzez:
- przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk;
- opracowanie i realizacja ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk.

13. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk ma na celu przede wszystkim określić warunki realizacji zadań z punktu widzenia lokalnej społeczności i samorządu oraz stworzyć wytyczne i ramy dla osiągnięcia celów o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. W perspektywie długofalowej GPR ma na celu poprawę warunków ekonomiczno-społecznych, przestrzennych, środowiskowych itp. Na podstawie wstępnej analizy możliwych oddziaływań przewidzianych w dokumencie zadań, stwierdzono, że w większości przypadków oddziaływania te nie będą znaczące. Ponadto niektóre z planowanych do realizacji zadań będą miały pozytywny wpływ na stan i jakość środowiska. Powyższe wyjaśnienia utwierdzają w przekonaniu, że założenia GPR nie będą negatywnie oddziaływać na środowisko jako całość, ani też na obszary podlegające ochronie, w tym na obszary Natura 2000.

Odpowiadając na wniosek z dnia 11 września 2017 r., w sprawie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu pn. „Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk", po przeanalizowaniu załączonych do wniosku dokumentów, działając na podstawie art. 46 i art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz. U z 2017r., poz. 1405), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku uzgodnił brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu (pismo znak: WPN.410.3.25.2017.AR z dnia 9 października 2017 r.).

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze programowym, identyfikującym potrzeby w zakresie rewitalizacji. Z założenia wyznacza cele i kierunki planowanych działań rewitalizacyjnych, których zadaniem jest zwiększanie szans rozwojowych miasta i poprawa jakości życia jego mieszkańców, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

14. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

14.1 Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21. Ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu Cywilnego

Miasto Brańsk nie posiada wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta w związku z powyższym brak jest konieczności zmiany tego programu.

14.2 Komitet ds. Rewitalizacji - określenie zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3

Komitet ds. Rewitalizacji, to ciało doradczo-opiniotwórcze, przewidziane w Ustawie z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, jako podmiot wspierający Burmistrza Miasta Brańsk w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych. Komitet ds. Rewitalizacji zostanie powołany przez Burmistrza Miasta Brańsk w terminie do 3 miesięcy od daty wejścia w życie Uchwały Rady Miasta Brańsk o przyjęciu Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk w drodze zarządzenia. Tryb jego powołania i jego zadania zostały określone w Uchwale Nr XXIX/148/17 Rady Miasta Brańsk z dnia 29.12.2017 w sprawie określenia zasad wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

W zakresie kluczowych elementów regulujących jego funkcjonowanie wskazać można:

1. Maksymalna i minimalna liczba członków Komitetu Rewitalizacji;
2. Informacja o naborze członków do Komitetu ogłoszona zostanie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Brańsk oraz na stronie internetowej Urzędu www.bransk.podlaskie.pl
3. Zarządzenie powołujące członków Komitetu;
4. Kadencja Komitetu będzie trwać od powołania do zakończenia procesu rewitalizacji;
5. Posiedzenia Komitetu z udziałem Burmistrza Miasta Brańsk odbywają się według potrzeb, nie rzadziej niż raz w roku;
6. Uczestnictwo w Komitecie ma charakter społeczny.
7. Obsługę Komitetu zapewnia komórka Urzędu wskazana Zarządzeniem Burmistrza Miasta Brańsk;
8. Komitet zajmuje stanowisko w sprawach w formie opinii, która jest formułowana w drodze konsensusu.

15. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

15.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk nie przewiduje ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

15.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

15.2.1 Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk nie wskazuje na konieczność wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Brańsk.

15.2.2 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Na etapie opracowania Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk nie przewidziano konieczności zmiany lub uchwalenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jeśli na późniejszym etapie ustalona zostanie taka konieczność wszczęte zostaną odpowiednie procedury.

16. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

16.1 Obszar rewitalizacji w mieście Brańsk

Zestawienie rysunków, tabel i wykresów

Rysunek 1. Granice administracyjne miasta Brańsk 14
Rysunek 2. Położenie miasta Brańsk na tle podziału administracyjnego powiatu bielskiego 15
Rysunek 3. Usytuowanie miasta Brańsk na tle województwa podlaskiego 15
Rysunek 4 Jednostki analityczne na terenie miasta Brańsk 19
Rysunek 5. Liczba świadczeń przyznanych przez MOPS ze względu na ubóstwo. 35
Rysunek 6. Liczba świadczeń przyznanych przez MOPS ze względu na niepełnosprawność oraz długotrwałą lub ciężką chorobę. 36
Rysunek 7. Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców 38
Rysunek 8. Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców 39
Rysunek 9. Liczba zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców 40
Rysunek 10. Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców 41
Rysunek 11 Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców 43
Rysunek 12 Liczba długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców 44
Rysunek 13 Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców 47
Rysunek 14 Liczba długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców 48
Rysunek 15 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców 51
Rysunek 16 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców 52
Rysunek 17 Stężenie średnioroczne B(a)P na terenie woj. podlaskiego z uwzględnieniem miasta Brańsk 54
Rysunek 18 Lokalizacja wyrobów azbestowych na terenie miasta Brańsk 55
Rysunek 19 Udział budynków pokrytych azbestem 57
Rysunek 20 Zespół Szkół w Brańsku 58
Rysunek 21 2. Przedszkole im. Sióstr Sercanek w Brańsku, 17 – 120 Brańsk, ul. Rynek 4. 58
Rysunek 22 Zaplecze sportowe w ZS w Brańsku 59
Rysunek 23 Dostęp do placówek sportowych, oświatowych i kulturalnych na 100 mieszkańców 60
Rysunek 24 Udział mieszkań komunalnych w złym stanie technicznym 63
Rysunek 25 Udział zabytków w złym stanie technicznym 65
Rysunek 26 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk 70
Rysunek 27 Obszar rewitalizacji w mieście Brańsk 71
Rysunek 28 Budynek użyteczności publicznej w mieście Brańsk pokryty wyrobami azbestowymi 76
Rysunek 29 Budynek komunalny w mieście Brańsk pokryty wyrobami azbestowymi 76
Rysunek 30 Niezagospodarowane przestrzenie publiczne w mieście Brańsk 78
Rysunek 31 Niezagospodarowane przestrzenie publiczne w mieście Brańsk 78
Rysunek 32 Zasoby komunalne miasta Brańsk 81

Tabela 1 Zestawienie jednostek porównawczych w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Brańsk 20
Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego 25
Tabela 3 Liczba mieszkańców miasta z podziałem na grupy wiekowe w latach 2010 – 2015 31
Tabela 4 Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym w ujęciu porównawczym 31
Tabela 5 Gęstość zaludnienia miasta Brańsk 31
Tabela 6 Gęstość zaludnienia w ujęciu porównawczym 32

Tabela 7 Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej 34
Tabela 8 Wskaźniki w zakresie poziomu bezpieczeństwa 37
Tabela 9 Wskaźniki w zakresie poziomu bezrobocia 42
Tabela 10 Wskaźniki w zakresie poziomu kapitału społecznego 46
Tabela 11 Wskaźniki w zakresie aktywności obywatelskiej 48
Tabela 12 Wskaźniki w zakresie sfery gospodarczej 50
Tabela 13. Zestawienie budynków użyteczności publicznej na których znajdują się wyroby azbestowe. 55
Tabela 14 Wskaźnik w zakresie sfery środowiskowej 56
Tabela 15 Wskaźnik w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej 59
Tabela 16 Wskaźnik w zakresie sfery technicznej - degradacja techniczna lokali komunalnych 62
Tabela 17 Wskaźniki w zakresie sfery technicznej - zabytki 64
Tabela 18 Zestawienie wskaźników sytuacji społecznej 67
Tabela 19 Zestawienie wskaźników sytuacji pozaspołecznej 68
Tabela 20 Obszar zdegradowany miasta Brańsk 69
Tabela 21 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych dla obszaru rewitalizacji 70
Tabela 22 Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej dla obszaru rewitalizacji 72
Tabela 23 Wskaźniki w zakresie bezpieczeństwa dla obszaru rewitalizacji 73
Tabela 24 Wskaźniki w zakresie poziomu bezrobocia dla obszaru rewitalizacji 73
Tabela 25 Wskaźniki w zakresie kapitału społecznego dla obszaru rewitalizacji 73
Tabela 26 Wskaźniki w zakresie aktywności obywatelskiej dla obszaru rewitalizacji 74
Tabela 27 Wskaźniki w zakresie sfery gospodarczej dla obszaru rewitalizacji 74
Tabela 28 Wskaźniki w zakresie sfery środowiskowej dla obszaru rewitalizacji 76
Tabela 29 Wskaźniki w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej dla obszaru rewitalizacji 77
Tabela 30 Wskaźniki w zakresie sfery technicznej dla obszaru rewitalizacji 80
Tabela 31 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk 84
Tabela 32 Układ celów strategicznych i kierunków działań dla obszaru rewitalizacji w mieście Brańsk 87
Tabela 33 Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych 114
Tabela 34 Ewaluacja – organizacja procesu 118
Tabela 35 Ramowy harmonogram realizacji PR 120
Tabela 36 Wskaźniki monitoringu 121

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów na terenie miasta Brańsk 16
Wykres 2 Płeć badanych 23
Wykres 3 Wiek badanych 23
Wykres 4 Opinie badanych nt. Brańska 24
Wykres 5 Liczba mieszkańców miasta Brańsk w latach 2010 – 2015 30
Wykres 6. Powody przyznawania pomocy społecznej przez MOPS w Brańsku w roku 2015 33
Wykres 7 Liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta Brańsk w latach 2010 – 2015 49